

Ann Kristin Gresaker, Tore Witsø Rafoss og Netta Marie Rønningen

«DET ER BARE AT JEG ER MER INTERESSERT I NOE ANNET»

En studie av unges vurderinger av å velge kirkelig utdanning og profesjonsstillinger i Den norske kirke

KIFO Rapport 2019: 2

KIFO

INSTITUTT FOR
KIRKE-, RELIGIONS- OG LIVSSYNSFORSKNING

Ann Kristin Gresaker, Tore Witsø Rafoss og Netta Marie Rønningen

«DET ER BARE AT JEG ER MER INTERESSERT I NOE ANNET»

EN STUDIE AV UNGES VURDERINGER AV Å VELGE KIRKELIG UTDANNING OG
PROFESJONSSTILLINGER I DEN NORSKE KIRKE

KIFO Rapport 2019: 2

KIFO Rapport 2019: 2

Rapporten er utgitt av

KIFO, Institutt for kirke-, religions- og livssynsforskning

Øvre Slottsgate 2B, 0157 Oslo

www.kifo.no

kifo@kifo.no

ISBN 978-82-92972-52-6

ISSN 0807-7517

FORORD

Temaet for denne rapporten er unges vurderinger av å velge eller velge bort kirkelig utdanning som kvalifiserer til vigslede stillinger i Den norske kirke.

Rapporten er utarbeidet av KIFO, Institutt for kirke, religions- og livssynsforskning på oppdrag fra rekrutteringsgruppen i Kirkerådet, ledet av Aleksander Garmann Gullaksen.

Ann Kristin Gresaker har vært prosjektleder og har hatt hovedansvaret for den kvalitative datainnsamlingen, analyse av intervjudata og skrivingen av rapporten. I tillegg har hun bidratt til den kvantitative datainnsamlingen. Tore Witsø Rafoss har hatt hovedansvaret for den kvantitative datainnsamlingen, analysen og presentasjonen av de kvantitative tallene i rapporten. Netta Marie har deltatt på den kvalitative datainnsamlingen, har bidratt med skriving av rapporten samt redigering, formatering og korrekturlesing. Olaf Aagedal har kommentert rapporten og skrevet noe tekst i metodekapittelet.

Vi ønsker å takke rekrutteringsgruppen i Kirkerådet for et godt samarbeid. En stor takk rettes også til de som har bidratt til denne rapporten: Representanter fra Bibelskolen Fjellhaug, Acta Bibelskole, Fjellheim Bibelskole, Bibelskolen i Grimstad og Hurdal Verk folkehøgskole som hjalp oss med å distribuere spørreundersøkelsen til sine elever, elevene ved de nevnte skolene som besvarte undersøkelsen og ikke minst de ti informantene som stilte opp på intervju. Uten dere hadde ikke denne rapporten blitt til!

Oslo, januar 2020

Ann Kristin Gresaker, prosjektleder

INNHold

FORORD	3
INNHold.....	4
TABELLISTE	5
SAMMENDRAG	6
1 INNLEDNING OG PROBLEMSTILLINGER	11
1.1 BAKGRUNN	11
1.2 PROBLEMSTILLINGER.....	12
1.3 PRESENTASJON AV RAPPORTEN	13
2 TIDLIGERE FORSKNING PÅ UNGES UTDANNINGSVALG OG REKRUTTERING TIL KIRKELIG UTDANNING OG TJENESTE.....	15
2.1 UNGES UTDANNINGS- OG YRKESVALG	15
2.2 TIDLIGERE FORSKNING PÅ REKRUTTERING TIL KIRKELIG UTDANNING OG TJENESTE	16
3 DATA OG METODE	21
3.1 DET KVANTITATIVE MATERIALET	21
3.2 DET KVALITATIVE MATERIALET	23
4 BETYDNINGEN AV RELIGION OG DEN NORSKE KIRKE I OPPVEKSTEN	27
4.1 RELIGION OG KONTAKT MED KIRKEN I RESPONDENTENES OPPVEKST	27
4.2 INFORMANTENES TRO OG KONTAKT MED DEN NORSKE KIRKE I BARNE- OG UNGDOMSTIDEN	32
4.3 OPPSUMMERENDE PUNKTER	47
5 TRO, TROSPRAKSIS OG KIRKELIG TILKNYTNING I DAG.....	49
5.1 RESPONDENTENES FORHOLD TIL RELIGION OG KIRKEN I DAG.....	49
5.2 TRO OG BETYDNINGEN AV RELIGION BLANT INFORMANTENE I DAG	53
5.3 INFORMANTENE OM Å SNAKKE OM TRO MED ANDRE	54
5.4 INFORMANTENE OM DET Å VÆRE KRISTEN I ET SEKULÆRT OG FLERRELIGIØST SAMFUNN	55
5.5 INFORMANTENES RELASJON TIL DEN NORSKE KIRKE OG ANDRE KIRKESAMFUNN I DAG	57
5.6 INFORMANTENES RELASJON TIL DEN NORSKE KIRKE OM TI ÅR	58
5.7 OPPSUMMERENDE PUNKTER	59
6 GRUNNER FOR Å VURDERE OG Å IKKE VURDERE EN KIRKELIG UTDANNING OG STILLING.....	61
6.1 GRUNNER FOR Å VURDERE JOBB I DEN NORSKE KIRKE BLANT RESPONDENTENE	61
6.2 GRUNNER FOR Å IKKE VURDERE JOBB I DEN NORSKE KIRKE BLANT RESPONDENTENE.....	64
6.3 INFORMANTENES GRUNNER FOR Å IKKE TA KIRKELIG UTDANNING	67
6.4 EMILIE OG KRISTOFFER: FRA Å ØNSKE Å BLI PREST TIL Å OMBESTEMME SEG.....	71
6.5 OPPSUMMERENDE PUNKTER	73
7 SYN PÅ ARBEID OG PÅ DEN NORSKE KIRKE SOM ARBEIDSPASS.....	75
7.1 SYN PÅ ARBEID GENERELT BLANT RESPONDENTENE	75
7.2 REFLEKSJONER OM KIRKEN SOM ARBEIDSPASS BLANT INFORMANTENE	76
7.3 HAR DET Å HA ET KALL FORTSATT BETYDNING?.....	78
7.4 KIRKELIGE PROFESJONSSTILLINGER SOM LIVSLANG TJENESTE?	80
7.5 SYN PÅ KIRKEN STATUS OG ROLLE I DAGENS SAMFUNN BLANT INFORMANTENE	81
7.6 SYN PÅ KIRKELIGE PROFESJONSSTILLINGER	83

7.7	HVA KAN ØKE UNGES MOTIVASJON TIL Å SØKE PÅ KIRKELIG UTDANNING?	87
7.8	OPPSUMMERENDE PUNKTER	89
8	KONKLUSJON	91
8.1	HVA MOTIVERER OG HVA HINDRER MOTIVASJON TIL Å TA EN KIRKELIG UTDANNING SOM KVALIFISERER TIL EN VIGSLET STILLING I DEN NORSKE KIRKE?	91
8.2	HVA KJENNETEGNER INFORMANTENES OG RESPONDENTENES BAKGRUNN OG ERFARING MED DEN NORSKE KIRKE?	93
8.3	HVA ER INFORMANTENES OG RESPONDENTENES SYN PÅ TRO, TILHØRIGHET, KIRKELIG ARBEID, STUDIER OG JOBB?	94
8.4	HVA KAN ØKE MOTIVASJONEN TIL Å SØKE PÅ KIRKELIG UTDANNING OG VIDERE KIRKELIGE STILLINGER, OG HVILKE FAKTORER VIRKER EVENTUELT DEMOTIVERENDE?	95
	LITTERATURLISTE	97
	APPENDIKS	101
	SPØRRESKJEMA	101
	INTERVJUGUIDE	109

TABELLISTE

Tabell 1. Oversikt over kvantitativ undersøkelse	22
Tabell 2. Oversikt over informanter	24
Tabell 3. Den norske kirke som mulig arbeidsplass.....	28
Tabell 4. Betydning av religion i oppvekst. Prosent	28
Tabell 5. Familie som har jobbet i Den norske kirke. Prosent.....	29
Tabell 6. Erfaring med barne- og ungdomsaktiviteter. Prosent.....	30
Tabell 7. Frivillig arbeid i Den norske kirke. Prosent	31
Tabell 8. Typer frivillig arbeid. Prosent.....	32
Tabell 9. Medlemskap i kirker og organisasjoner. Prosent	50
Tabell 10. Sosialt liv knyttet til Den norske kirke. Prosent	51
Tabell 11. Deltagelse ved gudstjenester. Prosent	51
Tabell 12. Respondentenes livssyn. Prosent	52
Tabell 13. Naturlig å snakke om kristen tro. Prosent	52
Tabell 14. Motivasjon for å jobbe i Den norske kirke. Prosent	61
Tabell 15. Samtale om å jobbe i kirken. Prosent	62
Tabell 16. Aktuelle stillinger i Den norske kirke. Prosent.....	63
Tabell 17. Grunner til å ikke vurdere Den norske kirke som arbeidsplass, medlemmer og ikke-medlemmer. Prosent.....	64
Tabell 18. Grunner til å ikke vurdere Den norske kirke som arbeidsplass, kjønn. Prosent.....	66
Tabell 19. Grunner til å ikke vurdere Den norske kirke som arbeidsplass, «Bibelbeltet» og resten av landet. Prosent	67
Tabell 20. Syn på arbeid. Prosent.....	75
Tabell 21. Faktorer når man vurderer jobb. Prosent.....	76
Tabell 22. Kjennskap til vigslede stillinger.....	83

SAMMENDRAG

Denne rapporten undersøker unge menneskers vurderinger av kirkelig utdanninger og profesjonsstillinger i Den norske kirke. Det er to utvalg av unge som er inkludert i studien: 106 elever ved fem kristne folkehøgskoler og bibelskoler i 19–20-årsalderen har besvart en kvantitativ spørreundersøkelse (respondenter). Vi har dessuten intervjuet ti personer i alderen 19 til 23 år fra Østlandet, Sørlandet og Vestlandet som i ungdomstiden hadde en mer eller mindre sterk tilknytning til Den norske kirke, var med på aktiviteter og bidro i det frivillige arbeidet (informanter). Rapporten belyser hva som motiverer unge til å vurdere en jobb i Den norske kirke og hva som svekker motivasjonen til et slikt valg. Særlig ser vi på hva som kjennetegner unge med en kirkelig bakgrunn som *ikke ønsker* eller *ikke har vurdert* å jobbe i kirken. Søkelyset er på de vigslede stillingene i kirken, det vil si diakon, kateket, kantor og prest. Følgende spørsmål stilles:

- Hva motiverer og hva hindrer motivasjon til å ta en kirkelig utdanning som kvalifiserer til en vigslet stilling i Den norske kirke?
- Hva er respondentenes og informantenes bakgrunn og erfaring med Den norske kirke?
- Hva er respondentenes og informantenes syn på tro, tilhørighet, kirkelig arbeid, studier og jobb?
- Hva tenker de om arbeid og arbeidsmulighetene innenfor Den norske kirke?
- Hva kan øke motivasjonen til å søke på kirkelig utdanning og videre kirkelige stillinger, og hvilke faktorer virker eventuelt demotiverende?

Blant bibel- og folkehøgskoleelevene er det 18 personer (17 %) som har vurdert arbeid i Den norske kirke. 41 personer (39 %) har ikke vurdert Den norske kirke som arbeidsplass og 39 personer (37 %) har vurdert å jobbe i et annet kirkesamfunn eller kristen organisasjon. Seks personer (6 %) er usikre og to (2 %) svarer «annet». Blant bibel- og folkehøgskoleelevene som er medlem av Den norske kirke har 45 prosent ikke vurdert å jobbe i Den norske kirke.

Ingen av informantene (som alle er medlem av Den norske kirke bortsett fra én som nylig meldte seg ut) ønsker eller har vurdert en kirkelig utdanning og vigslet profesjonsstilling i Den norske kirke. En ønsket på videregående å bli prest, men ombestemte seg. En annen begynte å studere teologi, men sluttet etter et par år.

Studien finner at blant 17 prosent av respondentene som besvarte spørreundersøkelsen er det først og fremst egen tro og et ønske om å jobbe med mennesker som motiverer dem til å jobbe i kirken. Det at det er en meningsfylt jobb, kommer også høyt på listen. Mange av disse har hatt en samtale om det å jobbe i kirken med en prest. En del har også snakket med en kateket, menighetspedagog, barne- og ungdomsarbeider og familie. Betydningen av religion har vært viktig for respondentene som vurderer arbeid i Den norske kirke, men det har den også vært for de øvrige gruppene, især de som vurderer å jobbe i et annet kirkesamfunn eller kristen organisasjon. Det er imidlertid mer vanlig å ha familie som har jobbet i Den norske kirke blant de som vurderer Den norske kirke som arbeidsplass, enn de øvrige. Alle respondentene har vært aktive i ulike kristne aktiviteter i barndommen. De som vurderer en jobb i Den norske kirke har særlig deltatt på trosopplæringstiltak som Tårnagent, Lys Våken og utdeling av 4-årsbok. Respondentene som vurderer et annet kirkesamfunn eller kristen organisasjon har erfaring

med kristne aktiviteter som for eksempel søndagsskole, kristne foreninger og elev- og studentorganisasjoner. Alle de som vurderer en jobb i Den norske kirke har hatt frivillige verv eller oppgaver i Den norske kirke, mens dette er langt mindre vanlig blant de øvrige respondentene.

Ikke overraskende er det sosiale livet til hovedvekten av de som har vurdert Den norske kirke i stor grad knyttet til menigheten og kirken. De er også ganske ofte til stede på gudstjenester og religiøse møter, men litt sjeldnere enn unge som vurderer å jobbe i andre kirkesamfunn eller kristne organisasjoner. Flesteparten av respondentene som vurderer å jobbe i Den norske kirke mener videre at det er naturlig å snakke om kristen tro.

Den vanligste grunnen til hvorfor bibel- og folkehøgskoleelevene ikke har valgt eller ikke vurderer en kirkelig utdanning og stilling, er fordi de ikke har tenkt tanken. Blant de som har svart på spørreundersøkelsen og er medlem av Den norske kirke er «Jeg har aldri vurdert det som en mulig arbeidsplass» det hyppigst valgte svaret. Deretter følger det at kirken er for liberal. Særlig mennene har ikke vurdert Den norske kirke fordi de oppfatter kirken som for liberal. Denne begrunnelsen får også en høyere oppslutning blant de som kommer fra det såkalte Bibelbeltet sammenlignet med respondenter fra andre fylker.

Respondentene som ikke har vurdert Den norske kirke som arbeidsplass deler en rekke kjennetegn med de som har tenkt tanken om å jobbe i kirken. Religion hadde også en betydning i førstnevntes oppvekst, mange deltok på kristne tiltak (især søndagsskole og kor), en del har familie som har jobbet i Den norske kirke og flesteparten ser på seg selv som kristne. Disse religiøse aspektene gjelder riktignok i noe mindre grad for de som ikke ser for seg å jobbe i kirken enn for de som vurderer kirken.

Dessuten er det sosiale livet til de som ikke vurderer Den norske kirke i mindre grad knyttet til kirken, de deltar sjeldnere på gudstjenester og de synes det i høyere grad er unaturlig å snakke med folk de ikke kjenner så godt om tro.

Intervjuene bekrefter til dels funnene fra det kvantitative materialet når det kommer til grunner for å ikke vurdere eller ikke ønske å jobbe i Den norske kirke. Blant informantene er det at de har andre faglige interesser den mest gjennomgående begrunnelsen. Det å jobbe i kirken har ikke nødvendigvis kommet opp som en potensiell valgmulighet – det er gjerne ikke noe informantene har tenkt aktivt over eller vurdert. Samtidig viser intervjuene til sammensatte grunner til hvorfor informantene ikke har vurdert eller ønsker en kirkelig profesjonsstilling. Noen peker på at det virker noe begrenset og potensielt kjedelig å jobbe i kirken. Andre er kritiske til den teologiske profilen til Den norske kirke, som beskrives som en liberal folkekirke som favner for bredt. Det antydes dessuten at det å jobbe i kirken er for personer som er spesielt troende eller har hatt en ekstraordinær religiøs opplevelse og som er litt annerledes. Noen av informantene ser på det å velge å jobbe i Den norske kirke som et spesielt og sært valg som ikke passer for alle.

Til tross for at de ikke planlegger å jobbe i Den norske kirke, hadde de fleste informantene et nært forhold til kirken i ungdomstiden etter konfirmasjonen ved å være del av ungdomsarbeidet. To av informantene har også foreldre som jobber i Den norske kirke. I ungdomstiden så de fleste informantene på kirken som et trygt sted å være, og noen beskriver den som en konkurranse- og fordomsfri arena der en kunne være seg selv.

Flesteparten av informantene fra Østlandet forteller om et stort ungdomsmiljø og et godt fellesskap i deres lokale menighet. Flere av de fra Vest- og Sørlandet opplevde derimot at et ungdomsmiljø så å si var fraværende i Den norske kirke. Derfor deltok de mer i andre kirkesamfunn og organisasjoner. Noen av dem ble også mer kritiske til Den norske kirke i ungdomstiden, fordi de oppfatter kirken som for liberal i teologiske spørsmål. Informantene fikk hovedsakelig et godt inntrykk av de ansatte i kirken i ungdomstiden og flere fikk gode relasjoner. Flesteparten av dem har av en kirkelig ansatt blitt oppmuntret til å ta kirkelig utdanning. Noen av dem som ikke har blitt oppmuntret tror dette handler om at det var allment kjent at de hadde andre utdanningsaspirasjoner. En grunn som også kommer opp er at de ansatte ikke ville være for påtrengende. To av informantene som ble oppmuntret til å jobbe i kirken, tok anbefalingen til seg: En ønsket å bli prest på videregående, men ombestemte seg fordi hun ikke ønsket å være fastlåst i presterollen. En annen informant begynte på teologistudiet, men sluttet fordi han er uenig vedtaket om likekjønnet vigsel.

Flere av informantene har et mer perifert forhold til Den norske kirke i dag enn det de hadde i oppveksten. For noen handler dette om at de har flyttet fra det ungdomsmiljøet de var del av og at de nå er opptatt med andre ting. For andre oppleves det som mer givende å delta i andre kirkesamfunn eller kristne organisasjoner som er mer tilpasset unge voksne. Noen deltar i andre kirkesamfunn fordi de opplever Den norske kirke for liberal. En av informantene har også nylig meldt seg ut av Den norske kirke og en annen vurderer å gjøre det. Alle informantene betegner seg som kristne. For noen er religion en mer aktiv og bevisst del av livet deres, mens for andre kommer den først og fremst til uttrykk når de er i kristne sammenhenger. Flere av informantene opplever at de må forklare og forsvare troen sin når de snakker med ikke-religiøse.

Når det kommer til syn på arbeid, er respondentene som vurderer Den norske kirke som arbeidsplass noe mer opptatt av å ha en jobb der de kan hjelpe andre, som er samfunnsnyttig og som innebærer personlig kontakt med andre mennesker sammenlignet med de som ikke planlegger å jobbe i Den norske kirke. Informantene antar at det er mange arbeidsmuligheter i Den norske kirke, men de har lite konkret kunnskap i hva de ulike stillingene faktisk innebærer. Dette kommer også til syne blant respondentene der særlig mange mener at de har lite kunnskap om kateketen og kantoren. Informantene har dessuten dels stereotypiske forestillinger om de fire profesjonene, der presten typisk beskrives som en eldre mann. Samtidig tyder informantenes karakteristikker av diakonen, kateketen, kantoren og presten på at disse profesjonene gjerne innehas av personer med mye omsorg, som er gode til å prate og lytte og generelt har medmenneskelige egenskaper.

Enkelte informanter ser imidlertid på det å jobbe i kirken som noe som begrenser ens karrieremuligheter og som lite allsidig. Noen peker på at det er mye fordommer mot kirken som gjør det til et vanskelig velge kirkelig tjeneste. En informant mener dessuten at en som er «bevisst kristen» nok ikke ville ha valgt Den norske kirke som arbeidsplass.

Ideen om kall gir mer gjenklang blant informantene fra Sørlandet enn de fra Østlandet. Få fremhever likevel det å ha et kall som avgjørende for å velge kirkelig utdanning og tjeneste. De fleste informantene avviser dessuten påstanden om at det å inneha en vigslet stilling i kirken betyr at en må stå i samme yrke livet ut. Hvis så var tilfelle, ville det hindre en i å utvikle seg og det kan skremme bort unge fra å jobbe i kirken, mener noen.

Informantene ser på Den norske kirkes rolle i dagens samfunn som først og fremst å være en tilbyder av overgangsritualer. Noen vurderer dette positivt, men andre mener dette er et tegn på at kirken ikke lenger er en religiøs autoritet i samfunnet.

For å øke unges motivasjon for å jobbe i Den norske kirke bør kirken informere og styrke kunnskapen om jobbmulighetene blant unge som allerede er involvert i kirkelige aktiviteter, mener informantene. Informantene fra Sørlandet mener at det de oppfatter som liberaliseringen av kirken bidrar til å svekke unges motivasjon til å vurdere kirken som arbeidsplass.

1 INNLEDNING OG PROBLEMSTILLINGER

Denne rapporten handler om unge personers vurderinger av valg av en kirkelig utdanning som vil føre til en vigslet profesjonsstilling i Den norske kirke. Studien inkluderer to utvalg av unge fra kristne miljøer: 106 elever i 19–20-årsalderen ved fire bibelskoler og en kristen folkehøgskole har besvart en digital spørreundersøkelse. Ti personer i alderen 19–23 år har deltatt på kvalitative intervjuer. Blant de som besvarte spørreundersøkelsen er det personer med ulik kirkelig tilknytning og bakgrunn og inkluderer både de som har vurdert en jobb i Den norske kirke og de som ikke har det. De kvalitative intervjuene er gjort med personer med en mer eller mindre sterk tilknytning til Den norske kirke i ungdomstiden. Disse var gjerne med på aktiviteter og bidro i kirkens frivillige arbeid. Ingen av informantene planlegger å søke kirkelig utdanning som kvalifiserer til en vigslet profesjonsstilling i Den norske kirke.

Rapporten belyser både hva som motiverer unge til å søke kirkelig utdanning med den hensikt å senere jobbe i Den norske kirke og hva som svekker unges motivasjon til et slikt valg eller vurdering. Særlig er vi opptatt av å belyse sistnevnte. Rapporten fokuserer altså på hvorfor unge med en kirkelig bakgrunn *ikke ønsker* eller *ikke har* vurdert å jobbe i kirken. Vi er også opptatt av hva som kjennetegner denne gruppen når det kommer til tro, kontakt med og relasjon til Den norske kirke i oppveksten og i dag, og hva de tenker om Den norske kirke som en arbeidsplass og videre holdninger til og forestillinger mer generelt om kirken og kirkelige profesjonsstillinger. Søkelyset er på de vigslede stillingene i kirken, det vil si diakon, kateket, kantor og prest.¹ Foranledningen for denne rapporten er et behov for kunnskap om hvilke barrierer unge har mot kirkelig utdanning og tjeneste uttrykt av rekrutteringsgruppen i Kirkerådet (se Den norske kirke 2019a).

1.1 BAKGRUNN

Den norske kirke har over lengre tid hatt en rekrutteringsutfordring (se f.eks. Tjentland 2019, 6–7; Gresaker 2009a). Årsrapporten for Den norske kirke for 2018 viser at det er vanskelig å få folk til å søke kirkelige stillinger i distriktene. Det er også færre søkere i mer sentrale deler av landet, slik som i Oslo (Kirkerådet 2019, 33–34). Videre viser rapporten at det spesielt er utfordringer knyttet til rekruttering til prestatjenesten i de nærmeste fem til ti årene. I 2018 var 30 prosent av prestene 60 år eller mer. 36 prosent av prestene gikk av som følge av AFP eller alderspensjon. Åtte prosent valgte å fratre sin stilling som prest for å gå over til en annen stilling utenfor kirken.² For å opprettholde prestebemanningen over hele landet, blir det et behov for å rekruttere teologer som i dag har annet arbeid og andre-karriere-prester med mulighet for kortere utdanningsløp (Kirkerådet 2019, 45).

¹ Grunnen til at det er de vigslede stillingene som er i fokus i denne rapporten er fordi det var dette som var angitt i oppdraget vi fikk fra Kirkerådets rekrutteringsgruppe. Det har imidlertid blitt rettet kritikk fra Fagforbundet mot det ensidige fokuset på vigslede stillinger i rekrutteringskampanjen på bekostning av alle de andre yrkesgruppene som finnes i kirken (se Nord og Sundal 2019. Se også svar fra Kirkerådets direktør, Ingrid Vad Nilsen (2019)).

² Tall på aldersfordelingen over presteskaper og grunner for avgang blant prestene i 2018 har vi fått fra Kirkerådets rekrutteringsgruppe.

Svak rekruttering preger imidlertid ikke bare prestestillingene, men er et aktuelt problem for profesjonene diakon, kateket, kirkemusiker og prest (Finholt-Pedersen 2017, 20; KA 2014).³

Kirkerådet har de siste årene hatt målsetningen «Flere får lyst til å jobbe i kirken» (Kirkerådet 2016, 31). I 2017 vedtok Kirkerådet å etablere et rekrutteringsprosjekt med mål om å øke antall søkere og antallet som fullfører profesjonsstudiene i tillegg til et mål om at flere søker profesjonsstillingene og blir værende i kirken (Den norske kirke 2019a). Rekrutteringsprosjektet ble igangsatt i starten av 2018 og skal gå over tre år. Prosjektet har satt i gang flere tiltak, inkludert et målrettet informasjonsarbeid, utlysning av rekrutteringsmidler i tillegg til å initiere ny forskning på feltet. Denne rapporten er et bidrag til sistnevnte.

Rekrutteringsproblematikken har også i flere omganger blitt tatt opp på Ungdommens kirkemøte (UKM), og i 2019 fikk rekruttering status som fokussak (UKM 2018). I den forbindelse gav organisasjoner og bispedømmeråd innspill til saken med fokus på hvilke faktorer som bidrar til at ungdom ikke vil jobbe i kirken. En faktor er at ungdommer ikke tenker på det å jobbe i kirken som en mulighet, da de ikke har blitt utfordret av ansatte. Flere tror at man må være kalt til å være prest eller jobbe i kirken. Det pekes på at for flere unge føles det tilstrekkelig å jobbe som frivillig i kirken. Et videre hinder er at det å jobbe i kirken blir sett på som en livsstil og at man må jobbe når andre har fri. Andre forhold som blir trukket frem er lange utdanningsforløp, lavt lønnsnivå, lite informasjon om kirkelige studiemuligheter og hvilke jobbmuligheter det finnes i kirken, fordommer både utenfra og innenfra i kirken, i tillegg til at det er vanskelig å dele troen sin på grunn av fordommer (UKM 2019b).

Ungdommens Kirkemøtes vedtak i rekrutteringssaken i 2019 fremhever viktigheten av å informere, synliggjøre og å fremsnakke det å jobbe i kirken og gir en rekke utfordringer til kirkens ansatte, kirkelige organer, organisasjoner og studiesteder (se UKM 2019c).

Det er særlig prestestillingene som har fått oppmerksomhet i rekrutteringsdebatten (Morvik 2001; se Gresaker 2009a, 9–10). Dette gjenspeiler også fokuset i den kristne pressen. *Vårt Land* meldte for eksempel i november 2019 at omtrent 100 prestestillinger står ledige (*Vårt Land* 2019a). Det skrives om at halvparten av landets yrkesaktive teologer ikke jobber som prester (*Vårt Land* 2019b). Videre publiserte *Vårt Land* i november 2019 en intervjuserie med prester i andre yrker. Ifølge avisen er det 922 personer som jobber som noe annet enn prest (*Vårt Land* 2019b, 2019c, 2019d).⁴ *Vårt Land* har imidlertid også skrevet om utfordringer knyttet til andre stillinger i Den norske kirke (se *Vårt Land* 2019f, 2019g).

Denne rapporten belyser unges vurderinger knyttet til profesjonene diakon, kateket, kantor og prest og ønsker dermed å bøte på noe av det skjeve fokuset.

1.2 PROBLEMSTILLINGER

Denne rapporten undersøker unge menneskers vurderinger av kirkelig utdanninger og profesjonsstillinger i Den norske kirke. Som nevnt over er det to utvalg av unge som er inkludert i studien. 106 elever ved en kristen folkehøgskole og fire bibelskoler har besvart en kvantitativ

³ Antall vigslinger til kirkelige profesjonsstillinger har imidlertid økt de siste årene, fra 52 i 2016 til 73 i 2018. Det er også en svak økning i vigslinger til prestestillinger, fra 37 i 2016 til 42 i 2018 (tall fått fra Kirkerådets rekrutteringsgruppe).

⁴ Dette er informasjon *Vårt Land* har fra en kartlegging Utdanningsdirektoratet gjorde i 2014 (*Vårt Land* 2019d).

spørreundersøkelse. Disse har ulik kirkelig tilhørighet og inkluderer både personer som har vurdert Den norske kirke som arbeidsplass og de som ikke har det. I rapporten omtales disse som respondenter. Vi har dessuten intervjuet ti personer der ingen har vurdert eller ønsker å jobbe i Den norske kirke. Disse har nylig begynt å studere eller er i ferd med å velge veien videre etter videregående skole. I rapporten omtales disse som informanter.

Følgende spørsmål stilles i rapporten:

- Hva motiverer og hva hindrer motivasjon til å ta en kirkelig utdanning som kvalifiserer til en vigslet stilling i Den norske kirke?
- Hva er respondentenes og informantenes bakgrunn og erfaring med Den norske kirke?
- Hva er respondentenes og informantenes syn på tro, tilhørighet, kirkelig arbeid, studier og jobb?
- Hva tenker de om arbeid og arbeidsmuligheter innenfor Den norske kirke?
- Hva kan øke motivasjonen til å søke på kirkelig utdanning og videre kirkelige stillinger, og hvilke faktorer virker eventuelt demotiverende?

Vi ser som nevnt både på grunner for å ønske seg en kirkelig profesjonsstilling og grunner for å ikke ønske seg en slik type stilling, men rapporten belyser særlig sistnevnte tematikk. Rapporten vier mest oppmerksomhet til det kvalitative materialet fordi dette gir særlig innsyn i refleksjoner over hva som svekker unges motivasjon til å vurdere eller å velge en kirkelig utdanning som kvalifiserer til en profesjonsstilling i Den norske kirke.

1.3 PRESENTASJON AV RAPPORTEN

Gangen i rapporten er som følger: Først gjør vi rede for tidligere forskning på utdanningsvalg blant unge og rekruttering til kirkelig utdanning og tjeneste. Så følger et kapittel om metodisk fremgangsmåte og en beskrivelse av de to datamaterialene studien er basert på. Deretter kommer fire analysekapitler: de to første analysekapitlene belyser kjennetegn ved de to utvalgene med tanke på kontakt med Den norske kirke og betydningen av religion i deres oppvekst og i dag. Hensikten med disse kapitlene er å bli bedre kjent med respondentene og informantene for slik å se deres vurderinger av valg av kirkelig utdanning og tjeneste i lys av deres bakgrunn. De to siste analysekapitlene tar for seg respondentenes og informantenes syn på kirken som arbeidsplass, refleksjoner over det å ha et kall til kirkelige tjeneste og holdninger til påstanden om at det å ha en vigslet profesjonsstilling innebærer en livslang tjeneste. Vi belyser også respondentenes og informantenes kjennskap til og forestillinger om diakonen, kateketen, kantoren og presten. Rapportens analysedel avsluttes med informantenes meninger om hva som kan bidra til å øke unges motivasjon til å jobbe i Den norske kirke. Det siste kapittelet oppsummerer funnene og diskuterer disse i lys av tidligere relevant forskning.

2 TIDLIGERE FORSKNING PÅ UNGES UTDANNINGSVALG OG REKRUTTERING TIL KIRKELIG UTDANNING OG TJENESTE

I dette kapittelet vil vi gi en oversikt over tidligere empirisk forskning på unges utdannings- og yrkesvalg samt forskning som er gjort på rekruttering til kirkelig utdanning og arbeidsmiljø blant kirkelige ansatte.

2.1 UNGES UTDANNINGS- OG YRKESVALG

Mange vil ta høyere utdanning

Det er de siste årene gjort en serie undersøkelser som har sett på utdanningsvalg blant unge (Opinion 2007, 2009, 2010; Opinion Perduco 2013; Ipsos 2015, 2019). Den ferskeste undersøkelsen, *Nasjonal kartlegging av unges utdannings- og yrkesvalg* (Ipsos 2019) gjort på vegne av Utdanningsdirektoratet, viser at mange ønsker å ta høyere utdanning. Av de som er elever på ungdomsskole, videregående eller er lærlinger er det åtte av ti som har planer om å ta en utdanning etter videregående opplæring. Det er 78 prosent av disse som vil ta høyere utdanning. I *Ungdata*-undersøkelsene finner vi en liknende tendens. Mellom 61 og 65 prosent av ungdomsskoleelever har sagt at de vil ta høyere utdanning de siste årene (Bakken 2013, 30; 2014, 36; 2016, 36; 2017, 40). Prosentandelen som oppgir at de vil ta høyere utdanning stiger på videregående. Det er flere jenter enn gutter som tenker at de skal ta en høyere utdanning (Bakken 2017, 41).

De viktigste motivasjonene

Utdanningsretninger som lærer-, jus-, markedsføring-, økonomi ingeniør-, politi- og medisinstudiet er de mest populære (Ipsos 2019). Det er kjønnsforskjeller når det kommer til valg av utdanninger og yrker. Der menn oftere foretrekker naturvitenskapelige, tekniske eller manuelle utdanninger, setter kvinner helse- og omsorgsrelaterte utdanninger høyere (Ipsos 2019, 9; se for øvrig Reisel, Skorge og Uvaag 2019 for en kunnskapsgjennomgang om kjønnsdelte utdannings- og yrkesvalg).

De unge uttrykker ulike motivasjoner for valg av studieretning. 66 prosent vil utdanne seg fordi de vil holde yrkes- og karrieremulighetene åpne. Over halvparten vil utdanne seg for å oppnå en bestemt karriere (Ipsos 2019, 9). Den viktigste motivasjonen for valg av utdanning er faglig interesse. Deretter følger kriteriet om at utdanningen fører til en jobb man ønsker seg, at utdanningen gir mange jobbmuligheter og at man er sikret jobb. Undersøkelsen viser videre at halvparten er uenige i at det er lett å velge riktig utdannelse. Interesse for yrket og indre motivasjon er viktig ved valg av yrke. Det de fleste er opptatt av er at yrket skal passe til egne interesser, at egne evner blir brukt i arbeidet og at det arbeidet som blir gjort føles meningsfullt. Karrieremuligheter er svært eller ganske viktig for over 3 av 4 når man skal velge yrke (Ipsos 2019, 16–22). 1 av 4 opplever at de ikke har nok informasjon om yrkes- og utdanningsvalg. 8 av 10 mener at internett er en viktig kilde til informasjon om utdanningsmuligheter. Unge savner særlig informasjon om utdanningsveien til bestemte yrker og hvordan yrker og utdanninger fungerer i praksis (Ipsos 2019, 30–33).

Det er ulike type forklaringer på unges utdannings- og yrkesvalg: individuelle faktorer, som for eksempel preferanser, interesser, stereotypier og psykologiske egenskaper; faktorer knyttet til sosial bakgrunn, innvandrerbakgrunn og bosted; institusjonelle forklaringer som sier noe om hvordan

barnehage og utdanningsinstitusjoner virker inn på valg av utdanning og yrke; og faktorer knyttet til arbeidslivet og samfunnet for øvrig, som velferds- og arbeidslivspolitikken (jf. Reisel, Skorge og Uvaag 2019, 32–48)⁵. Som nevnt er kjønn en fremtredende faktor for utdannings- og yrkesvalg. Men hvilken rolle spiller religion inn i unges karrierevalg? En masteroppgave (Lorentzen 2014) basert på intervjuer med unge som er aktive i Den norske kirke og unge som deltar jevnlig i en moske, finner at for førstnevnte gruppe religion ikke var en faktor i deres utdanningsvalg. Samtidig er det betydningsfulle begrensninger ved denne undersøkelsen. Det er kun seks personer som er intervjuet, hvorav tre tilhører og er svært aktive i Den norske kirkes ungdomsarbeid. Blant disse beskriver kun én seg som kristen (Lorentzen 2014, 60–62).

2.2 TIDLIGERE FORSKNING PÅ REKRUTTERING TIL KIRKELIG UTDANNING OG TJENESTE

Det er gjort en rekke studier på arbeidsforholdene til personer i kirkelige stillinger, men temaet rekruttering til kirkelig utdanning er mindre utforsket. Det ferskeste og mest relevante forskningsbidraget er publikasjonene fra prosjektet «Studium, profesjon og rekruttering» (SPOR) som var et samarbeid mellom MF og VID (se spesialnummeret av *Tidsskrift for praktisk teologi* 1/2019 og Jordheim 2019b). SPOR tar for seg ulike sider ved rekrutteringen til kirkelig utdanning og stillinger. Prosjektet fanger opp fasene før og etter unges studievalg samt perspektiver fra ulike aktører, det vil si de som skal rekrutteres – de unge – og potensielle rekrutterere – kirkelig ansatte.

Fredrik Saxegaard (2019) har intervjuet unge på videregående om hvordan de gjennom sin deltakelse i kirkens aktiviteter oppfatter kirkelige profesjoner som potensielle karrierevalg. Saxegaard finner at ungdommene forteller positivt om deltakelsen i det kirkelige arbeidet og av de ansatte. Likevel har få vurdert å søke seg til en utdanning som fører til kirkelige profesjoner. Bakgrunnen for dette kan ha sammenheng med hvordan de unge oppfatter og vurderer praksisfelt opp mot hverandre. Det skjer en sortering som innebærer at flertallet ikke blir oppmerksomme på kirkelige profesjoner som jobbpraksiser, men ser dem heller som praksiser knyttet til fritiden. Saxegaard mener spenningen mellom praksisfelt blir forsterket ved stigmatiseringen av religionsutøvelse, som gjør det vanskeligere for unge å se for seg kirkelig utdanning og arbeid. Et annet aspekt som kommer frem i undersøkelsen er at de unge ikke har noe godt inntrykk av den formelle profesjonskunnskapen de ansatte har. Bibelkunnskap virker for eksempel mer relevant for eldre enn yngre og de unge kan derfor ikke identifisere seg med en slik type kunnskap. Videre argumenterer Saxegaard for at profesjonenes sterke relasjonelle preg gjør yrkene mindre attraktive fordi unge har behov for en balanse mellom relasjonelle og intellektuelle utfordringer i arbeidslivet. Dessuten fremstår ensidig relasjonelle profesjoner som profesjoner med mindre status. De unge har et tvetydig bilde av de ansatte som profesjonsutøvere.

I sine publikasjoner fra SPOR-prosjektet fokuserer Kari Jordheim (2019a, 2019b) på hva og hvem som motiverer ungdom til å søke kirkelig utdanning. Jordheim har gjennomført en kvantitativ undersøkelse blant studenter som allerede er i studieløpet for å bli prest, kateket, diakon eller kirkemusiker. Motivasjonsfaktorene for å søke seg til kirkelig utdanning som vektlegges av studentene, er at de har et ønske om å arbeide med mennesker, at de føler at de mestrer oppgavene slike yrker krever og at det oppleves som et kall. Betydningen av det relasjonelle i form av å ønske å jobbe med mennesker skiller seg altså fra det som ble uttrykt blant informantene som ikke vurderer en kirkelig utdanning i Saxegaards (2019) studie. Jordheim finner videre at lederne for kirkelige aktiviteter samt venner er

⁵ Disse viser til ulike type forklaringer for kjønnsdelte utdanningsvalg.

viktige for studentenes valg av studium. Dette kan være et uttrykk for den ytre motivasjonen for valg av studium, som Jordheim argumenterer for at kan bli utviklet og internalisert og er dermed en viktig faktor for at unge får lyst til å ta kirkelige studier. Undersøkelsen viser at studentene opplever studiene som relevante og interessant. Utdanningen har dessuten forsterket respondentenes tro på den profesjonen de utdanner seg til. Nærmere 98 prosent av respondentene oppgir at de har deltatt i kirkelige aktiviteter tidligere. Jordheim mener dette gjør at motivasjonen bygges opp gjennom tilhørighet til det fellesskapet man er en del av og som en senere knytter seg til gjennom profesjon (Jordheim 2019a, 2019b). Undersøkelsen viser at selv for studenter som tar en kirkelig utdanning, er det ikke gitt at en ønsker å jobbe i kirken etter endt studium. 19 prosent av dem som er medlem av Den norske kirke sier at det er mindre sannsynlig eller ikke sannsynlig at de vil søke jobb i kirken. Blant dem som ønsker å jobbe i kirken, er det særlig en stilling i en menighet som frister, deretter det å jobbe i en kirkelig institusjon eller organisasjon i Norge (Jordheim 2019b, 5–6). Jordheims undersøkelse åpnet også opp for at respondentene med egne ord kunne si hva de mener kan motivere unge til å velge en kirkelig utdanning. Her ble ulike sider ved kirken og kirken som arbeidsplass fremhevet. Et tema som mange påpekte er at kirken må være tydelig og åpen for mangfold, det vil si på tvers av alder, bakgrunn, seksualitet og så videre. I tillegg ble det at de ansatte inkluderer og involverer barn og unge i hva som skjer i kirken, understreket av mange. Andre faktorer som kan virke motiverende, er at de ansatte er gode og tillitsvekkende forbilder, at det kristne budskapet forkynnes, at barn og unge blir utfordret til å involvere seg samt det at kirken forbedrer sin kommunikasjon for å informere og synliggjøre kirkens aktiviteter og stillinger (Jordheim 2019b, 15–21).

Saxegaards og Jordheims studier gir viktige innblikk i hvordan noen unge tenker om det å jobbe i kirken. Funn fra sistnevntes studie kan også vitne om at det har skjedd en endring med tanke på hva som motiverer unge til å velge kirkelige profesjonsstudier. Mens det at et slikt utdanningsvalg oppleves som et kall fremheves som den tredje viktigste grunnen i Jordheims (2019a, 23; 2019b, 14) studie, viste en studie blant menighetsprester fra 2009 at det å ha et kall var den vanligste grunnen da de i sin tid valgte å studere teologi (Gresaker 2009, 72). Sistnevnte studie fant videre at opplevelsen av kall var særlig sterk blant de som hadde studert på Misjonshøgskolen (nå VID) og MF. Prestene som hadde tatt utdanningen ved Teologisk fakultet ved Universitetet i Oslo oppga i større grad interesse for teologi som grunn. Dette antyder, som Jordheim (2019b, 14) påpeker, at kallstanken er mer naturlig og relevant i visse kirkelige miljøer enn andre. I tillegg til forskjellene mellom ulike studiesteder og kristne miljøer, kan forskjellen mellom Jordheims og Gresakers funn handle om at det å ha et kall er viktigere for de som tar profesjonsstudiet i teologi enn de som går på øvrige kirkelige profesjonsutdanninger. En annen studie (Stokke 2016, 47) om motivasjon, kall og ledelse hos kirkelige ansatte i Stavanger Bispedømme, finner nettopp forskjeller mellom de ulike stillingene der opplevelsen av at jobben er et kall er sterkest blant prestene og svakest blant kirkemusikerne (se også Christensen 2013, 253–302). Vi ser nærmere på hvorvidt det å ha et kall har betydning for informantene i kapittel 7.3.

Den nevnte studien fra 2009 (Gresaker 2009b) var del av KIFOs prosjekt om bemannings- og rekrutteringssituasjonen til menighetspreststillinger i Den norske kirke (se Gresaker 2009a, 2009b), og så på menighetsprestens trivsel, slutttevurderinger og deres vei til presteyrket. Som Jordheim finner, var hovedvekten av prestene i KIFOs studie aktive som frivillige i kirken før de tok høyere utdanning. Beslutningen om å bli prest ble oftest tatt i løpet av teologistudiet. Som en informant sa det «Det modnet seg frem at jeg ville bli prest». Det ble også sagt at «jeg var kanskje litt usikker på presterollen, om det var helt meg» og «grunnen til at jeg tenkte at jeg ikke skulle bli prest, var at jeg hadde så utrolig

lav selvtilitt» (Gresaker 2009b, 74–75). Det at valget om å bli prest modner seg frem over tid, fremheves også i andre ferskere studier (Tjentland 2019, 18–19; Finholt-Pedersen 2017).

SPOR-prosjektet har også satt fokus på hvordan kirkelige ansatte forholder seg til det å rekruttere unge til kirkelig tjeneste.

Terese Bue Kessel (2019) har gjort en undersøkelse blant prester som jobber med unge i kirken og deres innflytelse på rekruttering gjennom interaksjon med denne gruppen. Kessel finner at prester arbeider lite med ungdom utover konfirmasjon. Informantene i studien sier at det ikke er satt av nok tid til ungdomsarbeid i arbeidsavtalen for prester i Den norske kirke. Arbeidet med unge skjer ofte av personlig engasjement og frivillighet. Prestene mener at det å involvere unge i gudstjenestearbeid kan virke rekrutterende, selv om dette ikke er den primære hensikten ved involveringen. Det som er viktigere er å få de unge til å praktisere, for å vise at de er del av et felleskap hvor de ikke er passive tilhørere. Noen arenaer anses som bedre egnet for å snakke med unge om utdanningsvalg som for eksempel når de er på leir for da har de tid til å bygge en god relasjon. Likevel er det lite fokus på rekruttering til prestatjeneste blant prestene Kessel har snakket med. Enkelte er dessuten usikre på om de vil oppmuntre unge til å studere til å bli prest på grunn av vedtaket om likekjønnet vigsel (Kessel 2019, 29–38).

Hvorvidt en kan anbefale eller fraråde unge til å studere teologi var også tema for KIFO-studien om menighetsprestens trivsel og sluttevalueringer fra 2009 (Gresaker 2009b, 78–79). Da var det 62 prosent som sa at de vil sterkt anbefale eller anbefale presteyrket til unge mennesker. Elleve prosent oppga at de vil fraråde eller sterkt fraråde presteyrket. En viktig grunn til det virker til å være omstendigheter knyttet til arbeidsforholdene.

I forbindelse med SPOR-prosjektet har Astrid Sandsmark undersøkt en annen gruppe som jobber med unge i Den norske kirke, nemlig kateketer. Sandsmark har intervjuet kateketer om deres praksis rundt rekruttering av unge til kirkelig arbeid og hva de selv sier om denne praksisen. Som Kessel finner Sandsmark at en god relasjon til unge er viktig for å kunne utfordre dem til tjeneste. Dette foregår på ulike måter hos informantene. Konfirmasjonstiden og ledertrening trekkes frem som en viktig praksis for å rekruttere unge. Relasjonen som blir bygget opp gjennom ledertrening blir en døråpner for å snakke om de ulike yrkene i kirken. Kateketene mener at de unge ser at det er gøy å jobbe i kirken. Gjennom trosopplæringstiltak møter unge mange forskjellige mennesker i ulike kirkelige stillinger. Dette kan være med på å vise ulike sider av hva det betyr å jobbe i kirken. En informant forteller om konkrete tiltak de planlegger å innføre, nemlig «myndighetsfest» hvor veivalg, med tanke på utdanning og yrkesvalg, er et tema. Sandsmark finner at kateketene bidrar mye til frivillig kirkelig tjeneste og mindre til rekruttering til utdanning og kirkelig yrkesutøvelse. Informantene sier at de unge ikke har kirkelige profesjoner på sitt yrkeskart. De opplever at de unge ikke forstår hva for eksempel en kateket er og gjør. De kirkelige yrkesgruppene blir ikke sett på som «ordentlige yrker». Sandsmark mener at om de unge skal velge kirkelig utdanning må de få større del i de ansattes yrkespraksis (Sandsmark 2019, 40–48).

Det er også relevant å se på forskning på bemanningssituasjonen og arbeidsforholdene i Den norske kirke samt vurderinger om å slutte i sin stilling. Mye av den eksisterende forskningen på disse områdene tar for seg presteyrket (se f.eks. PiA-Stiftelsen 1999; Hansen og Huse 2001; Sandberg og Torkildsen 2002; Gresaker 2009a; Høeg og Gresaker 2009; Tjentland 2019).

I 2009 kartla KIFO rekrutterings- og bemanningssituasjon for menighetspreststillinger i Den norske kirke (Gresaker 2009a). En problemstilling som blir diskutert i rapporten, er det ubalanserte forholdet mellom tilsiget av nyutdannede prester og presters avgang. Presteskapets aldersprofil er en generell utfordring som vil omhandle bemanningssituasjonen generelt. Den andre problemstillingen som blir diskutert, er bemanningssituasjonen for enkelte prestestillinger i bestemte geografiske områder. Det er særlig utkantstrøk og Nord-Norge som har problemer med å rekruttere til sine prestestillinger. Dette er noe som sies å være en generell problematikk også knyttet til andre yrkesgrupper. Disse utfordringene er stadig aktuelle, som det blir beskrevet i Den norske kirkes årsrapport for 2018 (Kirkerådet 2019).

Den andre delen av KIFO-prosjektet om bemanningssituasjonen og rekrutteringen til menighetsprestestillinger i Den norske kirke (Gresaker 2009b), ser nærmere på hvorfor enkelte prester opplever tjenesten som mer problematisk enn andre og hvorfor noen vurderer å søke seg bort. Studien bygger på en kvantitativ og en kvalitativ undersøkelse blant menighetsprester i utvalgte bispedømmer og viser at flertallet av menighetsprestene har gode levekår og har en positiv opplevelse av sin prestatjeneste. Et mindretall opplever at de ikke strekker til verken på jobb eller på hjemmebane. En enkel forklaring på dette finnes ikke, da det er mange forklaringer og kompliserte mønstre som kan utgjøre bakgrunnen for dette. Studien finner at en opplevelse av belastning i arbeidet leder til psykisk slitasje som igjen fører til en nedsatt trivsel på jobb. Den lave trivselen kan igjen være en forklaring på hvorfor noen prester vurderer å søke seg vekk fra presteyrket. Prester som vurderer å søke seg bort fra kirken, ønsker høyere lønn, mindre ubekvem arbeidstid og en stilling som gir større faglige utfordringer (Gresaker 2009b, 61–62). Rapporten fremhever at et flertall har et betydelig engasjement knyttet til prestegjerningen og at dette er en viktig ressurs i forhold til rekruttering til presteyrket.

Som del av Kirkerådets pågående rekrutteringsprosjekt har Anne Beate Tjentland i Presteforeningen nylig sett på hvor mange prester som slutter og hva som gjør at prester slutter i presteyrket innen fem år etter ordinasjon (Tjentland 2019). Rapporten tar utgangspunkt i ordinerte i perioden 2011–2013 i alle bispedømmer målt opp mot ansettelsesforhold i 2016–2018. I perioden 2011–2013 ble det ordinert 146 personer. En tredjedel av de ordinerte var over 40 år. En tolkning av dette, som diskuteres i rapporten, er at en del personer som har fullført cand. theol-studiet først blir ordinert senere i livet eller at noen velger presteyrket som andre-karriere. 85 prosent av de ordinerte i denne perioden er fortsatt i prestatjeneste (Tjentland 2019, 11–16). Tjentland har videre gjort intervju med fem prester som har valgt å slutte i prestestillinger i Den norske kirke innen fem år etter ordinasjon. Rapporten finner ingen tydelig felles årsak til at prestene har valgt å forlate prestatjenesten. Rapporten peker likevel på noen fellestrekk ved fortellingene. En av disse er spenningen mellom egen tro og utøvelse av presteyrket som erfares ulikt av informantene. Arbeidsmiljø er et videre fellestrekk i fortellingene, som en av flere årsaker som gjorde at informantene forlot sin prestestilling. Store forventninger til arbeidsmengde og dedikasjon blir også nevnt som en slutteårsak. Dessuten var det tilfeldigheter som spilte inn (Tjentland 2019, 23–26). Den største utfordringen er imidlertid naturlig avgang og rekrutteringen av nyutdannede da det er flere prester som pensjoneres enn de som ordineres til prest.

Det har også blitt gjort noen studier om motivasjon blant ansatte i undervisnings- og trosopplæringsstillinger i Den norske kirke (Gresaker 2011; Horsfjord m.fl. 2015).

Gresaker (2011, 71–72) finner at undervisningsansatte er svært tilfredse eller tilfredse i sin yrkesrolle. Møter med barn og unge er motivasjonsfaktoren som får størst oppslutning. De mest utbredte slitasjefaktorene er forhold knyttet til egne visjoner, prioriteringer og andre ytre forventninger.

MF publiserte i 2015 en rapport som deriblant tok for seg trosopplæringsansattes motivasjon for kirkelig undervisningsarbeid og faktorer som kan bidra til at de står lenger i stillingen sin. Rapporten konkluderer blant annet med at undervisningsansatte i Den norske kirke er en tilfreds gruppe. For at de undervisningsansatte skal bli i sin stilling er samarbeid og felles visjon i staber viktig. Det å legge til rette for kompetanseheving blir også trukket frem som viktig for at de undervisningsansatte skal bli værende (Horsfjord m.fl. 2015, 126).

Denne gjennomgangen viser at det har blitt gjort viktige empiriske bidrag til feltet rekruttering til kirkelig utdanning og stillinger, og arbeidslivsundersøkelser blant ansatte i Den norske kirke. Den foreliggende studien bygger videre på forskningen gjort i forbindelse med SPOR-prosjektet. Særlig fyller denne rapporten et kunnskapshull om hva som hindrer unges motivasjon til å vurdere eller velge en kirkelig utdanning som kvalifiserer til en vigslet profesjonsstilling. I tråd med Saxegaards (2019) studie ser vår undersøkelse på hva som gjør at en karriere i kirken ikke frister blant unge med erfaringer fra kirkelig deltakelse og frivillig arbeid. Vår undersøkelse tar utgangspunkt i en gruppe som ikke er berørt i SPOR, nemlig unge som er i en fase mellom videregående og høyere utdanning samt unge som har valgt høyere utdanning, men ikke en utdanning som kvalifiserer til kirkelige profesjoner. Det kvalitative materialet i vår studie tar dessuten utgangspunkt i en bredere gruppe av unge med kirkelig bakgrunn der flere geografiske områder og kristne miljøer er representert.

3 DATA OG METODE

Denne rapporten er basert på en kvantitativ spørreskjemaundersøkelse og kvalitative intervjuer blant unge med en kristen bakgrunn. Kombinasjonen av ulike typer datamateriale gir oss mulighet til å både si noe om omfanget av ulike begrunnelser for hvorfor unge vurderer eller ikke vurderer Den norske kirke som arbeidsplass, og gi en dypere forståelse av tematikken.

Datainnsamlingene har foregått i perioden fra februar til november 2019. Vi innledet datainnsamlingene med et intervju for å prøve ut spørsmål, og fulgte så opp med å sende ut spørreskjema våren 2019. De resterende intervjuene ble foretatt fra september til november.

Studien er meldt til Norsk senter for forskningsdata (NSD) og følger tilsynets kriterier for datainnsamling, presentasjon av data, behandling av personopplysninger og oppbevaring av datamateriale.

3.1 DET KVANTITATIVE MATERIALET

Fremgangsmåte og begrensninger ved det kvantitative datagrunnlaget

Vi er interessert i å undersøke hvordan unge tenker rundt å jobbe i Den norske kirke med fokus på vigslede stillinger. Siden alle disse stillingene krever utdanning, var vi interessert i unge som fortsatt er tidlig i sitt utdanningsløp. Dessuten ønsket vi å få kontakt med unge som har en viss kristen tilhørighet, siden det er lite sannsynlig at mange unge *uten* slik tilhørighet, vil vurdere Den norske kirke som arbeidsplass. Målsetningen med utvalget var altså å få et representativt grunnlag for å si noe om *aktuelle personers* grunner til å velge eller ikke velge kirkelige utdanninger og stillinger med tanke på arbeid i Den norske kirke. For å praktisk kunne gjennomføre undersøkelsen valgte vi våren 2019 å henvende oss til kristne folkehøgskoler. Dette er skoler som rekrutterer elever etter videregående før oppstart på eventuell profesjonsutdanning og som man må anta særlig rekrutterer ungdom med bakgrunn fra kristne miljøer. Det viste seg imidlertid å være vanskelig å få respons fra folkehøgskoler og vi endte opp med bare en folkehøgskole. Som en erstatning henvendte vi oss derfor også til bibelskoler. Totalt har vi kontaktet 37 bibel- og folkehøgskoler. Til slutt fikk vi kontakt med fire bibelskoler og en folkehøgskole hvor skoleledelsen videresendte en e-post fra oss til elevene med en lenke til en digital spørreundersøkelse. Det digitale spørreskjemaet ble utformet for å kunne fange opp en rekke ulike sider ved unges tanker knyttet til arbeid i Den norske kirke. Skjemaet ble utviklet i dialog med prosjektets referansegruppe og var utformet slik at det skulle fange opp en rekke ulike meninger om tro-, tilhørighet og syn på Den norske kirke som arbeidsplass. (Hele skjemaet er vedlagt i appendiks).

Til sammen svarte 106 studenter på undersøkelsen (se Tabell 1). Dette er et noe lavt tall, og det hadde vært ønskelig om flere hadde svart.⁶ Det lave antallet respondenter gjør at det er en del usikkerhet og feilmarginer knyttet til det kvantitative datagrunnlaget, spesielt når vi deler materialet opp i ulike

⁶ Hele prosessen med å få kontakt med skoleledelsen for godkjenning og eventuell videresending av undersøkelsen tok litt tid. Med tanke på dette burde vi ha vært tidligere ute da vår undersøkelse sannsynligvis kom på et uheldig tidspunkt i semesteret (like før avslutningen av skoleåret) og dermed hindret flere i å delta.

undergrupper. På den andre siden finnes det lite kvantitativ kunnskap om unges syn på kirkelig utdanning og arbeid, så dette datamaterialet kan antyde mønstre og spørsmål som har verdi for videre forskning og legge et grunnlag for kirkelig utviklingsarbeid.

Tabell 1. Oversikt over kvantitativ undersøkelse

	Frekvens	Prosent
Bibelskolen Fjellhaug	25	23,6
Acta Bibelskole	15	14,2
Fjellheim Bibelskole	7	6,6
Bibelskolen i Grimstad	46	43,4
Hurdal Verk folkehøgskole	13	12,3
Total	106	100,0

Blant de som svarte, er det en overvekt av kvinner: to av tre av respondentene er kvinner. Respondentene er unge. Gjennomsnittsalderen er 20 år, og 80 prosent av de som svarte er 19 eller 20. Kun én av respondentene er eldre enn 24 år.

Det er videre viktig å merke seg profilen på skolene som inngår i undersøkelsen. Bibelskoler og folkehøgskoler skolene eies og drives av organisasjoner og kirkesamfunn med ulik tilknytning og relasjon til Den norske kirke. Bibelskolen Fjellhaug ligger i Oslo og er eid av Norsk Luthersk Misjonssamband. Fjellheim Bibelskole ligger i Tromsø og er også eid av Norsk Luthersk Misjonssamband. Hurdal Verk folkehøgskole er en kristen folkehøgskole i Hurdal i Akershus og eies av Norsk Luthersk Misjonssamband. Acta Bibelskole ligger i Stavanger og er tilknyttet IMI-Kirken og Normisjon. Bibelskolen i Grimstad er også tilknyttet Normisjon. I vårt utvalg er det kun 60 prosent som oppgir at de er medlemmer av Den norske kirke.

Med tanke på ønsket om et utvalg som avspeiler potensielle kandidater for søkning til profesjonsutdanninger og stillinger i Den norske kirke, har det aktuelle utvalget to begrensninger.

En begrensning gjelder skolenes profiler og miljø. Når man skal plassere eierorganisasjonene i forhold til Den norske kirke representerer tre (Norsk Luthersk Misjonssamband) av de fem organisasjonene den mest kirkekritiske delen av de frivillige kristne organisasjonene i Norge, mens Normisjon kommer mer i en mellomstilling og organisasjoner som KFUK-KFUM, KRIK og Det norske misjonsselskap er de mest «folkekirkelige» (Agedal, Haakedal og Kinserdal 2014, 14). Derfor er det grunn til å tro at mange av de som går på disse skolene (sammenlignet med andre kristne ungdomsmiljøer) er særlig lite motivert til å jobbe i Den norske kirke. Et eksempel på dette får vi når vi ser på data om organisasjonstilknytning til en av profesjonene i Den norske kirke, trosopplærerne, der bare litt over én prosent er medlemmer i Norsk Luthersk Misjonssamband (Agedal, Brottveit og Rafoss 2019, 88):

Når det gjeld kyrkjemedlemskap er 96% av dei «trusopplærarane» som har svart, medlemmer av Den norske kyrkja. Når det gjeld medlemskap i andre kyrkjesamfunn og religiøse organisasjonar ser fordelinga slik ut: KFUK-KFUM: 13.5% (29), Det Norske Misjonsselskap: 6.9% (15), Normisjon 4.7% (10), Den Evangelisk Lutherske Frikirke 1.4% (3), Norsk Luthersk Misjonssamband 1.4% (3), Indremisjonsforbundet 0.9% (2), Pinsebevegelsen 0.5% (1). Fordelinga mellom kyrkjesamfunna og organisasjonane er som forventa når ein ser på forholdet deira til Den norske kyrkja sin teologi og arbeidsform (flest med medlemskap i dei «kyrkjenære» organisasjonane KFUK/KFUM og Det Norske Misjonsfelleskap, og færrest frå dei mest lågkyrkjelege og karismatiske (Misjonssambandet, Indremisjonsforbundet, Pinsebevegelsen).

For det andre er det et problem at vi har måttet trekke utvalget fra bibelskoler fremfor folkehøgskoler. Det er grunn til å tro at bibelskolene i enda større grad rekrutterer ungdom som har en teologisk konservativ og kirkekritisk holdning og at bibelskolen ikke nødvendigvis oppfattes som et naturlig steg mot utdanning og jobb i Den norske kirke.

For å kunne trekke noen konklusjoner om hva som hindrer motivasjon til å jobbe i Den norske kirke blant gruppen av unge som denne problemstillingen er mest aktuell for, har vi valgt å se nærmere på hva respondentene som er medlem av Den norske kirke sier om dette (se kapittel 6.2).

3.2 DET KVALITATIVE MATERIALET

Rekruttering av informanter og utvalget

I starten av prosjektet var planen å rekruttere informanter blant elevene ved bibel- og folkehøgskolene som svarte på spørreskjemaet vi sendte ut. Siden det ikke var noen som meldte sin interesse, valgte vi å gå via andre kanaler. Nærmere bestemt tok vi kontakt med høgskoler og universitet (MF, NLA, TF, VID og studentprest ved OsloMet) som tilbyr kristendom- og religionsfaglige studier, utvalgte menigheter i østlandsområdet med et velfungerende ungdomsmiljø og kristne organisasjoner (KFUK-KFUM, Laget (NKSS Norges kristelige student- og skoleungdomslag), KRIK (Kristen Idrettskontakt), Acta og Ung kirkesang). Vi spurte også oppdragsgiver om de kunne sette oss i kontakt med aktuelle informanter i deres nettverk.

I forespørselen om informanter presiserte vi at vi ønsket å intervju unge personer som er i ferd med å velge – eller velge bort – høyere utdanning eller er i starten av utdanningsløpet, men som ikke ønsker eller ikke har valgt en kirkelig profesjonsutdanning. Det var et krav at informantene har en bakgrunn fra Den norske kirke, og gjerne har vært aktive i ungdomstiden som er den perioden unge begynner å gjøre seg noen tanker angående hva de har lyst til å jobbe med. Vi ønsket også å få en spredning i kjønn og geografi, for å kunne fange opp eventuelle forskjeller mellom unge fra ulike deler av landet.

Av ulike årsaker⁷ var det utfordrende å komme i kontakt med aktuelle informanter. Datainnsamlingen trakk derfor ut i tid. Til slutt fikk vi tak i ti informanter som ble rekruttert via noe ulike kanaler, inkludert snøballmetoden ved at en informant satte oss i kontakt med en annen informant osv.

Utvalget oppfyller mer eller mindre de kriteriene vi satte. En av informantene har riktignok valgt å begynne på profesjonsutdanningen i teologi for å bli prest, men ombestemte seg i løpet av utdanningen. Vi valgte å inkludere denne informanten fordi hans fortelling kan gi nyttige innspill til hva som svekker motivasjonen til å jobbe i Den norske kirke. Det er også en informant som en periode på videregående ønsket å bli prest, men ombestemte seg før hun begynte å studere. Disse to informantene gir en mer nyansert forståelse av et felt preget av sammensatte årsaker. Videre var det noe utfordrende å få til en variasjon i geografi, men en målrettet jobbing med rekruttering resulterte i at undersøkelsen inkluderer informanter fra Østlandet, Sørlandet og Vestlandet. Tabell 2 viser en oversikt over informantene, her gjengitt med fiktive navn.

⁷ På grunn av mangel på svar fra de vi sendte ut forespørsler til, avbrutte avtaler og generell liten interesse blant unge i målgruppen.

Tabell 2. Oversikt over informanter

Navn	Alder	Vokst opp	Bor nå	Er i utdanningsløpet/gjør nå
Markus	20 år	Tettsted Østlandet	Tettsted Østlandet	Avsluttet videregående skole
Emilie	21 år	Bygd Østlandet	Oslo	Studerer kristendom
Kristian	20 år	Tettsted Østlandet	By Midt-Norge	Studerer (ikke religionsorientert)
Ingrid	19 år	Tettsted Østlandet	By Midt-Norge	Studerer (ikke religionsorientert)
Julie	20 år	Tettsted Østlandet	Tettsted Østlandet	Jobber
Karoline	20 år	Tettsted Østlandet	By Vestlandet	Studerer (ikke religionsorientert)
Andreas	22 år	Tettsted Sørlandet	By Sørlandet	Studerer (ikke religionsorientert)
Thomas	21 år	By Sørlandet	By Sørlandet	Studerer (ikke religionsorientert)
Kristoffer	23 år	Bygd Sørlandet	By Sørlandet	Studerer (ikke religionsorientert)
Thea	22 år	Tettsted Vestlandet	By Midt-Norge	Studerer (ikke religionsorientert)

Vi vet fra tidligere forskning at geografi har betydning for religiøsitet, og at de som bor i Agder og Rogaland er mer religiøse når det kommer til kristne trosforestillinger og kristen praksis enn det den øvrige befolkningen er (Botvar, Repstad og Agedal 2010; Høeg og Gresaker 2015). Et utvalg som inkluderer unge fra både Østlandet og Sørlandet gir derfor et interessant sammenligningsgrunnlag fordi informantene potensielt har vokst opp i ulike kristne miljøer og muligens har vært eksponert for ulike holdninger til religiøsitet.

Samtidig er det viktig å presisere at vi ut fra et utvalg på ti informanter ikke kan generalisere funnene til å gjelde alle unge i Norge med bakgrunn fra Den norske kirke. Men samlet sett vil funnene fra intervjumaterialet og spørreundersøkelsen gi verdifulle innspill til arbeidet med rekruttering til profesjonene i Den norske kirke. Vi vil dessuten se våre funn i lys av annen relevant forskning.

I og med at flesteparten av informantene har begynt å studere er de i en noe senere fase i utdanningsløpet enn det respondentene som svarte på den kvantitative undersøkelsen er. Informantene skiller seg også dels fra respondentene gjennom sin kirkelige profil da alle utenom én (som nylig er utmeldt) er medlemmer av Den norske kirke. Dette kan ha betydning for eventuelle forskjeller mellom funn basert på det kvantitative materialet og fra det kvalitative materialet. Der dette er tilfelle, vil vi kommentere det i teksten. Samtidig har vi i enkelte spørsmål i det kvantitative materialet sett mer spesifikt på svarene fra medlemmer i Den norske kirke, som nevnt over.

Gjennomføring av intervjuene

Intervjuene tok mellom 40 minutter og litt over én time. Flesteparten av intervjuene ble foretatt over telefon, rett og slett fordi flere av informantene befinner seg i andre deler av landet enn det forskerne gjør. Selv om det er noen ulemper ved å ikke møtes ansikt-til-ansikt med tanke på det å skape en god relasjon og et naturlig miljø for samtale, var det en klar fordel å kunne gjennomføre intervju over telefon fordi det gav oss tilgang til personer som ikke befinner seg på Østlandsområdet. Dessuten ble det enklere for informanter å stille opp fordi telefonintervju er mer fleksibelt.

Intervjuene var semistrukturerte med bruk av en intervjuguide med fastsatte temaer og tilhørende spørsmål (se vedlegg i appendiks), men der vi i det enkelte intervju forsøkte å tilpasse samtalen og oppfølgingsspørsmålene til informantens noe ulike bakgrunn.

Spørsmålene vi stilte informantene dreier seg om deres forhold til religion, tro og Den norske kirke som barn, ungdom og i dag, grunner til hvorfor de ikke ønsker eller ikke har vurdert en kirkelig

utdanning og deres forestillinger om Den norske kirke som arbeidsplass og kirkelige profesjonsstillinger. Grunnen til at vi var opptatt av betydningen av tro, religion og kirken før og nå er for å se det å velge bort kirkelig utdanning og en jobb i kirken i sammenheng med informantenes religiøse livshistorie. Kontekstuelle faktorer kan bidra til å forklare og å utdype hva som gjør at Den norske kirke ikke ses på som en ønsket arbeidsplass eller at kirkelige profesjonsstillinger ikke oppleves som potensielle yrkesvalg. Hvorvidt informantene har blitt bevisstgjort på Den norske kirke som arbeidsplass og kirkelige profesjonsstillinger som mulige yrkesvalg, er også interessant i denne sammenheng. Vi har derfor også inkludert spørsmål om noen har snakket med dem om det å jobbe i kirken og om de har blitt oppmuntret til å ta kirkelig utdanning. Videre inkluderte intervjuguiden spørsmål om informantenes syn på Den norske kirkes status og rolle for å få fatt i mer generelle holdninger til kirkens plass i samfunnet. Vi ønsket også å vite noe om informantenes forestillinger om de fire profesjonsstillingene, syn på det å ha et kall til kirkelig tjeneste samt tanker om hvorvidt det å ha en kirkelig profesjonsstilling innebærer en livslang tjeneste. Flere av spørsmålene i intervjuguiden er inspirert av andre studier som viser til betydningen av kontakt med kirken i barne- og ungdomstiden og viktigheten av det relasjonelle og sosiale i den sammenheng (Jordheim 2019a, 2019b; Høeg og Krupka 2014).

Analyse av datamaterialet

Vi har hovedsakelig gjort en tematisk analyse av materialet der vi gjennom fire analysekapitler beskriver funnene på betydningen av religion, tro og kirken i respondentenes og informantens oppvekst og i dag, grunner for å vurdere og å ikke vurdere Den norske kirke som arbeidsplass samt respondentenes og informantenes syn på Den norske kirke som arbeidsplass. Det første analysekapittelet inkluderer en nærmere presentasjon av hver enkelt av de ti informantene og deres oppvekst for å gi et rikholdig bilde av hvem de er. Generelt er den typiske gangen i presentasjonen av materialet at kapitlene starter med funnene fra det kvantitative materialet før vi går inn på det kvalitative materialet. Gjennomgående omtaler vi deltakerne fra den kvantitative spørreundersøkelsen som respondenter, mens de som deltok på intervju er informanter. Siden intervjuene gav et rikt materiale på de nevnte temaene vier rapporten særlig plass til disse.

4 BETYDNINGEN AV RELIGION OG DEN NORSKE KIRKE I OPPVEKSTEN

I dette kapitlet, og de neste tre analysekapitlene, vil vi undersøke ulike kjennetegn ved respondentene som har svart på spørreskjemaet og informantene vi har intervjuet. Vi har samlet inn en rekke ulike opplysninger om disse, slik som erfaringer med religion og kontakt med Den norske kirke, medlemskap i kristne organisasjoner, syn på arbeid og deres refleksjoner og forestillinger om det å jobbe i kirken og om kirkelige profesjonsstillinger. Disse funnene vil bidra til å kontekstualisere unge sine vurderinger av kirkelig utdanning og tjeneste i lys av deres erfaringer og holdninger til Den norske kirke.

Dette første analysekapitlet vil først ta for seg hvilken rolle religion, tro og kirken har hatt i oppveksten for respondentene som har vurdert og for de som ikke har vurdert en jobb i Den norske kirke. Deretter gir vi en nærmere presentasjon av informantene som ikke har vurdert eller ikke har valgt en kirkelig utdanning og deres oppvekst med tanke på kontakt med Den norske kirke i barne- og ungdomstiden.

Erfaring med kirkens aktiviteter i barne- og ungdomstiden har vist seg å ha betydning for hvorvidt en velger å involvere seg i kirkens arbeid etter konfirmasjonen og for hvorvidt en velger kirkelig utdanning (se Høeg og Krupka 2014; Jordheim 2019a, 2019b). Derfor er det også interessant å se tro og kontakt med Den norske kirke i oppveksten i sammenheng med det å vurdere eller ikke vurdere en kirkelig utdanning som kvalifiserer til profesjonsstillingene prest, diakon, kateket eller kantor.

4.1 RELIGION OG KONTAKT MED KIRKEN I RESPONDENTENES OPPVEKST

For å forstå hvordan ulike faktorer henger sammen med vurderinger om å jobbe i Den norske kirke, vil vi fortløpende sammenligne tre grupper studenter i det kvantitative materialet: De som sier de har vurdert å jobbe i Den norske kirke, de som sier at de ikke har vurdert det, og de som sier at de ikke har vurdert å jobbe i Den norske kirke, men har vurdert å jobbe innenfor et kirkesamfunn eller en kristen organisasjon. I det digitale spørreskjemaet spurte vi respondentene: «Har du noen gang vurdert Den norske kirke som en aktuell arbeidsplass for deg?» Tabell 3 viser svarene på dette spørsmålet. Vi ser at kun 17 prosent (som tilsvarer 18 studenter) sier at de har vurdert Den norske kirke som arbeidsplass, mens 39 prosent (41 studenter) svarer nei. Det er interessant å merke seg at hele 37 prosent svarer «nei, men jeg har vurdert å jobbe innenfor et annet kirkesamfunn eller en kristen organisasjon». Dette er i seg selv interessant, og i dette og de neste kapitlene vil vi lære mer om hva som kjennetegner disse tre gruppene. (seks studenter har svart «vet ikke» og to har svart «annet». Disse vil bli tatt ut av de videre analysene, siden vi er opptatt av hva som kjennetegner de tre første gruppene.)

Tabell 3. Den norske kirke som mulig arbeidsplass

Vurdert Den norske kirke som arbeidsplass?	Frekvens	Prosent
Ja	18	17,0
Nei	41	38,7
Nei, men jeg har vurdert å jobbe innenfor et annet kirkesamfunn eller en kristen organisasjon	39	36,8
Vet ikke	6	5,7
Annet	2	1,9
Total	106	100,0

Kilde: KIFOs rekrutteringsundersøkelse 2019, svar på spørsmålet: «Har du noen gang vurdert Den norske kirke som en aktuell arbeidsplass for deg?»

Respondentenes erfaring med religion i oppveksten

Tabell 4 beskriver betydningen av religion i oppveksten for studentene. Kolonnen lengst til høyre («Alle») beskriver hvordan alle 98 respondentene har svart på dette. Tabellen viser at dette er en gruppe studenter hvor religion har vært viktig da de vokste opp. Hele 82 prosent svarer at religion har vært viktig eller svært viktig. Hvis vi nå gå videre og ser på de tre kolonnene i midten av tabellene, så ser vi de samme svarene fordelt på tre undergrupper av studentene: De som sier at de har vurdert å jobbe i Den norske kirke, de som ikke har vurdert det, og de som sier de har vurdert å jobbe i et annet kirkesamfunn eller kristen organisasjon (jf. Tabell 3). Her er det noen forskjeller mellom gruppene. Hvis vi fokuserer på svarkategorien om at religion har vært «svært viktig», så skiller gruppene som har vurdert andre kirkesamfunn eller organisasjoner seg ut, ved at hele 77 prosent her svarer at religion har vært svært viktig i oppveksten.

Tabell 4. Betydning av religion i oppvekst. Prosent

Betydning av religion i oppvekst	Vurdert Dnk	Ikke vurdert Dnk	Vurdert annet kirkesamfunn eller org.	Alle
Svært viktig	50	46	77	59
Viktig	39	27	13	23
Verken viktig eller uviktig	6	15	3	8
Uviktig	0	5	0	2
Ikke viktig i det hele tatt	0	7	5	5
Vet ikke	6	0	3	2
Total	100	100	100	100

Kilde: KIFOs rekrutteringsundersøkelse 2019, svar på spørsmål: «I hvilken grad mener du at religion har vært viktig i den oppdragelsen du har fått?» N = 98

Tabell 5 viser at hele 33 prosent av respondentene har familie som har jobbet i Den norske kirke. Blant de 18 studentene som svarer at de vurderer å jobbe i Den norske kirke, så har over halvparten familie som har jobbet i kirken. Dette er en liten undersøkelse med en spesiell gruppe studenter, så vi må ta hensyn til dette når vi tolker disse tallene. Det er likevel grunn for å anta at hvis man selv har familie med jobberfaring i Den norske kirke, så vil dette være med på å forme ens forventninger til jobbmulighetene i kirken. Den norske kirke har flere tusen ansatte (og enda flere frivillige), derfor vil mange vokse opp med foreldre eller slektninger som er aktive eller ansatte i kirken. Hvordan dette kan påvirke ens egne forventninger til det å jobbe i kirken vil vi utforske videre i de kvalitative analysene nedenfor.

Tabell 5. Familie som har jobbet i Den norske kirke. Prosent

Familie jobbet i Dnk	Vurdert Dnk	Ikke vurdert Dnk	Vurdert annet kirkesamfunn eller org.	Alle
Ja	56	32	24	33
Nei	33	59	61	55
Vet ikke	11	10	16	12
Total	100	100	100	100

Kilde: KIFOs rekrutteringsundersøkelse 2019, svar på spørsmål: «Har noen i din familie noen gang jobbet i Den norske kirke?»
N = 98

Respondentenes deltagelse i kristne barne- og ungdomsaktiviteter og erfaring med frivillig arbeid

Den vanligste innmeldingen i Den norske kirke er gjennom barnedåpen. De fleste medlemmene har altså vært medlemmer siden de var spedbarn, og Den norske kirke har en rekke tilbud til barn og unge. De siste årene har Den norske kirke brukt store ressurser på trosopplæringstiltak, noe som innebærer en rekke ulike tilbud slik som Tårnagent, Lys våken og utdeling av 4-årsbok. I tillegg finnes det en rekke andre kristne organisasjoner og foreninger som har egne tilbud. I hvilken grad har våre respondenter erfaring med slike tilbud og hvordan påvirker dette deres syn på Den norske kirke som arbeidsplass?

Tabell 6. Erfaring med barne- og ungdomsaktiviteter. Prosent

Deltagelse i regi av menighet og kristen organisasjon	Vurdert Dnk	Ikke vurdert Dnk	Vurdert annet kirkesamfunn eller org.	Alle
Søndagsskole	67	78	79	77
Kor	67	71	67	68
Trosopplæringstiltak (for eksempel Tårnagent, Lys våken, utdeling av 4-årsbok)	78	51	62	60
Kristen forening eller klubb	50	44	64	53
Idrett i kristen regi (slik som KRIK Kristen Idrettskontakt)	39	44	49	45
Var med på annen kristen aktivitet	39	29	49	39
Kristen elev- eller studentorganisasjon	28	29	41	34
Deltok ikke	11	2	3	4
Annet	6	5	3	4
Vet ikke	0	2	0	1

Kilde: KIFOs rekrutteringsundersøkelse 2019, svar på spørsmål: «Da du var barn eller ungdom, deltok du i noe av det følgende i regi av en menighet eller en kristen organisasjon?» N = 98

Tabell 6 kan gi noen svar på dette. Vi ser at de vanligste aktivitetene er søndagsskole, kor og trosopplæringstiltak. Det er verdt å merke seg at både søndagsskole og kor er tilbud som ulike kristne foreninger og trossamfunn tilbyr, men kun Den norske kirke tilbyr de trosopplæringstiltakene som nevnes her. Vi ser også at blant de som sier at de vurderer Den norske kirke som arbeidsplass, så har hele 78 prosent deltatt i trosopplæringstiltak. Dette er verdt å merke seg, og sier noe om at trosopplæring kan påvirke og styrke båndene til kirken.

En mulig «karriere» inn i Den norske kirke er at man deltar som barn i ulike aktiviteter for så å ta på seg frivillige verv når man blir eldre, for eksempel at man blir konfirmasjonsleder. Tabell 7 viser at 58 prosent av respondentene svarer at de har «bidratt som frivillig eller hatt arbeidsoppgaver» i kirken. Blant de som sier at de har vurdert kirken som mulig arbeidsplass har alle respondentene erfaring med frivillig arbeid. Dette er en liten gruppe som kun består av 18 studenter, så disse tallene må tolkes med varsomhet. Det er likevel interessant at blant de som vurderer kirken som arbeidsplass, så har alle uten unntak erfaring med frivillig arbeid. Samtidig er det slik at mange av de som ikke vurderer kirken som arbeidsplass også har slik erfaring, så det er ikke slik at erfaring med frivillig arbeid automatisk fører til et ønske om å arbeide i kirken.

Tabell 7. Frivillig arbeid i Den norske kirke. Prosent

Frivillig eller arbeidsoppgaver i Dnk	Vurdert Dnk	Ikke vurdert Dnk	Vurdert annet kirkesamfunn eller kristen organisasjon	Alle
Ja	100	44	53	58
Nei	0	54	47	41
Vet ikke	0	2	0	1
Total	100	100	100	100

Kilde: KIFOs rekrutteringsundersøkelse 2019, svar på spørsmål: «Har du bidratt som frivillig eller hatt arbeidsoppgaver i Den norske kirke?» N = 98

Det finnes mange måter å arbeide som frivillig eller ha arbeidsoppgaver i Den norske kirke. De av respondentene som svarte at de har erfaring med frivillig arbeid, ble presentert med en liste over ti ulike typer frivillig arbeid og kunne krysse av på hva de har vært med på (man kunne krysse av på så mange svaralternativ som man ønsket). Tabell 8 viser disse svarene og tegner et bilde av at mange av respondentene har erfaring med mange ulike typer frivillig arbeid. Det vanligste er at man har bidratt ved gudstjenester og deretter at man har vært konfirmasjonsleder eller drevet med konfirmasjonsarbeid, men det er stor spredning i svarene. Ti aktiviteter nevnes (pluss alternativene «annet» og «vet ikke»), og mer enn halvparten av respondentene krysser av på at de har deltatt på fire eller flere av disse.

Når det gjelder de som sier at de vurderer å jobbe i Den norske kirke, så er konfirmasjonsarbeid det viktigste: Hele 94 prosent har bidratt i konfirmasjonsarbeidet. Deretter er det å hjelpe til i gudstjenester og erfaring med barne- og ungdomsarbeid det mest vanlige å ha av erfaring.

Tabell 8. Typer frivillig arbeid. Prosent

Frivillig arbeid eller arbeidsoppgaver i Dnk	Vurdert Dnk	Ikke vurdert Dnk	Vurdert annet kirkesamfunn eller kristen organisasjon	Alle
Bidratt ved gudstjenester	89	67	60	71
Konfirmasjonsleder eller annet konfirmasjonsarbeid	94	44	50	63
Barne- og ungdomsarbeid	67	50	50	55
Trosopplæringstiltak (for eksempel Tårnagent, Lys våken, utdeling av 4-årsbok)	56	44	35	45
Søndagsskole	50	39	25	38
Bidratt i kristen forening eller klubb	39	22	35	32
Kor	28	33	25	29
Idrett i kristen regi (slik som KRIK Kristen Idrettskontakt)	17	28	20	21
Dugnad, språkkafé eller leksehjelp	22	17	15	18
Speiding	17	17	10	14
Annet	6	0	10	5
Vet ikke	0	0	0	0

Kilde: KIFOs rekrutteringsundersøkelse 2019, svar på spørsmål: «Hva slags frivillig arbeid eller arbeidsoppgaver har du hatt?»
N = 62

4.2 INFORMANTENES TRO OG KONTAKT MED DEN NORSKE KIRKE I BARNE- OG UNGDOMSTIDEN

Under gir vi en nærmere presentasjon av hver enkelt av de ti informantenes forhold til religion og kontakt med Den norske kirke i oppveksten. Et slikt innblikk er interessant fordi erfaringer med kirken i oppveksten har vist seg betydningsfull med tanke på valg av utdanning og relasjonen til tro og kirken i dag (se Jordheim 2019a, 2019b). Informantene er altså personer som ikke har vurdert eller ikke ønsker å ta en kirkelig utdanning som kvalifiserer til en jobb i Den norske kirke. Vi vil komme nærmere inn på grunnene til hvorfor de ikke ser for seg å jobbe i kirken i kapittel 6.3 mens vi her nøyer oss med å nevne det kort.

Samtidig som det er flere likhetstrekk, belyser presentasjonene interessante variasjoner mellom informantene. En slik forskjell er for eksempel mellom de som har vokst opp i kristne familier der religion var en naturlig del av hverdagslivet og de som først oppdaget kristendommen og tro i ungdomstiden. En annen forskjell verdt å merke seg er mellom de informantene som setter det at kirken er åpen for alle høyt og de som opplever Den norske kirke som for liberal.

Markus (20 år fra Østlandet)

Markus synes det er for tidlig å ta et valg om å jobbe i kirken når en går på videregående. Fram til Markus var i fireårsalderen deltok han på andakter og ulike samlinger med sin oldemor som var

pinseveenn. Etter dette hadde han derimot lite kontakt med kristne miljøer, utenom deltakelse på gudstjenester i skolens regi. Selv om moren til Markus er kristen og glad i kirken, har de snakket lite om religion hjemme. Da tiden nærmet seg for å ta et valg om konfirmasjon, vurderte Markus fortrinnsvis å konfirmere seg borgerlig. «Fordi jeg brydde meg ikke om kristendommen i det hele tatt. Syntes det bare var kjedelig å lære om på barneskolen og ungdomsskolen». Men på grunn av sin oldemor valgte Markus å konfirmere seg i kirken, og det endret hans forhold til kristendom og Den norske kirke fullstendig.

Og det revolusjonerte egentlig hverdagen min, fordi det var noe helt annet enn det jeg hadde trodd. Alle de fordommene jeg hadde når jeg kom hit, de stemte ikke i det hele tatt. Jeg har aldri blitt tatt imot et sted med så åpne armer. Og siden den gangen så har jeg vært her hver torsdag, de siste seks årene, bortsett fra ferier.

Konfirmasjonstiden bidro altså til at Markus ble dratt med i menighetslivet og ble aktiv i ungdomsmiljøet. Han fremhever de andre ungdommenes holdning til nyankomne som viktig for at han selv fikk et så godt inntrykk av kirken og for at han ble værende.

Men da jeg kom hit så var det første som møtte meg en haug av eldre ungdommer som bare dro meg inn. Det var ikke noe snakk om å ikke være med her. Og [de] engasjerte seg og var sosiale og ville bli kjent med meg og sånne ting. Og det var første bud da. Og at de ville vise at her er jeg velkommen uansett hvem jeg er.

Menigheten fikk en stor betydning for Markus i ungdomstiden, en betydning som har vedvart. En viktig faktor for Markus' trivsel er opplevelsen av et fordomsfritt miljø der ingen dømmer. Hans egne fordommer om kirken ble således brutt ned:

Men første gang jeg kom hit så var jeg jo ganske fordomsfull. Da var jeg sånn som de fleste som vi ser veldig mange av konfirmantene er, egentlig da. Som er sånn at her er ikke de som er skeive velkommen. Eller du kan ikke høre på rock hvis du er i kirka. Du må være tradisjonell. Du kan ikke drikke. Altså sånne ting. Sånn kom jeg også inn som konfirmant. Tenkte at her hører ikke jeg til i det hele tatt. Og så viste det seg å være helt motsatt. Ingen av mine fordommer stemte i det hele tatt. Her blir alle tatt imot med åpne armer. Og for meg så er det det kirka representerer i dag – det er hjem – altså alle er velkommen. Uansett hvem du er, hvor gammel du er, hvilke problemer du har – seksuell legning eller – ja ... Du er bare velkommen.

Det er særlig gjennom musikken at Markus har funnet sin plass i kirken.

Og det var første gang jeg kjente på dette med Gud – [det] var gjennom lovsangen. Og det er det som har prega meg mest. Det begynte [med] en varm velkomst, og så – jo mer vi lærte om det, jo mer begynte disse sangene å gi mening, og jo tryggere følte jeg meg. Jo nærmere følte jeg at jeg kom Gud. Ja, det ble en sånn trygghet. Det var som å komme hjem igjen da.

Markus' førsteinntrykk av de som jobbet i kirken da han var konfirmant, var at kateketen var «sprudlende og morsom og kul» mens «prestene var jo merkelige». Han utdyper:

Altså her var det et eller annet som skurra, syntes jeg, første gangen. Og så – altså nå i dag da, så har jeg jo sittet utallig mange netter på leir og snakka om alt og ingenting med disse prestene, og funnet ut at de er like kule som [kateketen], men de er så mye mer frampå med dette med troen da, på den måten.

Markus forteller om et generelt godt ungdomsmiljø i sin menighet, der mange ungdommer blir værende i kirken etter konfirmasjonen. Han tror det handler mye om de ansatte:

de som har jobba med ungdommene her har vært så glad i ungdommen da, og villet og ønsket så mye for dem, at de skal finne sin plass her. Og siden det har vært et så sterkt fokus på det, så har de også klart det. Fordi de brenner for det. Som sagt, første gangen jeg kom så syntes jeg prestene var merkelige. Det er de kanskje litt i dag også. Men ... de brenner også for ungdommen, at ungdommen skal føle seg hjemme her. Det tror jeg er mye av det som gjør at de blir værende da. At de gjør sånn som meg, og finner den veien hjem, kan du si.

Markus fikk gode relasjoner med de ansatte i kirken i ungdomstiden og han følte at han ble sett. Det var særlig en han ser som et forbilde, ungdomsarbeideren:

Nei, han bare er seg selv 110 prosent. Og når du er ungdom så er ikke det lett, altså. Du skal passe inn. Særlig i dag så er det vanskelig å passe inn. Og han viste at det er greit å være litt rar, litt skrulle. 'Jeg er stolt av å være kristen.' Sånn var han. Og det inspirerte meg også til å tenke at 'vet du hva, jeg er kul som jeg er. Det er kult at jeg er kristen. Hvorfor skal jeg bry meg om alle andre?' ... 'Hva de tenker.' Så sånn har jo han inspirert meg. Så jeg ser jo opp til han. Og han er jo verdens fineste fyr.

Det tok cirka ett år fra Markus første gang kom i kirken som konfirmant til han begynte å kalle seg kristen. Han ble også med som frivillig leder etter konfirmasjonen, fordi han hadde lyst til å gi noe tilbake og å «la dem [konfirmantene] kjenne på det samme som jeg kjente på da», som han sier. Det sosiale miljøet var også en viktig faktor for at Markus valgte å bli frivillig. Da han var konfirmant fikk han spørsmål av presten om han ville holde preken på en gudstjeneste på konfirmasjonsleiren. Markus husker at han

følte meg jo stolt da. Jeg følte at jeg hadde gjort noe riktig. Jeg følte liksom at når presten kommer og spør om en sånn ting, så er det fordi han også føler seg trygg på deg da. Og når det er gjensidig trygghet og respekt, sånn sett, så får man jo lyst til å gjøre sånne ting.

I etterkant har han fått flere oppgaver av presten. Han har også ved flere tilfeller både av en prest og en kateket blitt oppmuntret til å ta kirkelig utdanning, noe han, som pekt på over, synes er for tidlig å ta stilling til nå. Markus mener samtidig at mens det er mye informasjon om ledertrening snakkes det lite om hvilke arbeidsmuligheter det er i kirken og hva de ulike jobbene i kirken innebærer (jf. Sandsmark 2019). Dette bekrefter til dels tidligere forskning som viser at presters fokus ikke nødvendigvis er på å anbefale kirkelige profesjoner til unge, men heller at det å involvere unge i kirkens arbeid handler om at de skal få en tilhørighet til kirken og bli aktivt deltakende (Kessel 2019, 33–34; se også Sandsmark (2019) der det antydes at kateketer fokuserer mer på å rekruttere unge til ledertrening enn til kirkelig tjeneste).

Karoline (20 år fra Østlandet)

Karoline har ikke vurdert kirkelig utdanning fordi hun har andre faglige interesser. Hun har vokst opp på Østlandet med foreldre som jobber i kirken. Karoline har derfor vært med på en rekke kirkelige aktiviteter i barndommen og inn i ungdomsårene. Riktignok har det også vært perioder der foreldrene ikke har jobbet i kirken, og innimellom ville de ha fri i helgene, som Karoline uttrykker det, så det var ikke nødvendigvis gitt at familien var på gudstjeneste hver helg. Karoline mener likevel at hun «har vært med på flere gudstjenester enn gjennomsnittsnormannen».

Det er først da Karoline ble med i Ten Sing på ungdomsskolen at hun følte at hun var i kirken på egen hånd:

Det var på en måte der jeg møtte kirka for første gang som bare Karoline, og ikke med mamma og pappa. Så sånn sett er det en ganske viktig ting hvis man skal se det sånn. I forbindelse med egen oppsøking av kirken eller religion da, så er jo Ten Sing virkelig et nøkkelord for min del der.

Karoline hadde hørt positive ting om miljøet i Ten Sing, som viste seg å stemme. Ten Sing ble en fast del av fritiden gjennom ungdomstiden og frem til nå, og har således preget Karolines ungdomstid og inn i fasen som ung voksen. Generelt hadde Karoline både venner som var aktive i kirken og venner som ikke var kristne. Det kirkelige miljøet hun var del av i ungdomstiden, KFUK-KFUM, beskriver hun som

kanskje det beste ungdomsmiljøet man kan være i, fordi at det er en blanding av både eldre og yngre folk, pluss at man har et ganske ... Det er lov å være seg selv da, og du skal ikke prestere på noen ting. Du er der kun fordi du skal ha det gøy. (...) Her er alle velkomne. (...) Det inntrykket jeg hadde av det, har jo – vil jeg tro – smittet over på det synet jeg har av kirken litt som helhet. Ja, som jeg sa – [at kirken er] et trygt sted å være. Der kan man møte vennene sine, og det er lov å være lei seg, det er lov å være glad. At det er et sted der du kan være uansett hva.

Kanskje ikke overraskende forteller Karoline at religion har spilt en viss rolle hjemme, ved at foreldrene har snakket om tro og religion fra hun var ganske liten. Karoline har også gjerne involvert seg i samtalen. Men ellers har ikke hjemmet i særlig utstrakt grad vært preget av tro og religion. Foreldrene sang kristne godnattsanger og det var barnebibler i huset, men Karoline kan ikke huske at de ble så mye lest i. Generelt sett beskriver Karoline sitt forhold til tro og religion i oppveksten som at det ikke har vært så bevisst, men at det i visse sammenhenger har kommet mer opp til overflaten.

Jeg tror på en måte kanskje ikke at jeg tenkte så mye over det. [Men] siden jeg hver uke var i kirka med Ten Sing-arbeid, og da hadde vi jo hver uke også (...) en kveldsandakt. Og da var det jo folk som snakket om sin tro. Og når man sitter i kirkelokalet og hører og [det er] stearinlys, det er på kvelden og man er med vennene sine, så tenker man jo ofte litt sånn: 'Å', når hun snakker om hvordan hennes forhold til Gud er eller tro eller hva som helst, så tenker man jo litt ekstra over det der og da. Men jeg vil ikke si at jeg har hatt et veldig aktivt og bevisst forhold til det.

Samtidig opplevde Karoline at kirken var et «trygt sted å være», som nevnt over, i tillegg til å være «noe som er litt utenom det vanlige».

Hvis man tenker at det å gå inn i en kirke gir en litt ro, og det på en måte åpner for litt refleksjon og tanker som ikke kommer like naturlig hvis du er på et storsenter eller venter på bussen. Så noe som er litt utenom det vanlige, men som likevel utstråler en form for trygghet.

Religion var gjerne et tema Karoline snakket med andre om på ungdomsskolen, ofte i forbindelse med religionsundervisningen. Med foreldre som jobbet i kirken fikk hun innimellom spørsmål fra sine medelever fordi hun «kunne en del som de andre ikke kunne», «altså i ren sånn læringssituasjon», som Karoline påpeker. Hun konkluderer med at nok alltid har «hatt en dialog om det med venner».

Det var naturlig for Karoline å konfirmere seg i Den norske kirke. Det opplevdes som en forlengelse av det Ten Sing-miljøet hun allerede var en del av og de fleste vennene hennes skulle også konfirmere seg kirkelig og delta på leir. Karoline forteller at foreldre hennes – selv om de begge jobbet i kirken – oppmuntret henne til å også undersøke humanistisk konfirmasjon også, noe hun gjorde. Men valget falt ned på kristen konfirmasjon, «Fordi – jeg vet ikke – jeg tror kanskje at det føltes litt vant, og da var

det en trygg måte å... jeg hadde noen tanker om det på forhånd, og da var det en fin ting, tror jeg, egentlig.»

I likhet med mange av de andre informantene og respondentene, har Karoline bidratt frivillig i kirkens barne- og ungdomsarbeid, da som leder for konfirmasjonsleir, for et barnekor og vært med på diverse trosopplæringstiltak. Særlig finner hun ungdomsarbeidet givende, fordi ungdom stiller interessante spørsmål. Hun trekker spesifikt fram det å være på konfirmasjonsleir som betydningsfullt, det å «kunne være med og gi en uke av sommerferien som konfirmantene mest sannsynlig ikke har så store forhåpninger til. Da har man et veldig godt grunnlag for å gjøre en god jobb.» Karoline har dessuten fått mulighet til å bidra på gudstjenester med ulike oppgaver.

Gjennom å ha tilbragt mye tid i kirken, har Karoline noen interessante betraktninger om de som jobber i kirken:

Jeg tror at de som jobber i kirken er ... jeg føler litt at de er kunstnere, på en måte (...) Eller [driver med] litt sånn kunstneraktig virke, vil jeg si. Enten så driver man med musikk, eller så driver man med en form for formidling, enten via tekst eller ... ulike arbeid. Så jeg føler at mange som jobber i kirken er litt sånn kunstneraktig og litt sånn egne og ... Ja, mange er kanskje ikke helt A4. Selv om ikke det er noe kritikk. Men jeg bare føler at det kanskje kan være ... De er kanskje ikke de som hadde jobbet i en bank eller hadde ... For jeg føler at det å jobbe i kirken ikke er helt en A4-jobb.

Karoline fikk gode relasjoner med flere ansatte i kirken. Hun følte at hun ble sett – at de brydde seg og spurte hvordan hun hadde det. Karoline kan også komme med flere eksempler på personer hun ser på som forbilder i sitt lokale kirkemiljø. Disse har inspirert henne i troen, men også ved å være idealer med tanke på hvordan hun ønsker å være som person; «hun er så utrolig snill og inkluderende, og hun er veldig flink til å se alle, og han skaper god stemning, og han får alle med på leken». Karoline kan likevel ikke huske at noen av de ansatte i kirken har oppmuntret henne til å jobbe i Den norske kirke, bortsett fra noen episoder der det har blitt sagt på en tøysete måte:

Ikke mer enn at vi har tullet litt med det fordi at pappa er prest fra før av – at vi har tullet med det sånn. Men ikke seriøst. Det vil jeg ikke si at noen har sagt: 'Søk for å bli prest'. Jeg tror kanskje at mange er veldig forsiktig med det. Det er jo ikke så mange som hvert år velger å søke til MF eller TF for å bli prester. Så kanskje man føler at det kan være litt feil å spørre noen. Og så tror jeg at... jeg vet ikke. Jeg synes kanskje det er litt rart [at ingen har spurt]. Men jeg kan også skjønne... Eller hvis jeg prøver å sette meg i deres posisjon – så hadde jo jeg hatt lyst til å promotere det jeg jobber som, for det betyr jo at man antageligvis trives ganske godt, hvis man jobber som prest. Så ja, jeg synes kanskje det er litt rart. Ja.

På spørsmål om hennes egne foreldre har oppmuntret henne til å følge deres eksempel, sier Karoline at

Neeiii. Eller vi har jo også tullet litt med det. Fordi at det er jo åpent [studium] å komme inn på, for eksempel MF. Vi har sagt 'hvis alt går skeis, så kan du bli prest!' Men det er mer på tull. Men det er nok fordi at jeg har hatt andre drømmer eller andre visjoner for hva jeg har lyst til å jobbe som. Så det har på en måte ikke vært helt aktuelt. Og så tror jeg at mamma og pappa har vært veldig sånn: 'Du bestemmer helt selv hva du vil gjøre!' Og da er det liksom å ikke profilere noen ting heller. Eller at – da er det helt mitt valg, ikke sant.

Her kommer det fram at å studere teologi kan være en hendig plan å ha i bakhånd, hvis alt annet går galt. Utsagnet antyder at det ikke gir en høy status å studere teologi. Karoline forteller også at det å

jobbe i kirken har vært et tema blant hennes venner. På grunn av foreldrenes yrke har flere spurt henne om hun skal bli prest. Karoline anerkjenner at hun innimellom har tenkt tanken:

absolutt så hadde jeg jo tenkt på det av og til, og så tror jeg at det å kunne være prest – eller å jobbe i kirka er noe som godt kunne passet meg. Eller altså ... jeg tror ikke at jeg ikke hadde trivdes hvis jeg hadde valgt den jobben. Eller valgt den utdannelsen. Og siden jeg er en del av et ungdomsmiljø der de som er ungdomsarbeidere er eldre fra miljøet, så har vi jo ofte snakket om det. At kanskje man kunne blitt – eller at det å bli kateket eller jobbe som diakon kanskje er en naturlig vei å gå videre, hvis man ikke vet hva man skal studere etter å ha jobbet som ungdomsarbeider. Så det har absolutt vært noe man har snakket om. Og det er mange som har spurt meg: 'Å, skal du også bli prest?' Fordi begge foreldrene mine jobber i kirken. Så det er jo kanskje mer et oppriktig spørsmål da, 'må du bli prest siden foreldrene dine er prest' ... (...) Og særlig når man beveger seg i litt kristne kretser, så vil jeg jo tro at det kanskje er mer naturlig å stille det spørsmålet blant mine venner enn blant andre folk, kanskje.

Selv om Karoline har valgt en annen utdanningsretning enn en som ville ha brakt henne til en jobb i kirken, har hennes kristne bakgrunn satt spor i enkelte skolevalg hun har tatt. Etter videregående valgte Karoline å gå på en kristen folkehøgskole. Hun ser selv på det valget som basert på sine erfaringer fra kirkens ungdomsarbeid og sitt kristne nettverk.

Emilie (21 år fra Østlandet)

Emilie vurderte på videregående å bli prest, men ombestemte seg. Hun vokste opp på et lite sted på Østlandet der det var få kristne. Som datter av en prest hadde hun derfor et noe annet forhold til kirken enn de fleste andre hun kjente. «Alle så sikkert på kirka som litt ukjent og litt rart – det tror jeg mange gjorde», sier hun. Det var få arrangement for barn, men hun deltok for eksempel på barnesang, ordinære gudstjenester og leire. På den tiden syntes hun gudstjenester var kjedelige, fordi hun ikke skjønte så mye av det som skjedde. Det var dessuten få andre på hennes alder i kirken.

Til tross for at faren er prest har det ikke vært så mye prat om religion hjemme. Men det ble mer da Emilie gikk på ungdomsskolen. Det var også lite prat om religion blant vennene, men det hendte hun fikk noen spørsmål fordi hun var prestedatter. Dette opplevde Emilie aldri som ubehagelig, hun husker hun følte seg litt stolt av å være datteren til presten.

Valget om å konfirmere seg i Den norske kirke var naturlig for Emilie. «Jeg hadde aldri tenkt på at jeg skulle gjøre noe annet. Det hadde absolutt ikke vært naturlig for meg», sier hun. Hun opplevde det som godt å være kristen. Likevel er det begrenset hva hun husker fra konfirmasjonstiden. Vennene som også konfirmerte seg var ikke så opptatt av at de hadde valgt en kirkelig konfirmasjon. Etter konfirmasjonen skjedde det lite i menigheten som Emilie og jevnaldrende kunne delta på, og det var heller ikke stor interesse for det, forteller Emilie. Emilie har søskenbarn som hun så opp til og som på den tiden var veldig aktive i kirken i en annen menighet. Via dem fikk Emilie øynene opp for kirken, «at det var spennende» og «at det kan være fint». Det var nok også etter konfirmasjonen at Emilie endret holdning til kirken, fra å tenke at gudstjenesten er kjedelig og at det ikke var noe viktig å gå i kirken til at det gav henne noe. Men hun synes det er vanskelig å tidfeste når endringen skjedde, det var noe som kom gradvis. Emilie tror det har med alderen å gjøre, at hun har blitt mer bevisst. Foreldrenes skilsmisse på den tiden fikk henne også til å «tenke litt mer på ting» og Emilie tror «kanskje at Gud var litt viktigere for meg etter det». Gud ble en trygghet.

Emilie valgte å gå på en kristen videregående skole og således ble hennes kristne krets betydelig utvidet. «Og det var skikkelig kjekt, å se at det var masse folk som trodde på Gud, at det var greit». Da fikk hun også andre å snakke om tro med, som hadde lignende verdier som hun selv. I kristendomstimen på videregående ble det også diskutert litt. Det ondes problem var en gjenganger.

På den tiden gikk Emilie ved noen anledninger i en pinsemenighet, men det ble «for karismatisk» for henne. «Jeg var veldig lite vant til å si 'pappa' til Gud og sånne typer ting. Men jeg syntes det var kjekt med lovsang». Emilie konkluderer med at hun alltid har likt seg best i Den norske kirke.

jeg tror det bare er fordi at det er det jeg er vant til. Og så synes jeg det er fint å synge salmer og sånne ting. Og jeg synes at det er fint at det er noe fast. At det er likt hver – ikke likt – men at liturgien er den samme. Jeg synes det er fint og behagelig.

På videregående bidro hun også litt frivillig i sin lokale menighet ved å lese tekster, selv om hun egentlig ikke hadde så lyst fordi hun syntes det var flaut: «at jeg skulle vise meg, liksom».

Emilie har generelt et godt inntrykk av de som jobber i kirken. Hun opplever dem ofte som «reflekterte, og at de har litt faglig dybde, (...) [og] at de har litt peiling på ting. Det synes jeg er superbra». Videre mener Emilie at de gjerne har gode verdier som hun spesifiserer med at en «møte[r] folk med et åpent blikk. Ja, være åpen med folk da. Ikke dømme dem på forhånd. Det synes jeg er det absolutt viktigste».

Emilie følte at hun ble sett i kirken. I tillegg til sine søskenbarn så Emilie opp til en prest hun møtte på videregående. Hun har også et godt forbilde i sin far. Men generelt opplevde Emilie at det var få skikkelser i sin lokale menighet hun kunne se opp til, fordi det var et lite miljø.

Som pekt på over har Emilie blitt oppmuntret til å jobbe i kirken opp gjennom, både av jevnaldrende og av ansatte i kirken. Emilie forteller også at det å jobbe i kirken var et tema blant vennene som gikk på den kristne videregående skolen. Hun kjente også noen som ønsket å bli prest og diakon. Selv om Emilie etter hvert ikke valgte å gå den veien, har hennes kristne tro hatt betydning for valg etter videregående ved at hun søkte seg til en kristen folkehøgskole. Hun har også studert kristendomsfag.

Julie (20 år fra Østlandet)

Julie har ikke vurdert å jobbe i kirken fordi hun har andre faglige interesser og karriereplaner. Julies oppvekst var ikke utpreget religiøs, men faren kommer fra en religiøs familie. Julie forteller at hun alltid har hatt et godt forhold til Den norske kirke og sett på seg selv som kristen. Familien deltok ikke jevnlig på gudstjenester, men Julie ble lært opp til å «tenke på at vi har en Jesus», som hun sier det. Familien til faren kunne også ofte snakke om religion. I barndommen og i ungdomstiden var Julie opptatt av religiøse og filosofiske spørsmål. Det var imidlertid ingen prat med vennene om disse temaene før hun som tenåring begynte i Ten Sing.

Det var da familien flyttet til et nytt sted på Østlandet og Julie som 12-åring ble med i Ten Sing, at hun fikk et mer aktivt forhold til kirken. Der ble det også snakket en del om religion og tro, gjerne om ens personlige forhold til tro, «hvordan man selv opplevde det å være kristen». Julie var også mye på ungdomsklubben i kirken og fikk gode venner der.

For Julie, som for mange av informantene, var valget om å konfirmere seg i Den norske kirke et naturlig valg. Dette hang sammen med at hun allerede var en del av Ten Sing-miljøet. Julie beskriver også den kirkelige konfirmasjonen som «en konfirmasjon som ga litt mer mening. Det var snakk om noe større

da». På et generelt plan representerte den kristne troen en slags trygghet «om at vi er gode nok ... og at ting ordner seg nå».

Julie har også bidratt frivillig i kirkens barne- og ungdomsarbeid. Hun ble invitert med av en av de ansatte i kirken, men det var først og fremst de andre ungdommene i kirken som bidro til at hun var aktiv. Julies inntrykk fra ungdomstiden av de som jobbet i kirken, er «at det var folk som ikke passet inn andre steder, folk som følte seg litt utstøtt da». For Julie var kirken

et sted hvor folk kommer hvis de ikke passer andre steder. Så var det også veldig mange kule folk. (...) Og det er veldig mange kule folk som er opptatt av ting som er litt større enn seg selv da.

Hun opplevde også at hun ble sett og at kirken var, som nevnt, et veldig trygt sted der de ansatte skapte «følelsen av at Gud var der».

Julie forteller at hun har fått høre om arbeidsmulighetene i kirken og blitt oppmuntret til kirkelig tjeneste, men da fortrinnsvis i nyere tid i forbindelse med et jobbengasjement i kirken.

Kristian (20 år fra Østlandet)

Kristian ønsker ikke å jobbe i kirken fordi han har andre faglige interesser og ønsker et høyere tempo enn det han forestiller seg at det er i kirken. I barndommen var Kristian medlem av et annet kirkesamfunn. Tidvis deltok han på Den norske kirkes gudstjenester på julaften og var med i et barnekor, men hadde ellers lite kontakt med kirken. Foreldrene hans er ikke «særdeles» kristne, som Kristian beskriver det, og det var også noe som betegnet han selv på den tiden. Kristian valgte å konfirmere seg i Den norske kirke først og fremst fordi det var det vennene hans gjorde, men også fordi han «liker å holde tradisjoner og det var det hele familien også litt forventet». Han hadde dessuten et godt inntrykk av menigheten. Siden Kristian ikke var medlem i Den norske kirke, måtte han melde seg inn i forbindelse med konfirmasjonen. Moren til Kristian syntes det var positiv at han valgte å konfirmere seg fordi det er en bevisstgjøring og bidro til at han kunne utforske tro på egenhånd.

Konfirmasjonen bidro til at Kristian «lærte utrolig mye». Etter konfirmasjonen ble han svært aktiv i lokalmenigheten, deriblant gjennom å bidra med tekniske oppgaver, som konfirmantleder, trosopplæringstiltak og han var med i KFUK-KFUM. Han beskriver forholdet til religion og tro i ungdomsperioden som

egentlig ganske sterkt, kan jeg si. Det var jo ikke slik at jeg ba hver dag, akkurat. Men det var noe jeg tenkte på. Jeg var i gudstjeneste ganske ofte, både på grunn av at jeg bidro teknisk, og også flere ganger også for å være der da.

For Kristian representerte kirken «sikkerhet» i ungdomstiden, han hadde et fellesskap i menigheten som bidro til at han opplevde det som et trygt sted. Han utdyper videre:

Jeg følte det var et sted man kunne være åpen og være seg selv, og spesielt i et ganske konkurransefokustert miljø som det (...) noen ganger [er] på videregående skoler. Da er det jo et sted man er forventet til å prestere. Og i menigheten så følte jeg at det var mye mer rom for å kunne være seg selv og være annerledes og ... Man trenger ikke å skjule hvem man er da. Og har man en dårlig dag, så har man en dårlig dag. Man trenger ikke å bruke energi på å skjule det.

De fleste vennene til Kristian er ikke kristne. Innimellom kunne de utfordre han på hans kristne tro, for eksempel med spørsmål som «hvordan kan du tro på Gud når det finnes ondskap i verden?» Kristian

kunne oppleve dette som «ukomfortabelt». Dette var også noe han tok opp i kristne samlinger der det var et velkjent tema.

Kristian hadde et opphold fra kirken da han gikk på videregående. Men da det igjen var tid for å være leder på konfirmasjonsleir, vendte han tilbake igjen til menigheten og troen. Leirene har betydd mye for Kristian: «Og det er mye på konfirmasjonsleirene hvor den troen har kommet mye tilbake da. Og det er mer at jeg har bevisstgjort meg selv for liksom ... Ja, det å huske å tro, og hvor godt det kan være.»

Kristians inntrykk av de ansatte i kirken var noe variert, men hovedinntrykket var at presten, kateketen og ungdomsarbeideren var flinke folk. De spilte en viktig rolle for at han valgte å bli aktiv i menigheten etter konfirmasjonen. Kristian innser hvor heldig han har vært med tanke på menigheten sin: «Den hadde nok ikke vært det samme om det ikke hadde vært for at slike mennesker beviste hvor mye godt som finnes i verden da.» Spesielt kateketen fremhever han som et forbilde:

Hun var en god del eldre. Hun var vel i 40- eller 50-åra – da skal man jo forvente at det er en mer ... – hva skal jeg si? Ikke konservativ, men – ja – litt eldre og ikke like ungdommelig som hun var da. Og hun var veldig, veldig moderne, holdt jeg på å si. Ja, hun var veldig med på ting som skjedde i samfunnet, og alt som skjedde, spesielt av populære ting for ungdommer var hun alltid oppdatert på. Og det gjorde jo at hun alltid også fikk veldig god kontakt med konfirmanter hvert eneste år også. (...) Og hun hadde alltid kontroll på alle hundre stykk da, uansett hva. Og jeg skjønner ikke hvordan hun fikk det til, men hun var bare utrolig flink. (...) Og i tillegg så var hun jo veldig ærlig (...) Hun fortalte at 'ja, jeg har slitt litt med troen min i det siste, og jeg har følt litt sånn ... hva er det jeg jobber med? Er det egentlig riktig for meg? Og jeg har vært litt usikker'. Det har ikke virket som hun har gjort seg til for jobben da, hvis det gir mening. Hun har vært helt ærlig med det hun tror og det hun føler, og det er jo veldig godt å se det også, at det ikke bare er oppturer også i kristendommen, at det er lov å ha dårlige dager, og det er lov å tvile.

Generelt følte Kristian at de ansatte i menigheten var flinke til å se ham og de andre ungdommene, og han opplevde dem som veldig inkluderende. Han sier videre at

Og det tenker jeg også er utrolig viktig å vise eller å få frem det at kirken er for alle, og at – i motsetning til mange miljøer da, som finnes over alt – så er dette noe for alle, og man skal tilrettelegge for alle, uansett alder, kjønn, etnisitet, og også om man har noen lidelser eller – fysiske eller psykiske lidelser da. Og det er jo igjen det med fellesskapet, og det jeg synes er så utrolig flott med ... ja, menigheten. Eller... ja, med kristendommen vi har i Norge i dag da.

Han forteller at han har blitt personlig invitert av de ansatte til å involvere seg i ungdomsarbeidet og å bidra på andre arrangement. Likevel har ikke Kristian blitt oppmuntret til å ta kirkelig utdanning. Selv synes han ikke det er merkelig at ingen har snakket om arbeidsmulighetene i kirken. Kristian vet at kateketen har oppfordret andre og antar at han ikke har fått den samme oppfordringen fordi de visste at han på grunn av andre karriereplaner «ikke [var] riktig person å spørre. Så hun [kateketen] ville på en måte ikke overstyre eller pushe på meg». Det å jobbe i kirken har heller ikke vært et tema i Kristians vennekrets.

Ingrid (19 år fra Østlandet)

Ingrid, som ikke har valgt kirkelig utdanning på grunn av andre faglige interesser, hadde lite erfaring med kirken før hun ble konfirmant. Likevel beskriver hun familien sin som kristen og sier at hun selv alltid har trodd på en Gud («Hvis du tror på Gud og har vokst opp i Norge, så skal det ikke så mye til for

å kjenne igjen at kristendommen kan være riktig religion da»). Generelt var det lite prat om tro og religion i familien og blant venner. Et unntak var da ei venninne av Ingrid døde, noe som gav en inngang til å ta opp religiøse spørsmål.

Å velge å konfirmere seg i kirken var naturlig for Ingrid med tanke på at hun trodde på Gud og opplevde at kristendommen gav mening for henne. Hun ser dessuten kristendommen som en del av kulturarven. Ingrid beskriver konfirmasjonstiden som en «veldig god opplevelse».

Etter konfirmasjonen ble Ingrid aktiv som ungdomsleder og var med på å planlegge konfirmasjonstiden og bidra på leire og gudstjenester. Hun ble involvert ved at hun kjente noen eldre som var aktive i kirkens ungdomsmiljø. Det var dessuten mange som ble med videre i ungdomsarbeidet etter konfirmasjonen, og Ingrid beskriver ungdomsmiljøet som stort.

For Ingrid representerte kirken et fritidssted. Etterhvert sluttet hun på andre fritidsaktiviteter, men beholdt kirken som et fritidssted. Hun forteller om positive opplevelser med andakter og fellesskapsfølelsen hun kunne få etter andakt da de sang sammen.

Ingrid har både kristne og ikke-religiøse venner. Hun synes det kan være litt vanskelig med vennene som ikke forstår at en kan være kristen. Ofte har folk et bilde av kristendommen som streng, mener hun, «som kanskje ikke er helt Den norske kirke – det man lærer i Den norske kirke da».

Ingrid husker et av de første møtene med presten da hun var konfirmant. Presten fikk spørsmål om homofili og Ingrid tror ungdommen generelt hadde et «smånegativt» syn på prestene. Generelt hadde Ingrid et godt inntrykk av de ansatte i kirken da hun var ungdom. Hun forteller om en kvinnelig prest som «føltes litt mer nytenkende og moderne», og opplevde at de ansatte var hyggelige folk som var «utadvendte og lette å snakke med, og veldig hyggelig å være, lette å være rundt». Ingrid føler at hun ble sett av de ansatte i kirken, «Det er jo en stor del av jobben deres også å se mennesker. De er jo veldig gode på det», og at hun fikk noen gode forbilder. Den gode relasjonen hun fikk med presten, kateketen og ungdomsarbeiderne bidro til at hun fikk et innblikk i hvem de var som personer og hva de gjør i hverdagen sin. «Da får man jo stor respekt for hva de driver med».

Det å jobbe i kirken var ikke et tema blant vennene. Men Ingrid forteller at hun ble oppmuntret av en kirkelig ansatt til å vurdere kirkelig utdanning: «Da jeg begynte å se på eller søkte til universitetet, var det jo en av ungdomsarbeiderne som sa at jeg kanskje hadde passet til å studere teologi og ... religionsvitenskap.» Ingrids svar var at «Jeg sa at jeg tok det som en kompliment, men jeg har egentlig alltid vært veldig interessert i realfag. At det skulle mye til for å få meg vekk fra realfaget».

Thea (22 år fra Vestlandet)

Thea har ikke valgt kirkelig utdanning fordi hun har ønsket å gå videre med andre faglige interesser. I oppveksten var hun med på ulike arrangement i Den norske kirke, som søndagsskolen og ungdomsklubb. Hun har også deltatt på leire i regi av Acta og Normisjon.

Thea pleide å snakke med foreldrene sine om religion og tro da hun var barn, og da kunne det gjerne handle om dagens preken eller at moren sa noen ord under søndagsmiddagen.

Thea hadde en vennegjeng hun pleide å ha en huskirke sammen med. På ungdomsskolen og videregående hadde hun også en bibelgruppe hun møtte ukentlig.

Valget om å konfirmere seg kirkelig var selvsagt for Thea; «det var noe jeg ville, så det var en fin ting å gjøre». Hun likte også konfirmasjonstiden.

Thea har sett på seg selv som kristen hele livet. Men det var da hun gikk på ungdomsskolen eller videregående at hun «tok stilling til at jeg ville være kristen», sier Thea. Det var særlig deltakelsen i bibelgruppa «eller huskirka» som bidro til den erkjennelsen. «Vi diskuterte litt, og ble utfordra og lærte litt mer».

Da hun var ungdom syntes Thea likevel det å gå i kirken på søndager som «litt sånn traust». Da Thea var yngre handlet kirken mer om hva de gjorde enn det som ble sagt. Det var heller ikke noe særlig ungdomsmiljø i kirken da hun vokste opp. Det var også derfor hun og noen jevnaldrende arrangerte en huskirke.

Thea hadde et godt inntrykk av de ansatte i kirken som ungdom. Likevel var det ikke noen spesielle personer hun så veldig opp til. De gangene Thea ønsket å snakke om tro, gjorde hun det like gjerne med sine foreldre. Thea bidro musikalsk i kirken og forteller om god stemning før gudstjenesten med de andre musikerne og presten. Men noen «dype samtaler» med dem hadde hun ikke. «Det har jeg aldri hatt noe behov for», sier Thea.

Thea kan heller ikke huske at noen av de ansatte har oppmuntret henne til å ta kirkelig utdanning. Det har derimot vært et tema blant vennene.

Andreas (22 år fra Sørlandet)

Andreas har ikke valgt kirkelig utdanning fordi han ikke føler seg nær nok Gud. Som barn deltok han på søndagsskole og familiegudstjeneste. Han var også med på speideren og KRIK, noe han for øvrig fortsatt er aktivt med i.

Det ble ikke pratet så mye om religion hjemme, men det kom opp i krisesituasjoner. Og religion var til stede ellers også, særlig gjennom bønn, forteller Andreas: «Mamma ber for maten og hus og hjem, til middag (...) Og ellers så prater vi ikke så mye [om religion]». Andreas hadde venner som var kristne. Det var riktignok flere av vennene hans som var med på kristne aktiviteter, som speideren og klubb, men ikke gikk i kirken. Som barn likte Andreas kirkerommet og den ikke-hverdagslige stemningen det gir:

Jeg synes jo kirkerommet er jo et fint rom, det synes jeg jo. Litt sånn annerledes ifra andre bygg. Så blir det jo veldig en egen stemning også å være i kirka da. Det blir jo det. Som skiller seg litt ut fra hverdagen ellers.

Andreas' valg om å konfirmere seg i Den norske kirke ble først og fremst tatt fordi det var det naturlige valget: «Det falt meg egentlig bare veldig naturlig, for alle andre gjorde det, så hvorfor skulle jeg ikke gjøre det?» Han beskriver konfirmasjonstiden som «helt greit» og trekker fram at han likte å få innblikk i kirken.

Andreas ble også aktiv i kirken etter konfirmasjonen og bidro i arbeidet, først og fremst fordi han ble spurt om det, sier han. «Jeg takker i grunnen ja til det meste, så da ble det det. Og så tenkte jeg: Hvorfor ikke, liksom? Jeg synes det har vært greit å være i kirka.» Han har deriblant bidratt med tekstlesing på gudstjenester og med å lage konfirmantopplegg. Miljøet i kirken var preget av foreldre og eldre, det var ikke mange på Andreas' alder.

På et generelt plan beskriver Andreas sitt forhold til tro gjennom deltakelse på forskjellige kristne arenaer. Tro og religion har alltid vært et fast element i Andreas sitt liv. Han har vært opptatt av religiøse spørsmål, for eksempel om hvorfor Gud helbreder noen og ikke alle. Andre religioner har også vært et samtaletema i hans krets, særlig hvis det har vært mange oppslag i mediene om innvandring og krig. Det ble også snakket om religion på skolen, særlig ungdomsskolen, i religionsundervisningen og da «ble det et litt annet fokus på religion, litt sånn utenfra (...)».

På spørsmål hva kirken representerte for Andreas i oppveksten, sier han at det var et sted «som brukes mest til høytid og fest». Etterhvert var det andre interesser som tok over og han forteller at han ble litt lei. «Så da var jeg vel mest i kirka til påske og til jul og på 17. mai med speideren da».

Andreas hadde inntrykk av at det var veldig varierte folk som jobbet i kirken og forteller om presten, menighetspedagogen, kirketjeneren og organisten med ulike væremåter og fritidsinteresser. Men han har et godt forhold til de fleste i kirken og følte at han ble sett som ungdom.

Andreas forteller om spesielt et godt forbilde han hadde i kirken, som var aktiv i kirken, deltok på bedehusene og som alle likte. Hun var et forbilde fordi hun både var ungdommelig og viste omsorg for alle.

Andreas har ved flere anledninger blitt oppmuntret av presten og andre til å ta teologiutdanning. Det har også vært noe prat blant venner og foreldrene om det å jobbe i kirken, men det har ikke vært et nevneverdig fokus.

Etter videregående var Andreas usikker på hva han ønsket å gjøre. Han bestemte seg derfor for å gå ett år på en kristen folkehøgskole, og da valgte han den skolen som «hadde mest kristent innhold», som han beskriver det.

Thomas (21 år fra Sørlandet)

Thomas har ikke vurdert å jobbe i kirken rett og slett fordi det ikke er noe han ønsker. Han ser på Den norske kirke som et kjedelig sted å jobbe med begrensede rammer. Thomas er dessuten uenig i Den norske kirkes idé om å være folkekirke, fordi han mener at den favner for bredt.

Som barn deltok Thomas kun sporadisk på søndagsskolen og andre kristne arrangement i Den norske kirke siden hans foreldre gikk regelmessig i et annet kirkesamfunn. Thomas begynte også etter hvert å benytte seg av diverse tilbud hos andre kristne organisasjoner og kirkesamfunn enn Den norske kirke (noen av disse var riktignok tilknyttet Den norske kirke). Som Thomas sier, når man bor på et lite sted «da går man ofte på det som andre går på, rett og slett». Han likte å være i kirken fordi det var fint å være et sted «der folk tror på det samme». I ungdomstiden bidro Thomas frivillig i Den norske kirke som kirketjener fordi en venn inviterte ham til å bli med. Men etter hvert så sluttet han med det siden han ikke var så mye i lokalmenigheten til Den norske kirke, men heller i andre menigheter tilknyttet andre kirkesamfunn, «så da føltes det mer naturlig å heller tjene der».

De snakket litt om religion hjemme, ofte i forbindelse med saker som hadde kommet opp i mediene eller om foreldrene ville høre hvordan Thomas hadde hatt det på de ulike kristne tiltakene han deltok på. På søndagene pleide de å lese fra en andaktsbok. Det ble litt snakk med venner om tro og religion på ungdomsskolen, men det var særlig på slutten av videregående at Thomas ble «enda mer bevisst»,

som han sier det. Da var han også åpen om sin tro, men ville ikke presse det på noen. Samtidig var det en del religiøse på skolen hans.

Thomas valgte å konfirmere seg i Den norske kirke fordi det var «en naturlig greie som mange gjorde fordi alle andre gjorde det». Han reflekterte lite rundt valget. I dag ville han ha valgt annerledes, sier han.

I ungdomstiden begynte Thomas å bli kritisk til Den norske kirke. For han var den gammeldags, gudstjenesten synes han var tilpasset eldre mennesker, det var mye liturgi og «mye som skal være sånn, sånn, sånn». Videre ble han, og er fortsatt, kritisk til at Den norske kirke som folkekirke forsøker å nå ut til alle, noe som for eksempel gav seg uttrykk i at alle unge, uavhengig om de tror eller ikke, skal konfirmere seg:

Men det er rett og slett igjen litt det folkekirkepreget som jeg syntes kom fram på nytt, fordi [unge skal] konfirmere seg, uavhengig hvor religiøse de føler seg, hvor kristne de egentlig føler seg, [og] likevel skal [de] konfirmere seg i Den norske kirke. Man skal på en måte favne alle de, og undervise alle de. Når du har noen som er bevisste på troen sin, bevisste på hvordan de ønsker å leve, og også til de som kan noen ting, og så skal du undervise begge deler. Og det blir veldig vanskelig. Og når en konfirmasjon er en bekreftelse på dåp, så synes jeg det er litt rart at man ikke kan få mer ut av den konfirmasjonslæren. Så jeg lærte ingenting, tror jeg. Men det var jo hyggelig å være på de turene og leiren – [jeg] var med på en sånn konfirmasjonsleir – men det var ikke noe som jeg tenkte at 'dette sitter jeg igjen med'. Det var det ikke. Det var veldig mange som bare er der fordi de må være der.

Thomas hadde flere venner som hadde et forhold til Den norske kirke og valgte å konfirmere seg der, men de – i likhet med ham – gikk oftere i andre kirkesamfunn. «For de var, ja, de følte seg mer hjemme der. Det var mer ungdomsliv, hvis vi kan kalle det det. Mer tilpassa.» I Den norske kirke-menigheten der Thomas vokste opp var det ikke noe opplegg for ungdom.

Som en generell beskrivelse av sitt forhold til tro, sier Thomas at han «har følt meg ganske sånn stabil i tro». Likevel var det en periode i ungdomstiden da andre ting ble mer spennende. Som Thomas selv omtaler det, «Folk begynner å prøve ut det ene og det andre, og man begynner å sette spørsmål ved tro». Thomas har imidlertid konkludert med at «Men jeg har jo på en måte alltid tenkt at den troen jeg har hatt, at det har vært den riktige og trygge troen». Fra han var liten har han vært opptatt av religiøse spørsmål, som «at alt kan ikke være en tilfeldighet. Men samtidig så er det veldig rart at det ikke er en tilfeldighet, at det er akkurat dette som er meningen, eller dette som står bak.»

Selv om foreldrene hans spilte en rolle for barnetroen, mener Thomas at det er ungdomsledere fra menigheter utenfor Den norske kirke og deltakelse på festivaler som har bidratt til å bevisstgjøre ham på sin kristne tro.

Thomas' inntrykk av de ansatte i Den norske kirke da han var ungdom var at de var greie folk. Men han hadde et enda bedre inntrykk av de som jobbet i andre kristne organisasjoner/kirkesamfunn. «For de var mer bevisste på troen sin», som Thomas sier. Thomas sammenligner Den norske kirke med andre kirkesamfunn han har vært aktiv i og har mer positive erfaringer med. I sistnevnte følte han seg sett av de ansatte og frivillige. Thomas tror det har å gjøre med at de gjerne var yngre enn de som jobbet i Den norske kirke og at de var flinkere til å følge opp om hvordan en faktisk hadde det. Thomas følte Den norske kirke-ansatte tok det mer «som en jobb. Og så tenker de at 'Nå skal vi gjøre dette, dette

og dette... Men så skal vi ikke være tilgjengelig ellers', på en måte. For de må forholde seg til de rammene de har fått».

Thomas kan heller ikke huske at noen i Den norske kirke har oppmuntret ham til å ta en kirkelig utdanning som kvalifiserer til en jobb i kirken. Han mener at det ikke var et tema som ble tatt opp i kirken. I andre kirkesamfunn har han derimot blitt oppmuntret til å kirkelig arbeid.

I vennekretsen har de tullet med det å bli prest eller pastor. «Men det var jo bare som en spøk. Det var ikke noe seriøst i det.» På spørsmål om hvorfor de ikke snakket seriøst om det, svarer Thomas at

det virka som en greie som ikke vi ønska å gjøre. (...) Jeg tenkte for eksempel at prest virker som den mest tradisjonelle – ikke nødvendigvis konservativ, men tradisjonelle – stillingen man kan ha, på godt og vondt. (...) Rett og slett, det virker litt ... både kjedelig, men også litt begrensa, kanskje. For kirka er litt firkanta ut fra mitt syn da. På hvordan de skal fungere og hvordan de skal gjøre ting og ... Ja. [Det er] Litt vanskelig å si 'ok, nå kan dere få lov til å gjøre dette her', for de har noen rammer som de må forholde seg til.

Thomas presiserer at dette bildet han skisserer gjelder særlig for Den norske kirke.

Etter videregående gikk Thomas på en bibelskole.

Kristoffer (23 år fra Sørlandet)

Kristoffer begynte å studere teologi for å bli prest i Den norske kirke, men valgte å slutte fordi han mener Den norske kirke har blitt for liberal i teologiske spørsmål. I barndommen var ikke Kristoffer veldig aktiv i Den norske kirke, men var med på søndagsskolen og skolegudstjenester. Han deltok dessuten på arrangement i andre kristne organisasjoner. Han var heller ikke døpt. Familien hans består av både kristne og ikke-religiøse personer, men det har vært mange samtaler om religion hjemme. I barndommen kunne de gjerne snakke om det å tro og det å ikke tro. Det var ikke mange kristne der Kristoffer vokste opp, så han opplevde at det var litt vanskelig å være åpen om at han var kristen i klassen sin fordi han da gjerne kunne få kommentarer. På ungdomsskolen fikk han færre negative kommentarer fordi mange valgte å konfirmere seg i kirken. Kristoffer hadde noen få kristne venner, men få av dem gikk i Den norske kirke. Han ble med en kamerat til en pinsemenighet i ungdomstiden – der det for øvrig var mange ungdommer, i motsetning til det som var tilfelle i Den norske kirke-menigheten – men opplevde at «den måten pinsevenner utøver troen sin på, den passet ikke helt for meg». Kristoffer utdyper:

jeg føler det blir veldig mye følelsesbetont og ... det kan oppleves som litt slitsomt at du hele tida skal prestere noe eller oppleve noe eller føle noe. (...) Og etter hvert så syntes jeg det ble mye mer fokus på musikk og ytre ting, og av og til så syntes jeg taleren var litt mer opptatt av å være morsom enn å få fram et budskap.

Kristoffer forteller at han egentlig ikke ønsket å konfirmere seg fordi «jeg hadde jo ikke lest noe i Bibelen om konfirmasjon». Moren hans, som er kristen og medlem i Den norske kirke, insisterte imidlertid på at han skulle være med på konfirmasjonsundervisningen, selv om han ikke var døpt i Den norske kirke.

Ja, så da måtte jeg gå på den undervisningen. Og når jeg gikk på den undervisningen så fant jeg ut at jeg sikkert like greit kunne konfirmere meg. Det var ikke noe sånn veldig bevisst kristelig handling fra min side, akkurat det der. Men kanskje mer litt sånn press fra familien og sånn. Men jeg angrer ikke på at jeg

gjorde det. Det gjør jeg ikke. Og jeg ble jo døpt også da. Og det angret jeg ikke på i det hele tatt. Så det kom jo noe godt ut av det, holdt jeg på å si.

Kristoffer husker ikke så veldig mye fra konfirmasjonstiden og synes «ikke det var noen stor greie», men er – som påpekt i sitatet over – glad for at han valgte å gjøre det.

Når Kristoffer skal beskrive sitt forhold til tro og religion i barne- og ungdomstiden, sier han at det ikke var det viktigste for ham da. Likevel vil han kalle seg selv kristen på den tiden, men mer «folkekirkekristen» eller «kulturkristen» enn det han ser på seg selv som nå. Kristoffers kristenliv begynte å blomstre, som han beskriver det, etter konfirmasjonen. Sammen med familien deltok han jevnlig på en Bibel-camp fra han var barn. På Bibel-campen etter konfirmasjonen vokste Kristoffers interesse for religion og trosspørsmål:

Det var der jeg fikk interesse for å lese Bibelen, og der ble vi mer opptatt av religiøse spørsmål og litt hva som skilte de forskjellige menigheter, og hva de hadde felles. Og det var en økumenisk campingplass, og det kom folk fra de fleste sammenhenger. Og vi diskuterte og drøfta, og så gikk vi på møter sammen og sånn. Det var vel det som gjorde det. Og der var miljøet også litt større for kristendom da, enn det var hjemme.

Den norske kirke hadde ikke en særlig stor plass i livet til Kristoffer i barne- og ungdomstiden. Han tror det har med å gjøre at det i pinsemenigheten, der han deltok innimellom, ble ytret en del kritikk mot Den norske kirke og barnedåp – som ikke praktiseres i pinsemenigheten. Til tross for et noe fjernt forhold til Den norske kirke, bestemte han seg på videregående for å begynne og gå fast på gudstjeneste i Den norske kirke. Det bidro til at Kristoffer fikk et veldig godt forhold til Den norske kirke og ble veldig glad i kirken. «Og jeg syntes det var greit å ha den rutinen på søndag at du kom til gudstjenesten, og liturgien var kjent, og det var det samme, ikke sant. Det var trygt, på en måte, å komme der.» Et ungdomsmiljø var det imidlertid ikke snakk om, da det var ingen andre på hans alder som deltok på gudstjenestene. Kristoffer jobbet også som kirketjener da han gikk på videregående, noe han syntes var veldig gøy og «jeg følte at jeg gjorde noe – selv om ikke så mange så det – så følte jeg jo at jeg gjorde noe nyttig».

Kristoffer hadde et godt inntrykk av de ansatte i Den norske kirke. Han opplevde de som «litt forskjellige folk. Men sånn generelt var det gode mennesker som jeg følte hadde tillit i lokalsamfunnet». Alle visste hvem de kirkelige ansatte var. Kristoffer fikk en god relasjon med presten fordi de tilbrakte mye tid sammen. Særlig fikk Kristoffer et godt forhold til han som jobbet som barne- og ungdomsarbeider, fordi denne personen var

veldig på linje [med meg] når det kom til teologiske spørsmål og sånn, så vi opplevde på en måte det at – selv om jeg var mye yngre enn han – at vi kunne snakke om disse tingene med hverandre. For han presten – han var jo ganske liberal. Mens han ungdomsarbeideren var litt mer konservativ.

Generelt sett følte Kristoffer seg sett av de som jobber i kirken. Han har også ved mange tilfeller blitt oppmuntret til å studere teologi, særlig da han var i ferd med å avslutte videregående og skulle velge hva han ville studere videre. Kristoffer var usikker på om han hadde et prestekall, men ble overbevist gjennom samtale med presten og fikk mye støtte fra de kirkelige ansatte. Kristoffer valgte derimot å slutte på teologiutdanningen etter et par år, og dette sier vi mer om i kapittel 6.4.

I dag har Kristoffer meldt seg ut av Den norske kirke og inn i et annet kirkesamfunn.

For å oppsummere det kvalitative materialet ser vi at flesteparten av informantene har hatt en relativ nær kontakt med Den norske kirke i ungdomstiden der flere bidro i det frivillige arbeidet. Mange av informantene gikk således fra å være det Sandsmark (2019, 43) beskriver som «perifere til sentrale deltagere» i kirken. Mange forteller også om en god relasjon til kirkens ansatte. Likevel har ikke alle informantene opplevd å bli oppmuntret eller utfordret av kirkens ansatte til å ta en kirkelig utdanning. De fleste av informantene har heller ikke vurdert eller ønsker ikke å jobbe i Den norske kirke. Det å være involvert i kirkelige praksiser og å ha en god relasjon til kirkens ansatte er med andre ord ikke nødvendigvis nok for å vurdere Den norske kirke som arbeidsplass (jf. Saxegaard 2019).

4.3 OPPSUMMERENDE PUNKTER

- 17 prosent av de spurte elevene ved fire bibelskoler og en kristen folkehøgskole sier at de har vurdert Den norske kirke som arbeidsplass. 37 prosent sier at de ikke har vurdert Den norske kirke, men at de har vurdert å jobbe i et annet kirkesamfunn eller en kristen organisasjon.
- Det er mer vanlig å ville jobbe i Den norske kirke, hvis man har familie som også har jobbet i kirken.
- Det er også mer vanlig å ville jobbe i kirken, hvis man har deltatt i trosopplæringstiltak som barn eller ungdom, og hvis man har gjort frivillig arbeid i kirken, spesielt hvis en har bidratt ved gudstjenester og hjulpet til med konfirmasjonsarbeid.
- Flesteparten av informantene hadde en nær kontakt med Den norske kirke i ungdomstiden etter konfirmasjonen.
- Hovedvekten av informantene på Østlandet forteller om velfungerende ungdomsmiljø i deres menighet. For flere av de på Sør- og Vestlandet var derimot ungdomsmiljøene i Den norske kirke nærmest ikke-eksisterende. Flere av dem var også aktive i andre kirkesamfunn.
- Alle informantene er konfirmert i Den norske kirke, fortrinnsvis fordi det ble sett på som det naturlige valget.
- Flertallet av informantene forteller at kirken og Gud representerte en trygghet for dem i ungdomstiden.
- Alle informantene har på en eller annen måte vært med i det frivillige arbeidet i kirken.
- Seks av ti informanter har blitt oppfordret av en kirkelig ansatt til å ta en kirkelig utdanning for å arbeide i kirken. De fleste av informantene har likevel ikke vurdert eller ønsket kirkelig utdanning, hovedsakelig fordi de har andre faglige interesser. To av dem har imidlertid vurdert det seriøst eller har begynt på en kirkelig profesjonsutdanning.

5 TRO, TROSPRAKSIS OG KIRKELIG TILKNYTNING I DAG

Forrige kapittel viste at mange av de unge i undersøkelsen deltok på en rekke kristne aktiviteter og at religion hadde en stor betydning i oppveksten. Men hvilken tilknytning har de til Den norske kirke i dag, og betrakter de seg selv som troende? Disse spørsmålene er viktige å belyse for å kunne gi en helhetlig beskrivelse av unge med kristen bakgrunn som har vurdert eller ikke har vurdert Den norske kirke som arbeidsplass.

Den kvantitative delen, som følger først, beskriver kjennetegn ved respondentene når det gjelder medlemskap og deltagelse i trossamfunn og organisasjoner samt spørsmål knyttet til tro og livssyn. Vi er videre opptatt av hvordan dette henger sammen med det å vurdere eller ikke vurdere Den norske kirke som arbeidsplass. Deretter ser vi på hvordan informantene i dag forholder seg til tro og Den norske kirke i dag.

5.1 RESPONDENTENES FORHOLD TIL RELIGION OG KIRKEN I DAG

Tabell 9 viser at 59 prosent av respondentene er medlemmer av Den norske kirke. Dessuten er mange av respondentene medlem av KRIK (Kristen idrettskontakt), Laget og Norsk Luthersk Misjonssamband. Som man kanskje kan forvente, så er det en sterk sammenheng mellom det å være medlem av Den norske kirke og det å vurdere det som en mulig arbeidsplass. Blant de som vurderer dette, er 89 prosent også medlemmer av kirken. Men det å være medlem av kirken betyr selvsagt ikke at man automatisk tenker på det som en mulig arbeidsplass. Blant de som hverken vurderer arbeid i Den norske kirke eller i annet kirkesamfunn eller organisasjon, er 72 prosent medlemmer av Den norske kirke. Blant de som vurderer å arbeide i et annet kirkesamfunn eller kristen organisasjon, så er kun 32 prosent medlemmer av Den norske kirke.

Tabell 9. Medlemskap i kirker og organisasjoner. Prosent

Medlemskap	Vurdert Dnk	Ikke vurdert Dnk	Vurdert annet kirke-samfunn eller org.	Alle
Den norske kirke	89	72	32	59
KRIK (Kristen idrettskontakt)	33	36	37	36
Laget (Norges Kristelige Student- og Skoleungdomslag)	33	26	37	32
Norsk Luthersk Misjonssamband	17	21	39	27
Normisjon/Acta	39	10	26	22
Annet	0	13	8	8
Den Evangelisk Lutherske frikirke (Frikirken)	0	8	8	6
Norges KFUK-KFUM	6	8	0	4
Vet ikke	0	8	3	4
Misjonsforbundet	0	3	5	3
Indremisjonsforbundet/Indremisjonsforbundet Ung	0	3	0	1
Det Norske Misjonsselskap	0	0	3	1
Hekta (kristen ungdomsorganisasjon)	0	0	0	0

Kilde: KIFOs rekrutteringsundersøkelse 2019, svar på spørsmålet: «Er du medlem av noen av disse kirkene og organisasjonene?» N = 98, prosent som har krysset av på hvert alternativ

Hvis vi kun ser på de som oppgir at de er medlem av Den norske kirke, kommer det fram at 26 prosent av denne gruppen vurderer Den norske kirke som arbeidsplass. 45 prosent av medlemmene har ikke vurdert å jobbe i kirken mens 19 prosent har hatt tanker om å jobbe innenfor et annet kirkesamfunn eller en kristen organisasjon.⁸

Bibel- eller folkehøgskoleelevene som er medlemmer av Den norske kirke, ble videre spurt: «I hvor stor grad er ditt sosiale liv knyttet til din menighet og Den norske kirke?» Tabell 10 viser at mange svarer «i stor grad» og «i ganske stor grad», men at det også er en del spredning i hva man svarer. Videre ser vi at det er en svak sammenheng mellom det å vurdere Den norske kirke som arbeidsplass og det å være sosialt aktiv i Den norske kirke. Men samtidig er det også mange blant de som ikke vurderer Den norske kirke som arbeidsplass eller som vurderer å arbeide i et annet kirkesamfunn eller kristen organisasjon som også er sosialt aktive i kirken.

⁸ Disse tallene er ikke gjengitt i en tabell.

Tabell 10. Sosialt liv knyttet til Den norske kirke. Prosent

Sosialt liv knyttet til menighet og Dnk	Vurdert Dnk	Ikke vurdert Dnk	Vurdert annet kirkesamfunn eller org.	Alle
I svært stor grad	6	0	0	2
I stor grad	38	25	33	30
I ganske stor grad	38	18	42	29
I liten grad	19	21	8	18
Nesten ikke i det hele tatt	0	21	8	13
Ikke i det det hele tatt	0	11	8	7
Vet ikke	0	4	0	2
Total	100	100	100	100

Kilde: KIFOs rekrutteringsundersøkelse 2019, svar på spørsmålet: «I hvor stor grad er ditt sosiale liv knyttet til din menighet og Den norske kirke?» N = 62

Tabell 11 viser hva respondentene har svart på spørsmålet: «Hvor ofte er du til stede ved gudstjenester eller religiøse møter?» Det er viktig å merke seg at vi har spurt alle respondenten om dette, også de som ikke er medlemmer av Den norske kirke, og at spørsmålet åpner opp for tilstedeværelse i andre trossamfunn enn Den norske kirke. Vi ser at alle respondentene ofte går på gudstjenester og møter: Hele 71 prosent svarer at de gjøre dette neste hver uke eller flere ganger i uken. Samtidig er ikke dette funnet så overraskende da dette er studenter ved bibelskoler og en kristen høyskole, hvor det gjerne organiseres gudstjenester og møter på skolen. De som deltar hyppigst på gudstjenester og religiøse møter er unge som har vurdert jobb i andre kirkesamfunn eller organisasjoner. Samtidig ser vi at de som ikke vurderer Den norske kirke som arbeidsplass går sjeldnere på gudstjenester enn de andre gruppene.

Tabell 11. Deltagelse ved gudstjenester. Prosent

Til stede ved gudstjenester og religiøse møter	Vurdert Dnk	Ikke vurdert Dnk	Vurdert annet kirkesamfunn eller org.	Alle
Aldri	0	5	0	2
Sjeldnere enn én gang i året	0	5	0	2
Omtrent én til to ganger i året	0	15	0	6
Flere ganger i året	6	15	0	7
Omtrent én gang i måneden	0	10	0	4
To-tre ganger i måneden	28	0	8	8
Nesten hver uke	44	24	41	35
Flere ganger i uken	22	27	51	36
Total	100	100	100	100

Kilde: KIFOs rekrutteringsundersøkelse 2019, svar på spørsmålet: «Hvor ofte er du til stede ved gudstjenester eller religiøse møter?» N = 98

Tabell 12 viser at hele 89 prosent av respondentene regner seg som «bekjennende kristen», mens seks prosent svarer at de er «kristne, men ikke bekjennende kristen». Kun fire prosent velger andre alternativ. Kun de som sier at de er kristne oppgir at de vurderer Den norske kirke som arbeidsplass. Blant de som sier at de vurderer et annet kirkesamfunn eller kristen organisasjon, så oppgir alle at de er bekjennende kristen.

Tabell 12. Respondentenes livssyn. Prosent

Livssyn	Vurdert Dnk	Ikke vurdert Dnk	Vurdert annet kirkesamfunn eller org.	Alle
Jeg regner meg som bekjennende kristen	94	76	100	89
Jeg regner meg som kristen, men ikke bekjennende kristen	6	12	0	6
Jeg har en tro, men regner meg ikke som kristen	0	5	0	2
Jeg har ingen religiøs tro	0	2	0	1
Vet ikke	0	5	0	2
Total	100	100	100	100

Kilde: KIFOs rekrutteringsundersøkelse 2019, svar på spørsmålet: «Hvilket utsagn opplever du som mest dekkende for deg selv?» N = 98

Vi skal se nedenfor, i de kvalitative analysene, at mange tenker at det å være ansatt i kirken innebærer at man ofte blir møtt med bestemte forventninger, dessuten at informantene har litt ulike tanker knyttet til det å synlig «stå frem» som kristen og skulle snakke om trosspørsmål. I det digitale spørreskjemaet ba vi respondentene ta stilling til påstanden: «Føles det naturlig for deg å snakke om din kristne tro med folk du ikke kjenner så godt?» Tabell 13 viser at det er en del spredning i hva studentene svarer. Hele 40 prosent mener at det ofte føles «litt unaturlig» eller «som regel unaturlig» å snakke om kristen tro. Vi ser at det oppleves som mer naturlig blant de som sier at de vurderer Den norske kirke som arbeidsplass og at det er mindre naturlig for de som sier at de ikke vurderer hverken Den norske kirke eller et annet kirkesamfunn eller organisasjon.

Tabell 13. Naturlig å snakke om kristen tro. Prosent

Naturlig å snakke om kristen tro	Vurdert Dnk	Ikke vurdert Dnk	Vurdert annet kirkesamfunn eller org.	Alle
Det føles alltid naturlig	17	8	13	12
Det føles som regel naturlig	39	14	41	30
Det føles ofte naturlig	11	14	21	16
Det føles ofte litt unaturlig	17	31	23	25
Det føles som regel unaturlig	17	28	3	15
Det føles alltid unaturlig	0	3	0	1
Vet ikke	0	3	0	1
Subtotal	100	100	100	100

Kilde: KIFOs rekrutteringsundersøkelse 2019, svar på spørsmålet: «Føles det naturlig for deg å snakke om din kristne tro med folk du ikke kjenner så godt?» N = 98

5.2 TRO OG BETYDNINGEN AV RELIGION BLANT INFORMANTENE I DAG

Ikke overraskende er det en rekke fellestrekk mellom det kvantitative og de kvalitative materialet, ved at kristen tro og praksis også er viktig for hovedvekten av informantene. Likevel er det noen variasjoner mellom informantene som handler om på hvilken måte religion spiller en rolle i deres liv i dag.

Alle informantene ser på seg selv som kristne eller troende i dag. Betydningen av religion i livet deres er likevel noe ulik, som det kommer fram i informantenes beskrivelser presentert under. En fellesnevner er det at tro og religion gir dem en trygghet. Ingrid (19 år fra Østlandet) beskriver troen sin på følgende måte:

for meg er det [tro] ofte en måte å trøste seg litt på. Å kunne føle – ja, når du blir student for første gang, så er det fort [at en] føler seg litt alene og sånn. Så det har jo vært [til] hjelp der. Og så er det vel... Ja, når jeg på en måte mangler fellesskapet, så blir det jo mer – hva skal vi si? Det blir mer en personlig tro enn ... å på en måte prate med og glede seg med og sånne ting da.

Julie (20 år fra Østlandet) ser seg selv som kristen og begrunner dette med at hun tror på Gud og Jesus. Hun fremhever dessuten at hun har et liberalt forhold til Bibelen. Selv om Julie ikke går så ofte på gudstjenester, opplever hun det som fint å ha kirken. Hun forteller hva kirken representerer for henne i en ellers travel hverdag:

Det går i et vanvittig tempo, og jeg føler at det er mye tanker og det er mye som skjer, og det er mye jeg skal ta hensyn til. Og når jeg da har kirken – eller religionen da – som en måte å skape meg et grunnlag på, å skape litt ro og et fast punkt da, i livet, det synes jeg er veldig – det gir meg en veldig trygghet.

De noe ulike betydningene informantene tillegger religion, handler om hvordan noen informanter beskriver troen i form av å være en mer implisitt del av deres liv, som tidvis kommer mer eksplisitt til uttrykk eller som de blir mer bevisst i bestemte sammenhenger, for eksempel når de deltar på gudstjenester ved høytider. Kristian (20 år fra Østlandet) peker på at selv om han ikke er så aktiv i kirken i dag eller at troen nødvendigvis er noe han tenker på hver dag, er den der og er noe han er trygg på selv om han også har øyeblikk hvor han tviler. Karoline (20 år fra Østlandet) tenker heller ikke aktivt på troen i hverdagssituasjoner:

Altså det er ikke noe jeg går rundt og tenker på. Jeg går ikke og ber morgen eller hver kveld. Det kommer litt når man... Jeg føler at det i sammenhenger der det er naturlig, så skjer det lettere. Enn hvis jeg skulle gjort det hjemme. Eller nå da – når jeg ikke bor hjemme og studerer, så er ikke det noe jeg tenker så veldig mye på.

Likevel blir religionen også for Karoline en trygghet. Fremfor det at troen er noe som bestandig er fremme i bevisstheten hennes, har den en betydning med tanke på idealer om hvordan hun ønsker å behandle og oppføre seg overfor andre:

At det er mer på en sånn moralsk, etisk side enn at jeg tenker veldig på Gud og Jesus og Den hellige ånd. Men mer at jeg er litt sånn 'her kan vi gjøre en forskjell', eller 'man skal være snill mot alle', selv om en kanskje ikke er bestis med alle. At det er mer på den måten.

Emilie (21 år fra Østlandet) setter ord på hvordan Guds tilstedeværelse og betydningen av troen for henne oppleves ulik ut fra hvem hun er sammen med og hvilken kontekst hun befinner seg i:

Det er ... litt forskjellig hvor mye troen har å si for meg, egentlig. (...) Og jeg [har] merka at jo mindre jeg omgås med folk som tror, jo mindre tenker jeg på det selv. Dessverre. (...) Jeg kan be ganske ofte. Og jeg kan lese litt i Bibelen. Men ikke noe veldig fast. Men jeg er veldig glad i å synge, for eksempel, så jeg kan synge masse kristne sanger og sånn. Men jeg kan oppleve forskjellig hvor nær jeg føler Gud er. (...) I sammenhenger hvor jeg har vært eller når jeg prater mye om tro og sånn, så kan jeg føle at Gud er nær meg. Da har jeg liksom følelsen av Gud. Og det syns jeg er godt. Det er fint. Så det blir... jeg vil si jeg har det aller mest når jeg tenker mye på Gud eller prater mye om Gud eller... (...) Ja, miljøet er viktig for meg med tanke på det, altså, har jeg merka.

Flere understreker videre at religion har betydning ved at den har formet deres verdier, syn på livet og gir en «pekepinn på hvor en skal gå», som Thomas (21 år fra Sørlandet) sier det. For enkelte informanter er religion en mer eksplisitt og aktiv del av livet deres. Andreas (22 år fra Sørlandet) leser for eksempel i Bibelen hver dag og «er med på kristne ting». Kristoffer (23 år fra Sørlandet), som for øvrig beskriver seg selv som «personlig kristen», «klassisk konservativ teologisk sett» og «luthersk», påpeker at: «(...) Hvis jeg ikke hadde hatt religionen i livet mitt, så vet jeg egentlig ikke helt hva jeg hadde holdt på med og hva jeg hadde gjort, for det er en veldig stor del av livet mitt i dag».

5.3 INFORMANTENE OM Å SNAKKE OM TRO MED ANDRE

Som vi så over var det en relativt stor andel blant respondentene som ser det som mer eller mindre unaturlig å snakke om kristen tro. Funnene fra det kvalitative materialet tyder på at det å snakke om tro er konteksteavhengig: Flere informanter har en kristen familie eller venner som de kan snakke om tro med. Samtidig er det ikke alle som ser det som naturlig å ta opp i samtale med andre, særlig ikke med fremmede. For noen informanter er det heller ikke naturlig å snakke om tro med venner. Enkelte opplever også at de kan bli utfordret av ikke-religiøse venner i spørsmål om tro.

Flere av informantene sier at de må forklare og forsvare troen sin i møte med andre. Kristoffer forteller at:

Jeg opplever at det for noen er utfordrende, fordi at når jeg snakker om troen og sånn, så er det veldig fremmed. Og det går kanskje mer tid på å forklare troen enn at det blir – det blir kanskje ikke noe sånn personlig vitnesbyrd av hva jeg tror på selv, fordi jeg må heller gå inn og ... Det kan være at det er liturgien som har gjort det også da, at jeg går litt mer sånn systematisk til verks, men ... Jeg opplever veldig lite at – jeg får ikke noen fordommer mot meg eller noe sånt. Jeg føler folk er nysgjerrige og åpne og respekterer at det er mitt syn og sånn. De kan være veldig uenige, men jeg føler at jeg får respekt for min tro.

Han har ingen problemer med å snakke med folk han ikke kjenner så godt om tro og sier at det ofte kommer opp som tema, for eksempel fordi han forteller om kirkelige aktiviteter han er med på. Kristoffer legger altså vekt på behovet for å forklare troen sin til folk som ikke har et fortrolig forhold til tro. Dette går også igjen i fortellingen til Ingrid (19 år fra Østlandet):

Hvis det er i en setting hvor jeg får sagt mer enn bare det at jeg er kristen og tror på Gud, hvor jeg får forklart meg litt – ja, det er jo klart – jeg er kristen, at jeg klarer å forsvare meg littegranne på alt. (...) Temaet religion og sånn har jo kommet opp når jeg er ute med venner [jeg studerer med] (...) Jeg kan gjerne si at jeg er kristen, men jeg føler kanskje da at jeg må ha muligheten til å kunne svare på spørsmål hvis jeg får litt blikk, for det er jo et veldig realfagsmiljø jeg er i. Det med å tro på Gud er vel kanskje ikke det mest naturlige du møter der.

Behovet for å forklare og forsvare seg henger sammen med miljøet Ingrid er en del av hvor det å være kristen ikke er så vanlig. I møte med andre ikke-religiøse blir informantene konfrontert og må ta en aktiv stilling til eget trosstæd. En av ulempene ved dette kommer Kristian (20 år fra Østlandet) inn på. Han opplever det ikke som naturlig å snakke om tro med andre.

Jeg pleier ikke å si noe. Og jeg synes ikke det er naturlig i det hele tatt. Med de jeg kjenner, til og med, så kan det være unaturlig til tider. Men så er det også sånn – det spørres litt på meg selv også – om hvor sterk min tro er akkurat på den tiden, siden – som jeg har sagt – at det varierer jo veldig. Hvis jeg driver og tviler, så føler jeg ikke at jeg er den personen som burde snakke om kristendommen med andre heller, akkurat.

Tro kan altså generelt sett være vanskelig å snakke med andre om for Kristian. Dette begrunner han med at troen hans varierer. Særlig tvilen han tidvis kan føle på gjør dette vanskelig. Emilie (21 år fra Østlandet) opplever at det er veldig greit å snakke om tro med andre, men synes det er «ubehagelig» hvis «noen er skikkelig kritiske».

Flere av informantene sier at de synes det er naturlig å snakke om tro, men kun i sammenhenger det blir tatt opp eller det er naturlig å snakke om det. Informantene er ikke «redde» for å prate om det å være kristen. Thomas (21 år fra Sørlandet) sier: «(...) for meg så er det naturlig å snakke med alle folk om det. (...) Og hvis folk har spørsmål så svarer jeg jo selvfølgelig.»

Karoline (20 år fra Østlandet) tar ikke opp at hun er kristen der det ikke føles naturlig. Hun sier: «Men så er det jo kanskje ikke det man (...) hvis du er i en bursdag til en venninne å si: 'By the way, jeg er kristen' – Altså det er jo ikke det man snakker mest om.» Thea (22 år fra Vestlandet) er av den samme oppfattelsen og sier at hun ikke aktivt oppsøker samtaler om tro: «Men jeg tror ikke jeg aktivt går bort og sier 'hei, vil du snakke om tro?'». Julie (20 år fra Østlandet) opplever det imidlertid naturlig å snakke om tro med de hun ikke kjenner så godt, fordi hun har vært aktiv i en kristen organisasjon. «Da har man jo blitt konfrontert med sin egen tro veldig mye» sier hun. Også Markus (20 år fra Østlandet) mener at «det kan være verdens mest naturlige ting», men at han ikke vil «pushe noe på noen».

Hvorvidt det oppleves som naturlig å snakke om tro med andre, kan si noe om informantenes tilbøyelighet til å vurdere en kirkelig profesjon eller ei. Som vi så over i presentasjonen av de kvantitative funnene føles det oftere naturlig for respondentene som vurderer å jobbe i Den norske kirke eller et annet kirkesamfunn eller organisasjon å snakke om kristen tro enn de øvrige. Hvis det oppleves som vanskelig å skulle si at en er kristen og å snakke om troen sin, kan en også tenke seg at det er utfordrende å ha en kristen profesjonell rolle. Hvis en først og fremst ønsker å holde troen til privatlivet eller er vant til å kun snakke om tro i kristne sammenhenger, kan det være vanskelig å se for seg selv i en forkynnende rolle (Sandsmark 2019, 46).

5.4 INFORMANTENE OM DET Å VÆRE KRISTEN I ET SEKULÆRT OG FLERRELIGIØST SAMFUNN

Informantene har noen tanker om hvordan det er å ha en kristen tro i et sekulært og flerreligiøst land hvor mange ikke tror og mange tror på andre religioner. Flere av informantene forklarer opplevelsen rundt det å være kristen i Norge i relasjon til både venner og fremmede og hvordan de reagerer på det å være kristen. De fleste informantene opplever det å være kristen i Norge som uproblematisk, selv om de noen ganger må forsvare eget ståsted og gå inn i diskusjoner som beskrevet over.

Markus (20 år fra Østlandet) har en del ikke-religiøse venner som synes det er merkelig at han er troende. Det hender de prater om Markus sin tro. Da forteller Markus gjerne vennene om tryggheten han opplever ved det å være kristen:

Og da ender det opp med at en ting som de egentlig synes er ganske teit og tabu, så ender de opp med å si: 'Ja, vet du hva, det er kult, det da. Det er kult. Gjør greia di,' liksom.

Markus sier at han ikke tenker så mye over hva andre måtte tenke om hans tro:

Og så er jeg veldig på det at jeg skal ikke pushe min tro på andre, som ikke vil. Om noen kommer til meg og spør, selvfølgelig skal jeg snakke masse om det. Herregud, da går fossen som bare det. Men hvis du ikke vil høre noe om det, så skal jeg heller ikke sitte og snakke om det.

Karoline (20 år fra Østlandet) forteller også at hun får respekt fra venner og andre om troen sin. Samtidig er det «en del som er sånn: 'Oi, det er sykt kult at hun tør å si dette her!'». Selv opplever hun det ikke som noe problem å ha en kristen tro, men tror at noen opplever i visse miljøer at de ikke kan være åpent kristne.

Kristoffer (23 år fra Sørlandet) opplever ikke at det er fordommer mot hans kristne tro. Han sier: «Jeg føler folk er nysgjerrig og åpne og respekterer at det er mitt syn og sånn. De kan være veldig uenige, men jeg føler at jeg får respekt for min tro».

Thea (22 år fra Vestlandet) synes det er fint å være kristen i Norge. Hun har både kristne og ikke-kristne venner som hun diskuterer tro med. Hun sier: «Så er det jo ofte veldig mange som er uenig. Eller synes det er litt rart at ikke enkelte går i kirka på lørdagskvelden».

Andreas (22 år fra Sørlandet) opplever det å ha en kristen tro i Norge som noe utfordrende. Han er forsiktig med hva han sier og mener på forskjellige arenaer. Han setter ord på hva det gjør med ham:

En kan føle seg litt alene i enkelte sammenhenger, i klassen, på forelesninger og litt sånn. Men så vet en jo at det finnes – det er jo et par andre der også. Men innimellom føler en seg noe alene, ja.

Emilie (21 år fra Østlandet) opplever en del fordommer mot det å være kristen, også blant sine egne venner. «Jeg ser på det som ganske unormalt at jeg er kristen», sier hun. Emilie har, som vist til tidligere, vokst opp på et sted der det var mange ikke-religiøse, men er i dag del av et kristent miljø der hun ikke skiller seg ut.

Thomas (21 år fra Sørlandet) synes for det meste det er greit å ha en kristen tro i Norge. Det er mest utfordrende når han kommer i debatter og forfekter synspunkter som blir sett på som konservative. Han sier:

Det eneste problemet, det er på en måte når det kommer til særlig betente spørsmål da, der folk – ja, er liksom på at dette ikke er greit (...) uten at de kanskje orker enten å høre hvorfor vi mener som vi gjør – som de ser på som kristne folk, konservative. Alt ifra homofilidebatten til abort og alt sånn. Hvorfor vi mener som man gjør – at det ikke blir helt respektert at det er en del av troen, hvordan man skal leve livet sitt. Og det merker man jo fort, at der tenker jo folk veldig ulikt. Ja. Det gjør for de forsåvidt i kristne kretser og, men litt mer... Det er kanskje det vanskeligste når det kommer sånne spørsmål imot: 'Hvorfor mener dere det? Hvorfor mener dere det?' Og så kan en begynne å prøve og svare, og så stopper det opp, fordi de ikke hører etter.

Thomas har altså en opplevelse av å ikke bli forstått av andre og at de ikke vil høre hvorfor han mener som han gjør.

Der flere av informantene reflekterer hvordan det er å ha en kristen tro i Norge ut fra hvordan man forholder seg til venner eller fremmede, nevner noen informanter mangfoldet av religioner i dagens samfunn. Ingrid (19 år fra Østlandet), for eksempel, opplever ikke at det er noe problem å ha en kristen tro i Norge, da det er et stort mangfold av religioner. Det at Ingrid er kristen har ikke så mye å si fordi hun skiller seg ikke så mye ut. Dette begrunner hun med «i dag driver alle litt med sin egen greie, og så er det ikke så mange som stiller spørsmål ved det».

Julie (20 år fra Østlandet) kommer også inn på mangfoldet av religioner i Norge og den positive siden av det, nemlig at «man har muligheten til å velge». Dette valget må allikevel være gjennomtenkt. Hun sier: «Såfremt man skjønner hva man tror på da, og kan argumentere for det». Hun sier videre: «Og så synes jeg det er viktig at staten legger til rette for at man kan utøve flere religioner i Norge da».

5.5 INFORMANTENES RELASJON TIL DEN NORSKE KIRKE OG ANDRE KIRKESAMFUNN I DAG

Flere av informantene forteller at de ikke er like aktive i Den norske kirke i dag som de var i ungdomstiden. For de fleste handler dette om at de har flyttet hjemmefra, fra menigheten som de anser som «sin» menighet, og at de er opptatt med studier. Få har altså oppsøkt Den norske kirke i utstrakt grad på sitt nye bosted, men de deltar gjerne på gudstjenester i sin lokale menighet der de vokste opp i høytider når de er hjemme på besøk. Enkelte har også fortsatt praksisen med å være leder på sommerleirer og så videre. Noen informanter er mer aktive i andre kristne organisasjoner eller kirkesamfunn enn i Den norske kirke. For informantene fra Sørlandet, for eksempel, handler dette om at de opplever et sterkere fellesskap – ikke minst meningsfellesskap – andre steder og at arrangementene der er mer rettet mot unge mennesker enn det de er i Den norske kirke.

Ingrid er ikke så aktiv i Den norske kirke i dag. Hun har meldt seg inn i en Facebookgruppe for studenter i kristne miljøer ved studiestedet sitt, men har ikke hatt tid til å være aktiv der. Hun holder imidlertid kontakten med miljøet hun var en del av ved hjemstedet sitt. Emilie er heller ikke så aktiv i Den norske kirke, men har planer om å gå i kirken på sitt nye bosted. Utover Den norske kirke går hun i andre kirkesamfunn, samt i en menighet tilknyttet Den norske kirke.

Heller ikke Kristian er så mye i kirken i dag, ikke fordi han ikke setter pris på det når han er der, men rett og slett fordi han jobber i helgene og ikke har tid. For Julie representerer kirken en trygghet og derfor et sted «jeg alltid kan komme», sier hun. Hun går ikke så ofte på gudstjenester, men er fortsatt aktiv gjennom organisering og planlegging av leir. Julie har noen tanker om hvorfor hun ikke er aktiv i sin lokale menighet: «Kirken min, den lokale menigheten har ikke tilbud som strekker seg til min aldersgruppe lenger. Jeg har på en måte vokst litt ut av de barne- og ungdomstilbudene».

Karoline er med i et kor i regi av KFUK-KFUM og deltar på ungdomsmesser på søndager. Også Andreas er aktiv i kristne organisasjoner, som speideren, KRIK og studentlag i tillegg til å delta på arrangement på bedehuset. Han bidrar dessuten en del med frivillig arbeid, både i speideren og i Den norske kirke der han har hjulpet til på gudstjenester og ved konfirmasjon.

Flere av informantene som har vokst opp på Sør- og Vestlandet er aktive i andre kirkesamfunn. Thea deltar gjerne på arrangementet i et annet kirkesamfunn enn Den norske kirke der hun studerer. Når vi spør om forskjellen mellom Den norske kirke og der hun er aktiv nå, sier hun om sistnevnte at

det er mer lagt opp til at man kommer på søndagsgudstjenesten klokken 11 hvis man vil det, men man kan også komme på studentgudstjenesten. (...) Og så er det mye mindre obligatoriske ting enn det er i kirka. For eksempel har de nattverd bare en gang innimellom. Og de har ikke sånne faste trosbekjennelser og sånne ting. De har det bare av og til. Det gjør at det blir litt mindre langdrygt da kanskje. (...) Det er jo litt mer ting som angår ungdom, på en måte.

Thea mener at dette kirkesamfunnet er bedre tilpasset ungdom da elementer som nattverd og trosbekjennelse ikke står så sentralt. Som nevnt i informantenes fortellinger fra oppveksten er det en oppfatning at frikirke er bedre tilpasset unge folk enn det Den norske kirkes aktiviteter og gudstjenester er. Kristoffer forteller også om dette:

Ja, i [navn på frikirke] så – i hvert fall der jeg gikk – så opplevde jeg at de klarte å nå ungdommen, for det var ganske mange ungdommer der. Men jeg vet ikke helt hva som gjorde det. Det kan jo være at de hadde litt mer ressurser de kunne bruke der og sånn – jeg vet ikke. I Den norske kirke [på hjemstedet] i hvert fall, så er det jo vanskelig å få folk, for det kommer jo nesten ingen til gudstjeneste. Og i tillegg så har de ikke så mye ressurser heller, når det er en så liten menighet.

Thomas er, som pekt på tidligere, kritisk til Den norske kirke fordi han mener den har blitt «litt for opptatt med å bli en plass som skal treffe hele folket» og derfor har blitt uklar i sitt kristne budskap. Han sier:

Nå som de kaller seg folkekirke, for eksempel. (...) Ja, hva tenker de om dette teologiske spørsmålet eller dette eller dette? Og så er det jo ting som de tidligere har vært veldig klare på og så blitt mindre og mindre klare, rett og slett fordi en stor del av medlemsmassen deres ikke mener det lenger. De har for lengst gått ifra sin lære i hvert fall. Blitt mer liberal.

Noen av informantene deltar i andre kirkesamfunn fordi disse er mer i tråd med deres teologiske syn, for eksempel på homofili (likekjønnet vigsel) og kvinnelige prester. Som nevnt tidligere har også en av informantene (Kristoffer) valgt å melde seg ut av Den norske kirke og har meldt seg inn i et frikirkesamfunn. Også Thomas vurderer å melde seg ut av Den norske kirke.

5.6 INFORMANTENES RELASJON TIL DEN NORSKE KIRKE OM TI ÅR

Når vi ber informantene fundere over hvilken relasjon de tror de vil ha til Den norske kirke om ti år, har de ulike tanker. De fleste antar at de vil ha en eller annen form for relasjon, enten det innebærer aktiv deltakelse i gudstjenester og frivillig arbeid, eller i form av å delta på markeringer av overgangsritualer og høytider. Noen av informantene er imidlertid usikker på relasjonen eller tror at det ikke vil være en relasjon der.

Markus er en av informantene som ser for seg at han fortsatt vil ha nær kontakt med Den norske kirke om ti år. Som han sier «Jeg ser ikke for meg at jeg ikke er her. Det virker mer unaturlig.»

Kristian tror hans relasjon til Den norske kirke om ti år vil begrense seg til gudstjenestebesøk på julaften og kanskje ved noen andre begivenheter. Han reflekterer over at det var i ungdomstiden hans at kirken var en viktig del av livet hans. Nå har han ikke så mye tid til å gå i kirken.

Emilie håper at hun er tilknyttet Den norske kirke om ti år. Selv om hun mener at hun ikke vil jobbe i kirken, kan hun tenke seg å bidra som frivillig. Utover det vil hun gjerne delta på gudstjenester. Emilie ønsker at barna hennes en gang i fremtiden også skal få et forhold til Den norske kirke. Også Ingrid ønsker at hennes potensielle barn skal bli en aktiv del av kirken:

Jeg føler at om ti år, da er det jo kanskje den tiden man begynner å tenke på eller begynner å få barn eller har barn allerede. Så jeg tror det vil være en naturlig del av livet mitt. Jeg tror absolutt jeg vil at barna mine skal være en større del av kirkemiljøet enn det jeg har vært da, gjennom oppveksten.

Karoline tror forholdet hennes til Den norske kirke om ti år kommer til å være den samme som i dag og ser ikke noen grunn for at den skal endre seg. Hun peker på overgangsritualer som dåp og giftemål som hun gjerne vil være del av. Thomas sier at han alltid kommer til å ha en form for relasjon til Den norske kirke, til tross for at han vurderer å melde seg ut. Han trekker frem hjemmefølelsen som en forklaring på dette: «(...) det har jo vært en plass vi har gått som familie – eller sånn klassisk på julaften og 17. mai og såne ting uansett». Thea forteller at hun vel om ti år har avsluttet studiene og flyttet tilbake til hjemstedet sitt. «Og da går jeg sikkert i kirka. Forhåpentligvis. Jeg vil tro det» sier hun.

Andreas er usikker på hvilken relasjon han vil ha til Den norske kirke om ti år. «Det kan godt være at den blir dårligere om ti år, hvis de fortsetter med flere liberale vedtak og alt sånn», sier han. For Kristoffer, som har meldt seg ut av Den norske kirke, er det lite sannsynlig at han vil ha kontakt med kirken om ti års tid.

5.7 OPPSUMMERENDE PUNKTER

- Blant respondentene er det mer vanlig å ville jobbe i Den norske kirke, hvis man ser på seg selv som kristen, har et sosialt liv knyttet til kirken og ofte er til stede ved gudstjenester og møter.
- Det er også mer vanlig å vurdere å jobbe i kirken, hvis man føler det er naturlig å snakke om kristen tro med fremmede.
- Alle informantene beskriver seg som kristne. For noen har religion en stor betydning i deres hverdagsliv, mens det for andre er noe de er mer bevisst i kristne sammenhenger enn i andre kontekster.
- Flere av informantene har ikke noe problem å snakke om tro, men tar det heller ikke opp med mindre det føles naturlig i sammenhengen de befinner seg. Noen opplever at de i møte med fremmede må forklare og forsvare troen sin.
- De fleste informantene oppfatter det som uproblematisk å ha en kristen tro i Norge. Dette begrunnes blant annet ved at det i dag er et mangfold av religioner. Samtidig forteller informantene om fordommer mot det å være kristen. Informantene med et konservativt verdisyn opplever det som tidvis utfordrende når de kommer opp i diskusjoner om betente spørsmål.
- Noen av informantene er ikke like aktive i Den norske kirke som de var tidligere. Andre forteller om et mer aktivt forhold til kirken gjennom deltakelse på gudstjenester og i kristne organisasjoner. Flere deltar i andre kirkesamfunn enn Den norske kirke, fordi disse er bedre tilpasset unge mennesker, men også fordi de er mer i tråd med enkelte av informantenes teologiske ståsted.

- Flere av informantene antar at de vil ha en relasjon til Den norske kirke om ti år, enten det er gjennom deltagelse på overgangsritualer eller gudstjenester. Noen er usikre på relasjonen eller sier at de ikke vil ha en relasjon til Den norske kirke.

6 GRUNNER FOR Å VURDERE OG Å IKKE VURDERE EN KIRKELIG UTDANNING OG STILLING

I de to foregående kapitlene har vi blitt kjent med respondentene og informantenes bakgrunn både i oppveksten og i dag med tanke på tro, erfaring og kontakt med Den norske kirke. I dette kapitlet kommer vi til kjernen av temaet for rapporten, nemlig hvilke grunner unge vektlegger for at de ønsker å jobbe i Den norske kirke, og hvilke grunner som er viktige for de som ikke ønsker en kirkelig utdanning som kvalifiserer til vigslende stillinger i kirken. Som i de to tidligere kapitlene vil vi presentere det kvantitative materialet først, for så å gå over til intervjuene.

6.1 GRUNNER FOR Å VURDERE JOBB I DEN NORSKE KIRKE BLANT RESPONDENTENE

Denne rapportens fokus er på unge som *ikke* ønsker å arbeide i Den norske kirke. Det er disse vi har intervjuet, og disse utgjør også størstedelen av det kvantitative materialet. Men blant bibel- og folkehøgskoleelevene som svarte på det digitale spørreskjemaet, var det likevel 17 prosent som svarte ja på at de har «vurdert Den norske kirke som en aktuell arbeidsplass» (se Tabell 3, kapittel 4.1). Dette utgjør kun 18 respondenter, så vi må tolke disse tallene med stor varsomhet. Men siden vi vet såpass lite om dette temaet, har det likevel verdi å undersøke hva disse få respondentene har svart på hva som motiverer dem til å jobbe i kirken og hvilke stillinger de har vurdert.

De respondentene som svarte at de har vurdert å jobbe i kirken ble presentert med en liste på 14 ulike motivasjonsfaktorer (hvor man kunne krysse av på så mange man ønsket). Tabell 14 viser hva disse 18 respondentene har svart.

Tabell 14. Motivasjon for å jobbe i Den norske kirke. Prosent

Motivasjon for å jobbe i Den norske kirke	Prosent
Egen tro	83
Ønsker å jobbe med mennesker	83
Tror det er en meningsfylt jobb	78
Ønsker å forkynne det kristne budskapet	61
Erfaringer fra aktiviteter i Den norske kirke	61
Føler en tilhørighet til Den norske kirke	56
Jeg mener kirken og kirkelige ansatte bidrar til samfunnet	50
Ønsker å jobbe sammen med andre som har en kristen tro	44
Erfaringer fra folkehøgskole eller bibelskole	33
Vil ha en variert og kreativ jobb	17
Har et kall	11
Ble utfordret av prest/noen i kirken	11
Vet ikke, har ikke tenkt så mye over det	0
Annet	0

Kilde: KIFOs rekrutteringsundersøkelse 2019, svar på spørsmålet: «Hva motiverer deg til å vurdere en stilling innenfor Den norske kirke?», N = 18, prosent som har krysset av på hvert alternativ

Det som motiverer mest er «egen tro», et ønske om å jobbe med mennesker og deretter at man tror at det å jobbe i kirken er en meningsfylt jobb. 61 prosent har videre krysset av på at de «ønsker å forkynne det kristne budskapet» og «erfaringer fra aktiviteter i Den norske kirke». Det siste harmoner med det vi så i kapittel 4, hvor alle som vurderte arbeid i kirken også hadde erfaring med frivillig arbeid. Ellers så ser vi at det som motiverer mest for disse bibel- og folkehøgskoleelevene, er faktorer som handler om kristen tro og det kristne budskapet, og faktorer knyttet til arbeidet (ønske å jobbe med mennesker og tror det er en meningsfylt jobb).

I motsatt ende av skalaen, ser vi at kun elleve prosent (noe som tilsvarer to respondenter) har krysset av på at de ble «utfordret» av prest eller noen i kirken. Men vi spurte også de samme respondentene om: «Har noen av følgende snakket med deg om muligheten for å jobbe i kirken?» Da ser bildet litt annerledes ut. Tabell 15 viser at 61 prosent har krysset av på at de har hatt samtale med en prest om det å jobbe i kirken. Mange har også snakket med en kateket, menighetspedagog eller en barne- og ungdomsmedarbeider, og mange har snakket med familie. Kun elleve prosent har krysset av på at «ingen har snakket om det». Disse tallene står i motsetning til funnene i Tabell 14, hvor kun to respondenter krysset av på at det hadde blitt «utfordret» av prest eller noen i kirken. Kanskje denne forskjellen skyldes at det er forskjell på det å ha en samtale om noen om dette temaet og det å bli «utfordret» på det. Tidligere forskning viser dessuten at det fra den ansattes perspektiv er viktig å etablere en god relasjon med ungdommen før de kan utfordre dem til kirkelig tjeneste (Sandsmark 2019, 43; Kessel 2019).

Tabell 15. Samtale om å jobbe i kirken. Prosent

Samtale om jobb i kirken med	Prosent
Prest	61
Kateket/menighetspedagog/barne- og ungdomsmedarbeider	44
Familie	44
Diakon	17
Kirkeverge	17
Andre i kirken eller menigheten	17
Venner	17
Ingen har snakket om det	11
Kantor/organist	6
Annet	0
Vet ikke	0
Annet	0

Kilde: KIFOs rekrutteringsundersøkelse 2019, svar på spørsmålet: «Har noen av følgende snakket med deg om muligheten for å jobbe i kirken?» N = 18, prosent som har krysset av på hvert alternativ

Hvis vi sammenligner våre funn med det Kari Jordheim (2019a, 23; 2019b, 14) fant da hun spurte studenter på studier som kvalifiserer til kirkefagstillinger om hva som motiverte dem i valg av yrke, ser vi at ønsket om å arbeide med mennesker kommer høyt opp i begge undersøkelsene. Det å ha et kall kommer derimot mye høyere opp blant Jordheims respondenter enn våre. Det må riktignok påpekes at undersøkelsene ikke er direkte sammenlignbare siden de har inkludert ulike svaralternativer.⁹ Jordheims undersøkelse inkluderer for eksempel faktorer knyttet til arbeidsforhold som at «det er stor grad av selvstendighet innenfor dette yrket», «mulighet for selvrealisering» og «jeg har lyst til å arbeide i team», som riktignok ikke kommer høyest opp blant studentenes motivasjonsfaktorer i valg av yrke.

Hvis vi vender tilbake til vår undersøkelse, ser vi at den mest populære stillingen blant de 18 som vurderer arbeid i kirken, er – muligens noe overraskende – ikke prest, men barne- og ungdomsmedarbeider/trosopplæringsmedarbeider og deretter kateket/menighetspedagog (se Tabell 16). Som vi skal se nedenfor i både de kvantitative og de kvalitative analysene, er det mange som forbinder stillinger i kirken først og fremst med presten (jf. Saxegaard 2019, 7–8). Vi skal også se at prest er den type stilling våre respondenter føler de har mest kunnskap om (Tabell 22, kapittel 7). På den andre siden, så har disse respondentene erfaring med trosopplæring og frivillig arbeid i kirken, og da er det naturlig at man kommer i kontakt med både kateketer og barne- og ungdomsarbeidere. Dette får vi også bekreftet av informantene, slik det kom fram i deres fortellinger om kontakt med kirken i oppveksten (se kapittel 4.2). Denne kontakten kan bidra til et noe større innblikk i hva disse stillingene innebærer (se også Sandsmark 2019).

Vi må igjen ta forbehold om det lille tallgrunnlaget, men det er verdt å merke seg at blant mennene i utvalget så er prest det mest populære alternativet, og at de er mindre interessert i barne- og ungdomsarbeid og pedagogikk enn kvinnene (se Tabell 16).

Tabell 16. Aktuelle stillinger i Den norske kirke. Prosent

Stillinger man har vurdert	Kvinne	Mann	Total
Barne- og ungdomsmedarbeider eller trosopplæringsmedarbeider	83	50	72
Kateket eller menighetspedagog (som underviser i menigheten)	67	17	50
Prest	33	67	44
Diakon (som driver kirkens omsorgsarbeid)	50	0	33
Kirketjener (som har hovedansvaret for kirkebygget i en menighet)	17	50	28
Kirkemusiker (slik som kantor og organist)	0	17	6
Administrativ eller rådgivende stilling	0	0	0
Vet ikke	0	0	0
Annet	0	0	0

Kilde: KIFOs rekrutteringsundersøkelse 2019, svar på spørsmålet: «Nedenfor ser du en liste over typer stillinger i Den norske kirke. Kryss av hvis du har vurdert om noen av disse kan være aktuelle for deg.» N = 18 (12 kvinner og 6 menn), prosent som har krysset av på hvert alternativ.

⁹ Dette må også ses i sammenheng med at undersøkelsene retter seg mot ulike grupper. Vår undersøkelse som er besvart av unge i forkant av deres valg av høyere utdanning tar utgangspunkt i mer generelle faktorer når det kommer til å vurdere en jobb i kirken i sin helhet. Jordheims svaralternativer fokuserer derimot mer på selve yrkesvalget.

6.2 GRUNNER FOR Å IKKE VURDERE JOBB I DEN NORSKE KIRKE BLANT RESPONDENTENE

79 av respondentene i vår undersøkelse (tilsvarende 76 prosent) svarte at de ikke hadde vurdert Den norske kirke som arbeidsplass. Disse ble presentert med en liste over hvorfor man ikke har vurdert kirken som arbeidsplass (hvor man kunne krysse av ved så mange påstander som man ønsket). Resultatet av disse svarene er presentert i Tabell 17. For det første kan vi notere at respondentene samlet sett har færre grunner for å *ikke* jobbe i kirken enn respondentene som ønsket å jobbe i kirken har grunner *for* å jobbe i kirken; det vil si at flere har valgt å krysse av på flere grunner for å jobbe i kirken enn man krysset av for grunner for å ikke jobbe i kirken. Dette er muligens ikke overraskende, siden man typisk har flere grunner for å gjøre noe enn for *ikke* å gjøre noe. Samtidig kan dette også ses i sammenheng med den vanligste grunnen for at man ikke har vurdert å jobbe i kirken: 34 prosent av informantene sier at de «aldri har vurdert det som en mulig arbeidsplass». Nedenfor skal vi se at dette er et tema som også går igjen i mange av de kvalitative intervjuene. Man har ikke nødvendigvis noe imot Den norske kirke – mange vil også gjerne være aktive i kirken – men man har ikke tenkt over kirken som en potensiell arbeidsplass.

Tabell 17. Grunner til å ikke vurdere Den norske kirke som arbeidsplass, medlemmer og ikke-medlemmer. Prosent

Hvorfor man ikke har vurdert Dnk som arbeidsplass	Medlem Dnk	Ikke medlem av Dnk	Alle
Jeg har aldri vurdert det som en mulig arbeidsplass	45	22	34
Jeg synes Den norske kirke er for liberal	28	41	34
Annet	25	30	27
Virker som en kjedelig jobb	20	30	25
Jeg synes Den norske kirke er for konservativ	23	16	20
Det krever for lang utdanning	15	8	12
Jeg er kristen, men er usikker på om jeg er kristen nok for en slik stilling	20	3	12
Lav status å jobbe i kirken	5	5	5
For dårlig lønn	8	3	5
Vet ikke	5	5	5
Jeg er ikke kristen	8	0	4
Jeg tenker at et arbeid innenfor kirken er en livslang forpliktelse	3	3	3
Jeg vet ikke hvordan man går frem for å få slike jobber	0	3	1
Jeg er usikker på hva familien eller venner vil tenke om et slikt valg	3	0	1

Kilde: KIFOs rekrutteringsundersøkelse 2019, svar på spørsmålet: «Hvorfor har du ikke vurdert arbeid innenfor Den norske kirke?» N = 77, prosent som har krysset av på hvert alternativ

I kapittel 3 beskrev vi hvordan respondentene er medlemmer av bibelskoler og en kristen folkehøgskole. De fleste informantene er kristne, men kun 60 prosent er medlem av Den norske kirke. Det er gode grunner til å tro at først og fremst elever som er medlemmer av Den norske kirke kan vurdere kirken som arbeidsplass, og dessuten at det er systematiske forskjeller i hvordan medlemmer og ikke-medlemmer vurderer det å skulle jobbe i Den norske kirke. Tabell 17 bekrefter til en viss grad disse antagelsene. Elever som er medlemmer skiller seg fra ikke-medlemmer blant annet ved at de i større grad oppgir at de «aldri har vurdert» kirken som arbeidsplass, at de i mindre grad synes at kirken er «for liberal», i mindre grad synes «det virker som en kjedelig jobb» og i noe større grad synes kirken

er «for konservativ». Dessuten har flere medlemmer enn ikke-medlemmer krysset av ved utsagnet: «Jeg er kristen, men er usikker på om jeg er kristen nok for en slik stilling». Disse svarene bør settes i sammenheng med at mange av ikke-medlemmene har erfaring fra andre kirkesamfunn. Mange av disse har en mer konservativ teologisk profil og dessuten er mange også mer karismatiske, noe som kan være en årsak til at flere ikke-medlemmer mener at det å jobbe i Den norske kirke virker som en «kjedelig jobb». Som vi så i kapittel 4.2 er det også enkelte informanter fra Sørlandet med erfaring fra andre kirkesamfunn som er kritiske til det de oppfatter som Den norske kirkes liberale folkekirkeprofil. Nedenfor vil vi dessuten se flere av informantene uttrykke meninger som til en viss grad reflekterer de funnene vi ser her.

Tabell 17 viser at relativt få svarer at de synes at det å jobbe i kirken har lav status, at det er for dårlig lønn eller at man er usikker på hva familie og venner vil tenke om et slikt valg. Vi skal selvsagt ta disse svarene seriøst, men det kan også tenkes at det kan være litt vanskelig å «innrømme» at man er opptatt av lønn, status og hva venner tenker om yrkesvalg, og at man derfor velger å ikke krysse av på dette. Nedenfor vil vi se i detalj, hvordan noen av informantene reflekterer rundt status, karrieremuligheter og kirken som arbeidsplass.

I det digitale spørreskjemaet var det mulig å krysse av på «annet» som en grunn til at man ikke har vurdert kirken som arbeidsplass. De som gjorde dette (28 prosent) fikk da muligheten til å skrive med egne ord hva dette innebærer. Mange av respondentene gjorde dette, og svarene viser at noen av dem har andre interesser når det gjelder arbeid og utdanning:

Har lyst til å bli lærer.

Skal jobbe som barnevernspedagog.

Interessert på andre felter.

Noen av respondentene skriver at de godt kan være engasjert i kirken, men at de ikke ønsker å jobbe der:

Har ikke vurdert det som en arbeidsplass, men heller et sted jeg kan engasjere meg i andre ting. Som konfirmantleder, korleder og så videre.

Jeg fungerer mye bedre som ingeniør, enn som ansatt i [kirken]. Det gjør jeg heller på fritiden.

Vi ser også at det er noen interessante kjønnsforskjeller når det kommer til grunner for å ikke vurdere Den norske kirke som arbeidsplass (se Tabell 18). Det er flere kvinner som oppgir at de ikke har vurdert kirken som en mulig arbeidsplass. Blant mennene er det derimot flere som oppgir det at Den norske kirke er for liberal som grunn for å ikke ønske å jobbe i kirken. Dette er også tilfelle for noen av de mennene vi intervjuet, som vi kommer nærmere inn på under.

Tabell 18. Grunner til å ikke vurdere Den norske kirke som arbeidsplass, kjønn. Prosent

Hvorfor man ikke har vurdert Dnk som arbeidsplass	Kvinne	Mann	Total
Jeg har aldri vurdert det som en mulig arbeidsplass	37	32	35
Jeg synes Den norske kirke er for liberal	24	50	33
Annet	29	25	28
Virker som en kjedelig jobb	25	25	25
Jeg synes Den norske kirke er for konservativ	25	7	19
Det krever for lang utdanning	8	18	11
Jeg er kristen, men er usikker på om jeg er kristen nok for en slik stilling	14	7	11
Lav status å jobbe i kirken	6	7	6
For dårlig lønn	2	11	5
Vet ikke	6	4	5
Jeg er ikke kristen	8	0	5
Jeg tenker at et arbeid innenfor kirken er en livslang forpliktelse	2	4	3
Jeg vet ikke hvordan man går frem for å få slike jobber	2	0	1
Jeg er usikker på hva familien eller venner vil tenke om et slikt valg	2	0	1

Kilde: KIFOs rekrutteringsundersøkelse 2019, svar på spørsmålet: «Hvorfor har du ikke vurdert arbeid innenfor Den norske kirke?» N = 79 (51 kvinner og 28 menn), prosent som har krysset av på hvert alternativ

Noen av de som fylte ut det digitale spørreskjemaet, valgte også å beskrive med egne ord hva de mente om dette:

Verdier som har blitt endret som krasjer med bibelen.

Jeg mener kirken faller mer og mer vekk fra bibelens ord og følger 'populærkulturen' enn å stå på sitt.

Den norske kirke er absolutt utdatert. Den har ikke lenger noen ryggmarg og bøyer seg under for presset fra folket.

Vi vet at det i Norge finnes betydelige regionale forskjeller (Botvar, Repstad og Agedal 2010) i hva og hvordan man tror, og at «Bibelbeltet» skiller seg ut ved at det her bor flere kristne og at disse ofte også er konservative i syn på for eksempel abort og likekjønnet ekteskap. Vi har derfor valgt å undersøke om det finnes ulike grunner til å ikke vurdere arbeid innenfor Den norske kirke avhengig av hvilken geografisk bakgrunn studentene har. 63 prosent av studentene i vår undersøkelse har vokst opp i det såkalte Bibelbeltet – det vil si Aust-Agder, Vest-Agder, Rogaland, Hordaland, Sogn og Fjordane eller Møre og Romsdal. Tabell 19 viser at disse studentene skiller seg ut først og fremst ved at flere fra Bibelbeltet mener at Den norske kirke er for liberal. Dette harmonerer med eksisterende kunnskap om disse fylkenes mer konservative kristne profil. Nedenfor vil vi også se at flere av informantene med bakgrunn fra Sørlandet vektlegger det at de mener at Den norske kirke er for liberal.

Tabell 19. Grunner til å ikke vurdere Den norske kirke som arbeidsplass, «Bibelbeltet» og resten av landet. Prosent

	Bibel- beltet	Andre fylker	Total
Jeg har aldri vurdert det som en mulig arbeidsplass	34	37	35
Jeg synes Den norske kirke er for liberal	40	23	34
Annet	22	37	28
Virker som en kjedelig jobb	18	37	25
Jeg synes Den norske kirke er for konservativ	20	17	19
Det krever for lang utdanning	10	13	11
Jeg er kristen, men er usikker på om jeg er kristen nok for en slik stilling	10	13	11
Lav status å jobbe i kirken	6	7	6
For dårlig lønn	8	0	5
Vet ikke	4	7	5
Jeg er ikke kristen	2	10	5
Jeg tenker at et arbeid innenfor kirken er en livslang forpliktelse	2	3	3
Jeg vet ikke hvordan man går frem for å få slike jobber	2	0	1
Jeg er usikker på hva familien eller venner vil tenke om et slikt valg	0	3	1

Kilde: KIFOs rekrutteringsundersøkelse 2019, svar på spørsmålet: «Hvorfor har du ikke vurdert arbeid innenfor Den norske kirke?» N = 80, prosent som har krysset av på hvert alternativ

6.3 INFORMANTENES GRUNNER FOR Å IKKE TA KIRKELIG UTDANNING

Blant de vi intervjuet var den mest typiske begrunnelsen for å ikke vurdere en kirkelig utdanning og jobb i kirken, at informantene har andre faglige interesser som de har ønsket å forfølge. For flere handler det altså ikke om at de har aktivt valgt bort kirkelig utdanning. Det handler mer om at det å jobbe i kirken ikke er noe de har hatt i tankene når de har vurdert utdanning. Dette funnet bekrefter til dels hva vi fant i den kvantitative undersøkelsen der den største andelen oppgir at de aldri har vurdert Den norske kirke som arbeidsplass.

For flere av informantene peilet en retning for hva de ønsket å studere seg ut på videregående skole. Karoline (20 år fra Østlandet) er en av disse. På spørsmål om hvorfor hun ikke har valgt å søke en utdanning som kan gi en kirkelig stilling svarer hun dette:

Nei, det er et godt spørsmål! Hvorfor ikke jeg har valgt det? Ja... Nei, jeg tror kanskje det var... et tunnelsyn på den jussen da. Kanskje at jeg bare valgte å utelukke alle andre muligheter, og så heller bare satset på det. Satset alt på ett kort, liksom.

Karoline presiserer at det at hun ikke har valgt en kirkelig utdanning «ikke [er] på grunn av at jeg ikke tror at jeg hadde likt meg der, mer på grunn av at det var andre ting som virket mer aktuelt». Karoline nevner også at hun ønsket å bruke sine gode karakterer fra videregående til å prøve å komme inn på et prestisjefyllt studium.

Også for Ingrid (19 år fra Østlandet) var det andre fagområder enn de kirkelige profesjonsstudiene som interesserte mer da hun skulle velge utdanning:

Njaa... Jeg vet ikke helt hva mer... (...) Jeg ser jo veldig opp til de som jobber i kirken, og jeg vet at de gjør en god jobb. Og jeg har fått smaken på lederansvar og det å gjøre ting inne i kirken. Men, jeg tror bare

andre interesser er sterkere. Det er ikke det at jeg ikke er interessert, det er bare at jeg er mer interessert i noe annet.

Som vi så i kapittel 4.2 har Ingrid en del erfaring med ungdomsarbeid i kirken. Hun verdsetter også arbeidsoppgavene og lederansvaret hun har hatt. Likevel har ikke dette vært nok til at å kunne konkurrere mot Ingrids andre faglige interesser. Lignende tanker har Julie (20 år fra Østlandet) og Thea (22 år fra Vestlandet). Til tross for gode opplevelser har heller ikke Julie vurdert å jobbe i kirken fordi hun har hatt lyst til å studere noe annet: «Jeg har på en måte aldri – jeg har egentlig aldri vurdert å jobbe i kirken. Jeg har alltid hatt lyst til å studere juss og samfunnsvitenskap.» Julies utsagn er altså typisk for de fleste av informantene; de har egentlig ikke aktivt valgt bort det å jobbe i kirken. Kirkelig utdanning var aldri i deres horisont fordi andre fagområder appellerte mer. Dette minner om det Saxegaard (2019) finner i sin studie om ungdommer som snakker entusiastisk om sin deltakelse i kirkens frivillige arbeid, men der denne entusiasmen sjelden leder til et faktisk valg av en utdanning som kvalifiserer til en jobb i kirken.

Det at flere av informantene i vår studie ikke har vurdert en kirkelig utdanning kan også ses i sammenheng med det de beskriver som et nærmest ikke-eksisterende fokus på hvilke arbeidsmuligheter kirken tilbyr. Som Thea sier:

Ja, jeg visste ikke helt hva for eksempel en kateket gjør heller da. Jeg vet hva de gjør på søndager. Men hva gjør de resten av uka? Ja, det er ikke så mye informasjon om det. Så da ble det så vanskelig å søke på sånne ting også, når du ikke vet helt hva en går til da. (...) Det har liksom aldri vært et fokus. Eller [jeg har] fått informasjon på videregående om 'hva er veien videre'. (...) Jeg kan ikke huske at det [å jobbe i kirken] har vært et alternativ da. Jeg har ikke fått info om det og har ikke hørt så mye om det.

Selv om informantene har vært aktive i kirkens ungdomsarbeid, har de likevel ikke nødvendigvis inngående kjennskap til hva de ulike stillingene innebærer (se også Sandsmark 2019, 47). Når heller ikke skolen informerer om det å jobbe i kirken, kan dette handle om at «de kirkelige profesjonene ikke er på ungdommens yrkeskart», som Sandsmark (2019, 48) påpeker i sin studie om kateketers refleksjoner om rekruttering.

Julie peker på at det å velge en kirkelig utdanning kan virke begrensende sammenlignet med andre studieretninger:

(...) Og så tenker jeg at det blir litt – til tross for at kirken har mange jobber – så har ikke teologistudiet så mange andre muligheter eller retninger man kan jobbe innenfor. Det blir på en måte å ha noe med kristendommen å gjøre ... (...) Så du har flere muligheter hvis man studerer noe annet.

Enkelte informanter har også et inntrykk av at de ville ha kjedet seg med å jobbe i kirken. Dette sier for eksempel Kristian (20 år fra Østlandet) som fra relativ tidlig alder har visst hva han ønsker å jobbe med og derfor ikke vurdert en kirkelig utdanning:

Det tror jeg faller mye på det at nå er jeg ganske ... jeg skal ikke si konkurransedyktig, det er ikke det jeg vil si, men jeg liker å utfordre meg selv da. Jeg følte kanskje at en jobb i en menighet eller i Den norske kirke hadde vært... Ja, hadde nok vært litt for ... hva skal jeg si? Jeg vil ikke bruke ordet kjedelig, men jeg tror det hadde gått litt for tregt for det tempoet jeg liker da. (...) Og jeg trives jo med spenning, på en måte. Og jeg tror det er mye av grunnen til at jeg egentlig aldri har vurdert en utdanning eller det å jobbe i kirken som sådan, bare på grunn av at jeg har sett på det som en arbeidsplass hvor man finner ro, på en måte. Men det er jo ikke akkurat det jeg har villet jobbe med da.

For enkelte andre informanter har valg av utdanning og yrke vært, eller fortsatt er, mer eller mindre uklart. Markus synes for eksempel det er for tidlig å ta et karrierevalg når en er 19 år:

Altså nå fyller jeg jo 20 i år, og jeg har fortsatt ikke klart å bestemme meg for hva jeg skal gjøre. Og jeg tror det er mye av grunnen til at folk ikke velger kristen utdanning, er fordi at når man tar disse valgene så er man altfor ung. Selvfølgelig – du kan ikke vente til du er 30 før du finner ut hva du skal utdanne deg. Men ungdomstida – når du skal søke deg inn på videregående, så er det såpass mye følelser og hormoner og alt mulig rart i lufta, at du klarer egentlig ikke å ta et så trygt valg som man gjerne skulle ønske. (...) Så ja, folk er rett og slett for unge, og det er også grunnen til at jeg ikke har klart å bestemme meg ennå – om jeg faktisk vil drive med dette her videre, eller om jeg vil gjøre noe annet.

Markus har ikke begynt å studere ennå, så han har i praksis ikke valgt bort en kirkelig utdanning ennå. Heller ikke Andreas (22 år fra Sørlandet) har hatt en klar idé om hva han ønsker å jobbe med. Valget om å studere til å bli lærer, som han gjør nå, er som han sier kommet til «litt mer sånn tilfeldig. Jeg må bare gjøre noe – prøve noe, og bare se hvordan det går.» Den viktigste grunnen for at han ikke ønsker å jobbe i kirken, handler imidlertid om at han ikke er trygg nok på Gud til å ville ta en teologiutdanning. Han sier: «Da føler jeg at jeg ville kanskje vært enda tryggere på Gud, ja, kunne stole helt ut på Gud (...).» Andreas utdyper med å si at

(...) Gud er allmektig – en kan jo lese at Gud skal ha en plan for livet og ... Og Gud går med deg. Du blir jo ikke lovet en dans på roser, men jeg savner litt det nærværet av Gud. (...) Å kjenne det. (...)

Andreas mener at en kan bidra med mye som frivillig også:

Men så ser jeg jo også det at det er mye en kan gjøre innenfor Guds rike som frivillig også. Og ikke som prest. At en frivillig person kan gjerne nå ut til enda flere enn en prest kan nå ut til. Det føler i hvert fall jeg. Det kan bli en liten barriere oppå den presterollen. [Folk] vegrer seg litt for å prate om – ja, prate med en prest i forhold til vanlige folk.

Også Thea (22 år fra Vestlandet) peker på at en kan likeså gjerne eller kanskje enda lettere snakke med folk om tro hvis en ikke jobber i kirken. At «folk åpner seg mer opp for deg» hvis en ikke representerer kirken på den måten som en kirkelig ansatt gjør.

Thomas (21 år fra Sørlandet), som har vurdert ulike typer utdanninger, har egentlig aldri seriøst tenkt på Den norske kirke som en potensiell arbeidsplass for ham. Han synes «det virker litt ... både kjedelig, men også litt begrensa, kanskje...» Han opplever Den norske kirke som firkanta med tanke på hvordan ting gjøres og han er også kritisk til den liberale retningen han mener Den norske kirke har beveget seg i. Dette var også en toneangivende grunn blant respondentene i det kvantitative materialet som ikke er medlem av Den norske kirke og blant mennene, som vi så over.

Vi bad også informantene om å spekulere i grunner til hvorfor unge mer generelt ikke ønsker å jobbe i kirken.

Noen informanter peker på det at kristendommen har et mindre fokus i dagens samfunn og at det er litt tabu å være kristen i dag. Kirkelig arbeid appellerer ikke nok til ungdom mener Markus og Andreas. Kristian tror at unge ikke vurderer kirken som en mulig arbeidsplass fordi det er så mange andre valgmuligheter. Internasjonalisering og det å «knytte bånd på tvers av religioner og slikt» har for eksempel et større fokus enn kristendom mener Kristian, og tror dette bidrar til at unge ikke ser det så attraktivt å kun jobbe med kristendom.

Som vi så i kapittel 4.2 uttrykker Karoline at de som jobber i kirken «kanskje ikke [er] helt A4» og at det å jobbe i «kirken ikke er helt en A4-jobb». Basert på sitt inntrykk fra ungdomstiden, pekte også Julie på at kirkelige ansatte er «folk som ikke passet inn andre steder». Markus mener at det å velge en karriere innenfor kirken er et valg som krever et større følelsesmessig engasjement enn valg av andre typer yrker. Han sier:

Du må nok ha det kallet litt. Ellers så må det skje et eller annet revolusjonerende, det at du møter Gud, altså på en helt annen måte enn du kanskje har gjort før da. For å finne ut at dette skal jeg gjøre.

Disse utsagnene indikerer en holdning om at det å jobbe i kirken passer best for noe uvanlige mennesker, de som bryter med normen (jf. «ikke helt A4») og som har hatt en spesiell religiøs opplevelse eller en overbevisning om at det er nettopp det de skal gjøre.

Karoline trekker også fram lønn og status som potensielle grunner til at mange unge ikke vil jobbe i kirken:

Jeg tror – altså helt ærlig så vet jeg ikke så veldig mye om lønn i kirka – men jeg vil tro at den er lavere enn for eksempel, ja, leger eller advokater eller psykologer, så kanskje det kan være en grunn. Og også det at det er veldig lite reklame om det, så man vet... altså at det kan være helt uvitenhet, nesten. Og så tror jeg i dag – eller jeg kan jo basere det på mine venner og sånn – at det er foreldre som legger litt føringer for hva man skal studere, eller at man sier sånn: 'Å, du må velge noe med et høyt snitt!' Og når det da ikke er noe snitt på å komme inn på MF, så tror jeg kanskje at rangen og populariteten og sånn synker litt på det. (...) Ja, det kan i hvert fall jeg skjønne på folk sånn, at det er litt status å si hva man studerer, og det at: 'Oi, det er høyt snitt! Så gøy da!'

Karoline sier at det ikke er helt bra at det er sånn, men innrømmer at hun har «tenkt litt de tankene selv også». At status kan ha betydning for hvorfor unge ikke vurderer kirken som arbeidsplass, kommer også til syne i Saxegaards (2019, 10, 12) studie. Han gjorde for øvrig intervjuer med personer fra et område med høy gjennomsnittlig inntekt og utdanningsnivå, som mest sannsynlig har en innvirkning på unges karriereaspirasjoner.

Thomas og Kristoffer som har vokst opp på Sørlandet, trekker derimot frem teologiske grunner for at unge ikke vurderer Den norske kirke som arbeidsplass. Thomas mener at unge heller vil jobbe i en menighet som «er litt mer tydelig (...). Det er jo ikke veldig status å jobbe i Den norske kirke, på grunn av at de har blitt så liberale som de har blitt». Kristoffer sier at

Nei, det er nok en av grunnene, at kirka endrer såpass på læren at det er ikke noen vits i å gå inn der, fordi at man kommer i konflikt med lederen sin nesten uansett. Og da spesielt når man skal ha to syn [på likekjønnet vigsel], og så kan lederen din ha et annet syn enn du har, og så får du en ny leder, så det kan være mye kilder til konflikt der. Og i forhold til at folk i samme menighet kan mene – lære to ting da, som strider imot hverandre, det tror jeg hindrer mange i å søke på kirkelig utdanning.

Kessel (2019, 35) fant i sin studie blant prester at enkelte av dem er usikre på om de vil oppmuntre unge til å studere teologi på grunn av vedtaket om likekjønnet vigsel.

Kristoffer trekker også fram det at Den norske kirke ikke klarer å skape store ungdomsmiljø som en mulig hindring for at unge får en tilhørighet til kirken:

(...) Altså det er jo ikke så mange som bruker kirka (...) Den klarer jo ikke å holde på de unge. De unge holder seg mer sammen. Sånn hvis du går i Kristiansand – selv om det er veldig mange forskjellige

menigheter – alle de unge holder seg sammen i den store pinsemenigheten der, i Filadelfia. Sånn at det har kanskje noe med det å finne miljøet sitt og å ha et miljø i kirka, om man vil jobbe – ha en tjeneste i den – den man kjenner til. Og også en sosial tilhørighet da.

Som vi nevnte i kapittel 4.2 valgte Kristoffer å begynne å studere teologi. Emilie ønsket en periode å bli prest. Disse to sine fortellinger gir et interessant innblikk i hvordan prosessen fra å begynne å tenke på utdanning og jobb for så å ta et valg, men deretter ombestemme seg, kan forløpe seg. Emilie og Kristoffer har dessuten ulike grunner for hvorfor de ombestemte seg om å bli prest, noe som synliggjør de sammensatte årsakene som ligger til grunn for at unge ikke ønsker å jobbe i Den norske kirke.

6.4 EMILIE OG KRISTOFFER: FRA Å ØNSKE Å BLI PREST TIL Å OMBESTEMME SEG

Emilie og Kristoffer skiller seg fra de øvrige informantene ved å ha ønsket å studere teologi for å bli prest og ved å faktisk ha begynt å studere teologi.

Da Emilie (21 år fra Østlandet) gikk på videregående hadde hun et ønske om å bli prest. Som beskrevet i kapittel 4.2 vokste Emilie opp i en aktiv kristen familie med prestefar. Opp gjennom oppveksten har hun fått høre fra jevnaldrende at hun burde bli prest, antageligvis fordi faren er prest, mener Emilie selv. Men da hun gikk på videregående ble Emilie oppfordret av en kirkelig ansatt til å bli prest, noe som bevisstgjorde henne på at det faktisk var noe hun ønsket:

Og han sa at 'ja, vi trenger kvinnelige prester i Norge'. Og så sa han: 'Ja, du hadde blitt en god prest, du!' Og det var etter det, egentlig, at jeg hadde lyst til å bli prest.. (...) Men inni meg, da husker jeg at jeg tenkte: 'Ja, men jeg har jo egentlig litt lyst!' Og så gjennom videregående så tenkte jeg: 'Ja, men da tror jeg at jeg vil bli prest.' Og det hadde jeg kjempelyst til.

Emilie begrunner ønsket om å bli prest:

At jeg var interessert i det. Det ga mening for meg. Og jeg synes jo at det er viktig med gode prester. Og litt yngre prester. Jeg tenkte at jeg kunne være en ganske god prest på noen måter i hvert fall. Og jeg så for meg i den rollen da. Ganske enkelt. At det kunne være artig å lage en preken som traff noen av og til [intervjuer og informant ler litt]. Det var sånne ting – at det var litt inspirerende da. Ja. Og så er du med folk i mange viktige livssituasjoner. Og det synes jeg er fint. Det må være utrolig givende, tror jeg.

I etterkant snakket Emilie mye med faren sin og med sine søsken om hva det innebar å være prest på godt og på vondt, som utfordringene med å engasjere ungdom, om få folk som deltar og det at en del er skeptiske til kirken. Et tema som de også snakket om var at det å jobbe som prest på et lite sted innebærer at en er ganske synlig: «Alle folk vet jo hvem du er og det kan være slitsomt.»

Etter videregående, på en lengre reise, kom Emilie imidlertid til en erkjennelse om at hun ikke ønsket å bli prest likevel. En faktor i ombestemmelsen var det hun betegner som tøffe arbeidsforholdene fordi en som prest må jobbe hver påske og jul, og hver søndag. Men særlig endret hun mening på grunn av at hun ikke ønsker å være fastlåst i presterollen:

Men jeg tror det var særlig det at en har den rollen, og så spør noen om hva en jobber med, og så er en prest. Jeg vil gjerne møte folk i tro og prate om tro, men jeg har ikke lyst til å ha den tydelige rollen i at jeg er kristen og jeg er prest. Jeg tror rett og slett at det er det, at det blir for... Jeg har ikke lyst til å ha en så tydelig kristen rolle.

Emilie ønsker å holde religionen til privatlivet, ikke gjøre det til en del av arbeidslivet for slik ville hennes kristne tro definere hennes generelle identitet og ikke bare hennes profesjonelle identitet. Å skille mellom det å utøve presteyrket og ha et privatliv ser hun på som vanskelig. Dette kan ses i sammenheng med ideen om presterollen som en totalrolle i betydningen av at det ikke er noe skille mellom privatlivet, troen og utøvelsen av presteyrket (se Finholt-Pedersen 2017, 18).

For Emilie opplevdes det å bli prest som et stort valg, deriblant fordi det er så mange fordommer knyttet opp mot det å være kristen – også blant vennene hennes. Emilie fikk mange kommentarer da hun sa at hun ønsket å bli prest «og da måtte jeg jo forklare lenge. Og det er jo utrolig slitsomt», sier hun. Emilie tror dette er annerledes nå enn før: «Jeg tror det er mye vanskeligere å være religiøs. At det er mer unormalt. (...) Jeg ser på det som ganske unormalt at jeg er kristen». Dette minner om det Saxegaard (2019, 10–11) finner i sin studie der unge kristne opplever det å delta i kirkelige praksiser som noe andre ser på som uvanlig og som folk gjerne har fordommer mot.

I den samme perioden vokste dessuten Emilies ønske om å studere psykologi som også bidro til at hun gikk bort fra ønsket om å bli prest.

Kristoffer (23 år fra Sørlandet), derimot, begynte å studere teologi for å bli prest, men valgte å slutte etter et par år. Han kommer fra et lite sted der det var mange ikke-religiøse. Det var ikke noe særlig ungdomsmiljø i kirken, men han deltok fast på gudstjenester i ungdomstiden.

Kristoffer ble ved flere tilfeller oppmuntret av kirkelige ansatte til å jobbe i kirken. Han husker særlig en episode på slutten av videregående da han var usikker på om han hadde et pretekall. Etter en prat med prosten ble Kristoffer oppmuntret til å studere teologi for å etter hvert kunne jobbe som prest i Den norske kirke. Kristoffer valgte så å søke seg til teologi og begynte å studere ved en utdanningsinstitusjon med en konservativ profil. Kristoffer forteller at

Da jeg begynte å studere, det var jo da man skulle diskutere ny ekteskapsliturgi, så det var noe som ble mye diskutert på skolen. (...) Det var veldig mange der som jeg opplevde var i tvil om de skulle bli prest i Den norske kirke, eller ungdomsarbeider eller hva det var, eller om de skulle prøve noe annet. Jeg husker det var veldig mange som var i tenkeboksen på den tiden. Og jeg var også det. Jeg gikk og snakket med prester. (...) Jeg snakket stort sett med konservative prester, men mange av dem ønsket at jeg skulle fortsette på teologi. (...) Men for min del så kjente jeg at det hadde blitt for vanskelig og jeg tror det også hadde vært dumt å satse på en utdanning som er så lang og stort sett det eneste du kan bruke den til er i Den norske kirke. Stort sett. Det finnes jo noen andre muligheter. Men det var det jeg kom fram til. Og da bestemte jeg meg for å heller bli lærer. (...) Det som fikk meg til å hoppe av teologistudiet var vigsel av likekjønnede og dette med kvinnelige prester og at jeg følte at de konservative ble mer og mer skjøvet ut av kirken. Jeg følte også at jeg ble litt skjøvet ut av Den norske kirke av de liberale kreftene. (...)

Kristoffer har også senere valgt å melde seg ut av Den norske kirke, riktignok ikke på grunn av de overnevnte sakene, men på bakgrunn av biskopenes uttalelse om abort i februar 2019 (se Den norske kirke 2019b).

Flere studier viser også at det som oppfattes som en liberalisering av Den norske kirkes teologi kan bidra til en svekket trivsel og motivasjon blant menighetsprester (Høeg og Gresaker 2009, 29) og kan føre til at kirkelige ansatte i mindre grad ønsker å anbefale unge å gå inn i kirkelig tjeneste (se Kessel 2019, 35).

Emilie og Kristoffer var altså ikke del av et stort ungdomsmiljø da de bestemte seg for å bli prest, men har vokst opp i kristne familier. Begge forteller at de skilte seg ut på hjemstedene ved å være kristne. Det var gjennom samtale med en kirkelig ansatt at ønsket om å bli prest tredde tydeligere fram, noe som viser til betydningen av ytre motivasjon: det at ansatte og andre snakker med ungdom om arbeidsmulighetene i kirken og oppmuntrer de til å velge kirkelig utdanning (jf. Jordheim 2019a, 2019b). Samtidig vitner Emilie og Kristoffers historier om at overbevisningen om å studere teologi for deres del må komme innenfra. Motivasjonen må også være i tråd med egne verdier, ønsker for hva en vil stå for og for hvilket liv en ønsker å leve.

6.5 OPPSUMMERENDE PUNKTER

- Det kvantitative materialet viser at det som motiverer mest for å jobbe i kirken er egen tro og et ønske om å ha en meningsfylt jobb hvor man jobber med mennesker.
- Få respondenter sier at de er blitt utfordret av en prest eller andre til å arbeide i kirken, men mange oppgir likevel at de har hatt samtaler med prest, kateket, familie med flere om dette temaet.
- De stillingene respondentene har vurdert som mest aktuelle i kirken, er barne- og ungdomsmedarbeider/trosopplæringsmedarbeider, kateket/menighetspedagog og prest.
- Den kvantitative undersøkelsen viser at den viktigste grunnen blant medlemmer i Den norske kirke til å ikke søke arbeid i kirken, er at man aldri har vurdert det som en mulig arbeidsplass, deretter at man synes kirken er for liberal, at det virker som en kjedelig jobb og at man synes kirken er for konservativ. Blant informantene er det særlig det at de har andre faglige interesser og dermed ikke har hatt kirkelig utdanning og en jobb i kirken i tankene, som er den mest utbredte grunnen.
- To av informantene hadde et ønske om å bli prest, men ombestemte seg. Emilie valgte det bort fordi hun ikke ønsket å være fastlåst i presterollen. Kristoffer sluttet på teologistudiet fordi han var uenig med Den norske kirkes vedtak om vigsel av likekjønnede og hans motstand mot kvinnelige prestedetjeneste.

7 SYN PÅ ARBEID OG PÅ DEN NORSKE KIRKE SOM ARBEIDSPASS

I dette siste analysekapittelet ser vi nærmere på hvordan unge betrakter Den norske kirke med tanke på arbeidsmuligheter og deres synspunkter på kirkens status og rolle i dagens samfunn. Kapittelet tar også for seg hvilke forestillinger informantene har om de fire profesjonsstillingene. Videre belyser vi informantenes refleksjoner rundt det å ha et kall til kirkelig tjeneste samt hvorvidt de ser på det å ha en kirkelig profesjonsstilling som en livslang tjeneste. Avslutningsvis tar vi også opp hva informantene mener kan øke unges motivasjon til å søke på kirkelig utdanning og stillinger.

Før vi kommer til disse temaene, vil vi se på hvordan respondentene i det kvantitative materialet forholder seg til arbeid på et mer generelt plan.

7.1 SYN PÅ ARBEID GENERELT BLANT RESPONDENTENE

Temaet for denne rapporten er hvordan unge tenker rundt det å arbeide i kirken. Dette er et tema som vi belyser fra flere sider, men å velge en kirkelig yrke er jo blant annet et yrkesvalg. Vi var derfor opptatt å av å kartlegge respondentenes generelle syn på arbeid og hva man vektlegger når man vurderer en jobb. Noe av det første vi spurte folkehøgskole- og bibelskoleelevene om i det digitale spørreskjemaet (se appendiks), var derfor generelle synspunkter på arbeid, og vi skal her undersøke hva de svarte på dette og hvordan dette henger sammen med det å vurdere å jobbe i kirken.

Respondentene ble bedt om å ta stilling til en rekke påstander knyttet til arbeid. Tabell 20 viser at kun fire prosent svarer at de er «svært enig» eller «enig» i påstanden «en jobb er bare en måte å tjene penger på, ikke noe mer», mens hele 82 prosent svarer det samme på påstandene «jeg ville likt å ha en jobb, selv om jeg ikke trengte pengene». De fire prosentene som mener at en jobb kun er for å tjene penger er alle del av den gruppen som ikke vurderer Den norske kirke, et annet kirkesamfunn eller organisasjon som arbeidsplass (og de utgjør ti prosent av denne gruppen).

Tabell 20. Syn på arbeid. Prosent

Syn på arbeid	Vurdert Dnk	Ikke vurdert Dnk	Vurdert annet kirke-samfunn eller org.	Alle
En jobb er bare en måte å tjene penger på, ikke noe mer	0	10	0	4
Jeg ville likt å ha en jobb, selv om jeg ikke trengte pengene	89	70	92	82

Kilde: KIFOs rekrutteringsundersøkelse 2019, N = 106, prosent som har svart at de er «svært enig» eller «enig» i påstander

Videre ba vi respondentene ta stilling til en rekke ulike påstander om hva de synes er viktig når de skal vurdere en jobb. Tabell 21 viser at de viktigste faktorene er at jobben er «interessant» og deretter «sikker». De faktorene som er minst viktig for informantene er «høy inntekt» og «fleksibel arbeidstid». Det kan være interessant å undersøke hvordan gruppen som vurderer Den norske kirke som arbeidsplass skiller seg fra gjennomsnittet i Tabell 21 (selv om vi må ta hensyn til usikkerhet knyttet til et lavt antall respondenter). Da ser vi at de som ønsker å arbeide i kirken i høyere grad ønsker en jobb

som er «samfunnsnyttig» og en jobb som «innebærer personlig kontakt med andre mennesker», dessuten at de i mindre grad er opptatt av «høy inntekt».

Tabell 21. Faktorer når man vurderer jobb. Prosent

Viktig faktorer når man skal vurdere en jobb	Vurdert Dnk	Ikke vurdert Dnk	Vurdert annet kirke-samfunn eller org.	Alle
En interessant jobb	100	98	97	98
En sikker jobb	88	93	92	92
En jobb der man kan hjelpe andre	94	80	95	89
En jobb som er samfunnsnyttig	94	73	90	84
En jobb som innebærer personlig kontakt med andre mennesker	89	68	87	79
En jobb der man kan arbeide selvstendig	44	51	49	49
Gode muligheter for å avansere	44	49	49	48
Høy inntekt	28	51	28	38
En jobb med fleksibel arbeidstid	33	30	26	29

Kilde: KIFOs rekrutteringsundersøkelse 2019, N = 106, prosent som har svart at de er «svært viktig» eller «viktig»

7.2 REFLEKSJONER OM KIRKEN SOM ARBEIDSPASS BLANT INFORMANTENE

I intervjuene spurte vi informantene om hva de tenker om Den norske kirke som en potensiell arbeidsplass. Flesteparten av dem er klar over at Den norske kirke har mange ulike stillinger og at en jobb i kirken byr på flere muligheter. Likevel er det en del usikkerhet knyttet til hva arbeidsmulighetene består i mer konkret og hva de ulike stillingene i kirken egentlig innebærer (noe vi også kommer tilbake til i avsnitt 7.6). Uten en klar formening om hva kirken kan tilby er det også vanskelig å forestille seg en karriere i kirken (jf. Sandsmark 2019).

Kristian (20 år fra Østlandet) sier at han vet at det er flere jobbmuligheter i kirken, men siden han ikke har vært interessert i å gå den veien selv, vet han ikke så mye mer enn at en kan jobbe som kateket, prest eller ungdomsarbeider. Markus (20 år fra Østlandet) peker på at det er lite informasjon om arbeidsmulighetene i kirken, «det er ikke noe man snakker om, egentlig». Han fortsetter:

Altså jeg vet jo at det er mye mer enn det man ser. Fordi det er jo kontorarbeid og rekruttering og sånn som kateketen driver med og alt mulig rart. Nei, det er lite informasjon om det, egentlig. Det er altfor dårlig. (...) Det er veldig lite informasjon, og så er det jo egentlig veldig lite informasjon om hva jobbene innebærer. Hva kateketen faktisk gjør. Hva prestene faktisk gjør. Annet enn det vi ser.

Også Emilie (21 år fra Østlandet), som selv vurderte å bli prest, har en idé om at det er mange arbeidsmuligheter i Den norske kirke, «at det er veldig mange ting å gjøre», men «jeg vet ikke helt hva». Hun ser likevel på kirken som en attraktiv arbeidsplass. Emilie betrakter kirken som «et litt sånn åpent sted», der det er mange «hyggelige folk» og, etter hennes inntrykk, et godt arbeidsmiljø.

Informantene opplever altså at det er lite informasjon om jobbmulighetene i kirken, selv om flere av dem aner at det finnes flere stillinger.

Enkelte mener dessuten at Den norske kirke ikke nødvendigvis betraktes som en potensiell arbeidsplass. Thomas (21 år fra Sørlandet) sier for eksempel at

Nei altså, jeg tror det er mye man kan bli innenfor der [Den norske kirke], men jeg tror ikke det er mange som tenker at de skal gjøre en karriere innenfor Den norske kirke... på den måten. Så ja – du kan jo jobbe som diakon eller drive med musikk eller hva det skal være. Men jeg tror ikke det er mange som bevisst har tenkt at dette er noe som de har lyst til å lande på fra start av.

Karoline (20 år fra Østlandet) ser på jobbmulighetene i Den norske kirke som lite allsidig og anledningen for å gjøre en karriere i kirken som ganske begrenset. Hun utdyper:

Enten så jobber du som prest eller diakon eller kantor – musiker. (...) Det er jo ganske satt. Om du jobber som prest så er det jo på en måte det du blir. Og så kan du jobbe som sogneprest eller kapellan og så videre. Men det er jo mye av det samme det går i. Så den store variasjonen er vel kanskje det at du jobber med mennesker i – altså sånn ... En dåp og en begravelse er jo ikke den samme type jobben. Så sånn sett ville jeg jo kanskje si at det er de ulike arbeidsoppgavene da som gir variasjon, heller enn at du kan på en måte 'climb the ladder' innenfor kirkestrukturen. Det er sånn jeg ser på det, eller, det er mitt inntrykk av det.

Markus mener at Den norske kirke ikke oppfattes som en attraktiv arbeidsplass blant unge fordi det er så mange fordommer mot kirken. Han sier:

Jeg føler at det er fordommer som gjør at folk egentlig ikke ser hvorfor det appellerer. Du må komme fra et kristent hjem, nærmest, for å finne ut at du skal ta en sånn avgjørelse. Eller så må du ha en veldig, veldig prega ungdomstid.

Markus antyder at det å velge å jobbe i Den norske kirke er et valg som de fleste vil se på som et spesielt og sært valg. Slike fordommer kan bidra til at det å ta et slikt valg kan oppleves ekstra belastende, slik som vi også så var tilfelle for Emilie (se kapittel 6.4). Dette minner om det Saxegaard (2019) finner i sin studie der unge ser på kristne praksiser som stigmatiserte praksiser, det vil si noe andre gjerne har fordommer mot og som blir sett på som annerledes. På den andre siden ser en av våre informanter, Ingrid (19 år fra Østlandet), på det å jobbe i kirken som en hvilken som helst annen jobb, så her er det ulike meninger blant de vi har snakket med.

Thomas, som er kritisk til det han beskriver som Den norske kirkes liberale profil, tror de som er «veldig bevisst kristne», som han betegner det, nok heller ville ha blitt pastor i et annet kirkesamfunn enn å jobbe som prest i Den norske kirke. Han utdyper sitt syn på presten i Den norske kirke versus en pastor i en frikirke:

Jeg synes, ja, i mitt hode så er en pastor en mye tryggere person som rett og slett er mer bevisst kristen. En prest trenger ikke være kristen for å være en prest. Du blir i hvert fall ikke pastor uten at du er kristen. Og litt det der at – ja, de blir jo valgt på en litt annen måte, ikke bare på bakgrunn av utdannelse, men på bakgrunn av hvem de er og hvordan de oppfører seg, hvordan de er rundt folk. En prest eller sånn ... du går etter utdannelsen. Og den kan hvem som helst ta. Jeg har jo hørt om noen som har blitt prest uten å være kristen. (...) At du kan ansette folk til å ha en stilling der du skal lede folk inn i tro uten at du nødvendigvis trenger å tro på det samme selv. Det synes jeg kan være en litt dum ting, som jeg tror det er veldig få pastorer som ... kanskje opplever at de kan være. Jeg tror ikke det er mange pastorer som blir valgt inn på de samme prinsippene og de samme tankene som i Den norske kirke.

7.3 HAR DET Å HA ET KALL FORTSATT BETYDNING?

Som pekt på i kapittel 2.2 viser tidligere forskning at det å ha et kall for noen er en viktig grunn for å velge en kirkelig utdanning og tjeneste (Gresaker 2009b, 71–72; Christensen 2013, 270; Finholt-Pedersen 2017, 90, 105; Jordheim 2019a, 23; 2019b, 14; Tjentland 2019, 20;). Samtidig tyder forskningen på at det har skjedd en endring her, og at det er forskjeller mellom de som studerer for å bli prest og de som tar andre kirkelige profesjonsutdanninger, særlig kantorer (Stokke 2016). Som vi så i kapittel 6.1 viser vår kvantitative undersøkelse at kall kommer et stykke ned på listen over grunner for å vurdere en jobb i den norske kirke.

Blant de vi har intervjuet er det delte meninger om det å ha et kall til kirkelig tjeneste. Vi finner en forskjell mellom informantene som er fra Sørlandet og de som har vokst opp på Østlandet. For førstnevnte er ikke kallstanken uvanlig. For østlendingene derimot er det å ha et kall en fremmed tanke. Karoline (20 år fra Østlandet) sier at:

Jeg tenker det er veldig fint for de personene ... det må jo bety at de har en stor overbevisning om at de har valgt – eller at de velger sitt yrke på bakgrunn av det. Men for meg sånn personlig er det veldig fremmed. At jeg skulle hatt det. Men det er også noe som jeg opplever at vi ikke snakker så mye om. Det er veldig få – jeg har ikke hørt så veldig mange som: 'Å, jeg så lyset i tunnelen!' Eller: 'Å, jeg hørte en stemme som sa at jeg skulle bli prest!' Så det føler jeg er ... noe man ofte snakker om og sier sånn: 'Noen har valgt å bli valgt å bli prest på grunn av et personlig kall', men ikke snakker så veldig mye mer om det. Så jeg vet ikke om det er noe tabubelagt, eller at man opplever det som veldig spirituelt da, og at man synes at det er ubehagelig å snakke om. Men jeg kan ikke si at jeg har hørt noen fortelle om hvorfor de har blitt en prest på bakgrunn av en sånn opplevelse.

På spørsmål om det å ha et kall til kirkelig tjeneste har vært et tema blant hennes venner, svarer Karoline «nei» og at hun opplever at «det er for de litt spesielt interesserte». Karoline eksemplifiserer med en pinsemenighet hun har besøkt og opplevde som veldig fremmed, med deltakere som står med hendene i været og kaller Gud for «far» og som gjerne sier at «Jeg lever til Guds ære eller jeg er en del av Guds visjon på jorda».

Det å ha et kall til å jobbe i kirken er også temmelig fjernt for Julie (20 år fra Østlandet). Hun er dessuten litt skeptisk til ideen om at noen har et kall: «Fordi da oppfatter jeg på en måte at ... Jeg får en litt sånn valgt-ut-av-Gud-følelse da. Og det er jeg ikke helt fan av».

Kristian (20 år fra Østlandet) kjenner noen som har fått et kall og sier at han kan forstå «de synspunktene de har selv om det ikke er noe jeg har følt selv». Også Markus (20 år fra Østlandet) sier at han kan forstå de med et kall, og knytter det typisk til de som kommer fra kristne hjem (selv om han kjenner en prestesønn som «ikke kjente på det kallet i det hele tatt»). Men han tror det er færre tilfeller av de som har et kall i dag enn det var før. Han kjenner seg ikke igjen i det å ha et kall til kirkelig tjeneste selv. Markus peker videre på at det ikke nødvendigvis er slik at et kall må handle om å ha en drivkraft om å jobbe i kirken. Det å oppleve et kall kan for eksempel dreie seg om en overbevisning om at en skal «reise verden rundt», «drive med musikk» eller «dra til Afrika for å hjelpe de som trenger hjelp», som Markus sier det. Som vi så i kapittel 6.3 uttalte Markus at for å velge å jobbe i kirken må en «nok ha det kallet litt». Dette antyder en forestilling om at kirkelig tjeneste først og fremst er for de som har et kall eller en religiøs overbevisning om at dette er noe de skal gjøre.

Også Kristian tror at det å oppleve et kall er mer utbredt i eldre generasjoner, siden ingen han kjenner på sin egen alder har snakket «om at de har følt noe personlig kall mot å jobbe i en menighet». Dette ble også bekreftet i undersøkelsen KIFO gjennomførte i 2009 (Gresaker 2009b). Da fant vi at det å basere sitt valg om å studere teologi på at en hadde et kall var mer utbredt blant de eldste prestene enn de yngste (Gresaker 2009b, 72). Mye tyder også på at det er forskjeller mellom kristne miljøer (se Jordheim 2019a, 22; 2019b, 15–15), som vi også finner i vårt materiale.

Informantene fra Sørlandet har gjerne en mer erfaring med ulike kristne miljøer inkludert kirkesamfunn utenfor Den norske kirke enn det som er tilfelle for informantene fra Østlandet, som beskrevet i kapittel 4.2. Blant disse gir også det å ha et kall mer gjenklang.

I Andreas' (21 år fra Sørlandet) krets er kall et tema, da gjerne i forbindelse med samtaler om de «litt store spørsmålene» som han beskriver det, for eksempel med tanke på hva slags liv en skal leve og ens fremtidsplaner. Om det å ha et kall til kirkelig tjeneste, sier han at det «skal vel helst henge sammen både med hode og hjerte», og konkretiserer med spørsmålene en kan stille seg: «Ja, skal jeg gjøre det bare fordi det står i Bibelen, eller skal jeg gjøre det fordi at jeg kjenner det innvendig at det er riktig å gjøre?» Videre sier han at:

Så jeg tenker at et kall til kirka, det skal vel kanskje være både – ja, noe bibelsk, og det er også noe du kjenner at dette vil jeg gjøre. At det ligger en lyst til å gjøre det, ikke bare at det står skrevet at du skal hjelpe og du skal gjøre sånn, du skal jobbe der. Det skal liksom ligge både tanke og lyst til det, tror jeg.

Andreas snakker her om kall både som en indre og en ytre overbevisning eller motivasjon (se Paulsen 2012; Jordheim 2019a, 22). Kristoffer (23 år fra Sørlandet) oppfatter kall til kirkelig tjeneste først og fremst som noe som kommer utenfra. Det var slik han selv opplevde det da han tok valget om å studere teologi for noen år tilbake:

I utgangspunktet tenker jeg at et kall er ... ikke egentlig noe som kommer innenfra, men noe du blir kalt til av menigheten. Men jeg tror ikke at det er en ulempe at man har lyst til å gjøre det, og at man kjenner kanskje en indre draging mot det, eller – jeg vet ikke om man kan kalle det et indre kall. Men jeg vil jo legge mest vekt på det ytre kallet. For meg så følte jeg at det var et stort ytre kall i forhold til at det var mange som mente at jeg burde jobbe i kirka, og at ... Det er jo et slags ytre kall når du ser alle de sogneprestannonsene som står i Vårt Land og sånn. Men jeg hadde jo, opplevde jo også at jeg hadde lyst til det, det var noe jeg kunne ha tenkt meg å gjøre, og at det hadde vært et meningsfullt arbeid.

Thomas (21 år fra Sørlandet) synes det å ha et kall er «en fin ting» og har selv opplevd å ha et kall med tanke på et ønske om å jobbe med ungdom og å drive med musikk. Han sier videre at «jeg tror alle som kjenner seg kalt til det ene eller det andre er kristne. Enten til en kirkelig tjeneste eller til noe annet. For det er jo egentlig det man bør gå ut ifra (...)». Også Thomas har snakket om kall med vennene sine, men det er ikke et tema de kommer inn på ofte.

Samtidig som det er en forskjell mellom informantene når det kommer til hvorvidt det å ha et kall til kirkelig tjeneste gir gjenklang eller ei, kan det være at forskjellen handler mer om begrepsbruken enn selve tanken om å ha en spesiell motivasjon for å jobbe i kirken. I sin studie om kirkemusikere peker Christensen (2013, f.eks. 301–302) nettopp på at selv om kall språklig sett virker til å være fraværende i kirkemusikeres vokabular når de blir spurt om hvorfor de har valgt å bli kirkemusikere, trekker begrunnelsene likevel på klassiske kallsforståelser. Et interessant spørsmål som vi ikke får et klart svar på her, er om sterke forestillinger om det å måtte ha et kall til kirkelig utdanning og tjeneste kan hindre

unge i å vurdere å jobbe i kirken fordi de nettopp ikke føler et slikt kall. Mye tyder på at dette ikke er tilfelle for de fleste informantene. For informantene fra Sørlandet som jo er vant til denne begrepsbruken, er det ikke fravær av kall som er den dominerende grunnen til at de ikke ønsker å jobbe i Den norske kirke.

7.4 KIRKELIGE PROFESJONSSTILLINGER SOM LIVSLANG TJENESTE?

I KIFOs studie fra 2009 om menighetsprestens arbeidsforhold og vurderinger om å slutte, spurte vi om prestene så på sitt yrke som en livslang tjeneste. Da kom det fram at 51 prosent sa seg sterkt enig eller enig at det å være prest er noe en er livet ut. 22 prosent var sterkt uenig eller uenig (Gresaker 2009b, 80; se også Tjentland 2019, 26–27). Hva tenker kristne ungdommer om å inneha en profesjonsstilling i kirken gjennom et helt yrkesliv?

Karoline er opptatt av at det å bli værende i en profesjonsstilling hele livet kan innebære at en må gjøre det samme hele livet. Samtidig anerkjenner hun at det kan være givende å stå i en kirkelig stilling livet ut og at det nok er mange som nettopp gjør det. Hun sier:

Det tror jeg nok kan – Eller det har kanskje en sammenheng med det at jeg føler at man kanskje ikke kan utvikle seg så... Eller man kan utvikle seg, men kanskje ikke utvikle jobbtittel og sånn så veldig mye innenfor kirken, og at da blir det jo fort at hvis du er prest så gjør du det hele tiden. Men når det er sagt, så tror jeg at man kan trives veldig godt med å jobbe som prest et helt liv. Jeg tror man får så mye input og [er med i] så mange ulike situasjoner, og man er med i ulike typer av sammenhenger og ... at man kan føle at man får et veldig variert arbeidsmiljø da. Men jeg kan godt se for meg at det er mange prester eller folk som jobber i kirken som jobber som det hele livet.

Også Ingrid peker på at det å stå i samme type yrke livet ut kan stå i veien for ens utvikling:

Jeg vil jo synes at det skal være fullt mulig å finne noe annet å gjøre. Hvis de føler for det. (...) Jeg tror alle har – trenger å få ... At man trenger å hele tiden utvikle seg og få nye utfordringer. Det vil jo – ikke alle – eller jo, noen vil jo garantert finne ut at det holder resten av livet. At man får nok der. Men det er kanskje noen som alltid vil ha noe mer eller noe annet eller noe nytt. Det spørs lite granne på personen.

Flere informanter avviser påstanden om at det å inneha en vigslet stilling i kirken betyr at en må stå i yrket livet ut. Andreas påpeker at dette ikke er tilfelle ut fra hans erfaringer og er ikke gjeldende for dem han kjenner. Samtidig ser han at de fleste prester forblir i profesjonen¹⁰ hele livet. Likevel avviser han tanken om at det er prestens forpliktelse å forbli en prest. «Men det er nok en del som føler på det. Det er det nok». Thomas mener at det er viktig med annen livserfaring enn kun den man får i kirken. Dessuten tror han heller ikke at en er «kalt for å jobbe med det samme hele tida. Men kanskje en periode. Jeg tror ikke det er positivt å tenke at dette her skal en gjøre hele livet, nødvendigvis». Også Emilie tenker at det kan være sunt å ikke ha samme jobb hele livet. Samtidig peker hun på at det finnes flere ulike typer prestestillinger, så det å være prest betyr ikke nødvendigvis at en gjør det samme hele yrkeslivet. For eksempel antar hun at det er stor forskjell på det å være menighetsprest

¹⁰ Flere av informantene bruker her presten som eksempel når de reflekterer rundt hvorvidt det å ha en kirkelig profesjonsstilling innebærer å stå i samme yrket hele livet. Dette kommer nok av at presten ofte fungerer som referansestillingen i kirken, det vil si stillingen som alle forbinder med det å jobbe i kirken (se kapittel 6.4 om syn på kirkelige profesjonsstillinger; jf. Saxegaard 2019; Sandsmark 2019). Samtidig har det nok også med å gjøre at vi som intervjuet ofte brukte presten som eksempel da vi stilte spørsmålet. Dette er en svakhet ved materialet da det kan være at informantene har ulike ideer om påstanden om kirkelig tjeneste som en livslang tjeneste ut fra hvilken type profesjon det er snakk om.

og fengselsprest. Emilie tror likevel at forestillingen om at en prest alltid er en prest er ganske sterk, særlig blant de som ikke har så mye kjennskap til presteyrket.

Kristian sier om påstanden om at det å ha en kirkelig profesjonsstilling innebærer å ha en livslang tjeneste at:

Jeg forstår jo hvorfor mange kan se på det som det. Men samtidig – nå er jeg ganske realist da – så tenker jeg jo at ... velger man en jobb så jobber man jo i den jobben til man ikke trives. Og hvis det er noe som på en måte oppstår som gjør at man ikke trives i den stillingen man er i, så er jo det grunnlag for at man kan vurdere å bytte jobb.

Kristoffer synes det er vanskelig å være kategorisk når det kommer til spørsmålet om kirkelige profesjonsstillinger er noe man skal stå i hele livet:

Jeg har litt sånn indre konflikt akkurat på det da, fordi at jeg tenker jo at prest er jo noe mer enn bare et yrke som bussjåfør eller noe sånt. At det er noe som, det er en slags livsstil, men samtidig så tror jeg ikke at man må være prest livet ut hvis man først blir prest.

Markus mener derimot at det å være prest eller kateket, men ikke nødvendigvis de andre stillingene, innebærer at en må å inneha de stillingene hele yrkeslivet. Det er nettopp også det som kan hindre folk i å søke seg til kirkelig utdanning, mener Markus, fordi en tenker at det er noe man må gjøre hele livet. Å velge kirkelig utdanning, sammenlignet med andre typer utdanninger, begrenser mulighetene, sier han:

Altså hvis du har vært prest i 30 år. (...) Og så finner du ut: 'Nei, vet du hva, nå skal jeg prøve meg på noe annet fram til jeg blir pensjonist.' Hva skal du gjøre, liksom? ... Sitte i kassa på Rimi? Tror ikke det.

Karoline bekrefter at tanken om det å gjøre én ting resten av livet kan skremme noen:

Ja, det tror jeg absolutt. Ja, ja, absolutt! Det kan jeg kjenne på litt selv også, det å være *stuck* en plass. For det er veldig mange som er veldig usikre på hva de skal studere. Og det å da velge noe man tror er veldig fastlåst, kan sikkert være en ganske god grunn til å ikke velge det yrket. Nettopp fordi at man tenker at man ikke har så mange valgmuligheter senere.

7.5 SYN PÅ KIRKENS STATUS OG ROLLE I DAGENS SAMFUNN BLANT INFORMANTENE

Det er også interessant å kartlegge informantenes holdninger til Den norske kirkes status og rolle i dagens samfunn, fordi dette belyser hvordan de vurderer kirkens relevans og således sier noe dypere om Den norske kirke som institusjon og potensiell arbeidsplass.

Det er delte meninger blant informantene om hvilken status og rolle Den norske kirke har i samfunnet i dag. Flere kommer inn på at kirkens rolle er svekket og at kirken i dag har mindre betydning enn den hadde før. Allikevel fremhever flere at samfunnet er bygget på kristne verdier og at dette er noe som fortsatt består. Den norske kirke har fortsatt en sentral rolle ved å være tilbyder av overgangsritualer og seremonier som mange tar i bruk. Der noen av informantene mener at det er positivt at kirken blir brukt til dette, mener andre at det ikke er tilstrekkelig og at kirken har mistet sin rolle som en religiøs autoritet.

Emilie er positiv til at kirkens overgangsritualer er godt brukt:

Mange vil jo gifte seg i kirka, selv om de ikke er kristne, for eksempel. (...) Ja, det er veldig mange som velger kristen vielse. Så sånn sett tenker jeg at det er – ikke status, men det er et fint sted å ha sånne seremonier da. Og begravelse og dåp... Så sånn sett så har den et bra rykte.

Emilie mener at det er positivt at folk som ikke nødvendigvis er kristne bruker kirken til seremonier fordi «Da får de i hvert fall litt mer innblikk da, i hvordan det er å være i kirka og sånn. Så jeg synes det er supert at det blir brukt.» Noen av informantene fra Sørlandet er derimot mer skeptiske til Den norske kirkes rolle som seremonimester og at mange av medlemmene i kirken ikke tror. Thomas sier for eksempel at han er

skeptisk til om dette egentlig er en kirke eller egentlig bare ... en institusjon for å gjøre tradisjonelle ting som vi alltid har gjort opp igjennom tida, som ... ekteskap, konfirmasjon, begravelse. Litt det at det føles veldig som bare en ren institusjon etter hvert, kanskje.

Også Kristoffer peker på at folk flest nok ser på kirken som et symbol mer enn et sted en kan gå på fast basis for å være med på religiøse aktiviteter som gudstjeneste. Samtidig beskriver han kirken som veldig tilgjengelig, imøtekommende og inkluderende.

Det er også noen informanter som peker på at kirken nok blir sett på som gammeldags og blant yngre ikke betraktes som like viktig som det de eldre gjør. Emilie tror at det sett utenfra kan være en oppfatning om at det er rare folk i kirken, jamfør hennes tidligere kommentar om at det er en del fordommer mot kristne mennesker i Norge (se kapittel 6.4). Også Markus mener at unge ser på det som «litt rart at man drar i kirka» (jf. Saxegaard 2019, 10–11). Samtidig anerkjenner han at kirken er en «byggestein i det norske samfunnet» og har en lignende rolle som det kongehuset har:

Mens de fleste aksepterer det [Den norske kirke] og synes det er litt ålreit. Det er veldig mange kristne som går i kirka på julaften fordi det er koselig. Men som sånn til daglig ikke tenker noe mer over det. Jeg tror ikke at det er så veldig mange i Norge som går rundt og tenker på at vi har en konge hver dag, liksom. Akkurat som at det sikkert ikke er mange som går og tenker på at så og så mange i Norge er kristne.

Ingrid sier at kirken kan bli sett på som litt gammeldags, men hun trekker også frem kristne verdier som del av kulturarven som har vært med å skape samfunnet vi har i dag. Karoline nevner også tradisjonelle verdier og at Den norske kirke kan ha en positiv og viktig rolle i samfunnet når det kommer til verdispørsmål:

Nå har jeg jobbet med rett i studiet mitt, så har vi snakket om bioteknologi, og da hadde Den norske kirke gått ut med hva de tenkte om abortspørsmål, for eksempel. Så sånn sett er det jo en røst inn i samfunnsdebatten, som er litt tradisjonell, og kanskje har – som mange ville tenkt på sånn om abortspørsmål eller når et liv starter og sånn – at de har veldig tradisjonelle tanker. Men som jeg tror er ganske bra tanker å ha inn i en offentlig debatt. Så sånn sett så tror jeg at i samfunnet så er de litt en sånt ... ikke kontrollorgan, men at der kan du få litt filosofiske svar, kanskje, og at de svarer på etikk- og moralspørsmål på en litt annen måte enn det man vil gjøre via politikken, kanskje.

Thea er positiv til Den norske kirkes rolle fordi kirken «har mange gode verdier og holdninger som samfunnet trenger». Hun oppsummerer kirkens rolle som «støttende for folket».

7.6 SYN PÅ KIRKELIGE PROFESJONSSTILLINGER

I det digitale spørreskjemaet som gikk ut til elever ved bibelskoler og en kristen folkehøgskole, ble respondentene spurt i hvilken grad de tenker at de har kjennskap til ulike vigslede stillinger. Tabell 22 viser at prest skiller seg ut som den stillingen flest føler de har kjennskap til. Hele 89 prosent svarer at de i stor grad eller i noe grad tenker at de vet hva dette innebærer. 51 prosent oppgir at det samme når det gjelder diakon, 36 prosent for kateket og kun 19 prosent sier de i stor eller noe grad vet hva det innebærer å være en kantor. Vi må huske at de som har svart på dette skjemaet i all hovedsak er aktive kristne som ofte går på gudstjenester (se kapittel 5). Likevel ser vi, hvis vi ser bort ifra prest, at svært mange av disse selv mener de har lite kunnskap om kirkelige profesjonsstillinger.

Tabell 22. Kjennskap til vigslede stillinger

Kjennskap til stillinger	I stor grad	I noe grad	I liten grad	I svært liten grad	Ikke i det hele tatt	Total
Prest	44	45	5	4	2	100
Diakon	15	36	29	11	8	100
Kateket	10	26	36	11	16	100
Kantor	9	10	25	18	38	100

Kilde: KIFOs rekrutteringsundersøkelse 2019, N = 106, svar på spørsmålet: «Nedenfor ser du ulike typer stillinger i Den norske kirke. I hvilken grad tenker du at du har kjennskap til hva disse yrkene innebærer?» prosent

I intervjuene spurte vi informantene om hva slags type menneske de ser for seg når de tenker på en som jobber som prest, diakon, kateket og som kantor. Spørsmålet ble stilt for å se om det var noen bestemte ideer eller forestillinger knyttet til de ulike profesjonene, og om visse egenskaper eller mennesketyper betraktes som spesielt egnet for å gå inn i kirkelig tjeneste.

Ikke overraskende trekker informantene på faktiske personer de kjenner som har de aktuelle stillingene når de svarer på hva slags type menneske de ser for seg når de tenker på en som jobber som prest, diakon, kateket og kantor.

For flere av informantene er det riktignok vanskelig å si noe spesifikt om enkelte av profesjonene fordi de, på linje med det kvantitative materialet viser, har lite kunnskap om hva de innebærer, noe som da også betyr at det er utfordrende å si noe konkret om hvilke typiske personer som besitter disse stillingene. Diakonen er her et typisk eksempel. Presten hadde derimot, og ikke overraskende, alle forestillinger om. Dessuten er det en interessant kjønnsdimensjon ved informantenes forestillinger om stillingene, ved at presten for eksempel som regel beskrives som en mann mens diakonen ofte er en kvinne.

Under gir vi nærmere presentasjon av informantenes forestillinger om presten, diakonen, kateketen og kantoren.

Forestillinger om presten blant informantene

Det gjengse bildet av presten er at det er en eldre mann. Alle informantene begynner beskrivelsen av den typiske presten slik, for eksempel Karoline som sier at «det som popper opp i hodet med en gang er en eldre mann».

Karoline peker på at beskrivelsen hennes baserer seg på en stereotypi av presten. Hennes egne personlige erfaringer med prester, inkludert hennes egen far og venninner, bryter med dette bildet. Likevel er det dette bildet som dukker opp, noe som viser til hvor dominerende denne forestillingen om presten er. Den eldre, mannlige, konservative presten er også ideen Emilie og Julie har om presten. Emilie mener dessuten at den typiske presten er en alvorlig mann. Da Julie var barn så hun tillegg presten som «en gammel, fjern, guddommelig» person. I dag har Julie imidlertid et annet bilde av presten fordi hun har møtt mange unge prester som hun liker veldig godt «fordi de er mer liberale enn det de eldre [er]. Og som er åpne for nyere, moderne tolkninger av Bibelen». Julie tror eldre, konservative prester kan gjøre «litt vanskeligere å kanskje føle seg trygg», mens det «er lettere for en yngre prest, fordi de følger kanskje litt bedre med i tiden, om hva som faktisk opptar unge».

Markus beskriver den typiske presten som «en veldig monoton [som ikke viser følelser], seriøs mann som har hvit krage og står og ber foran deg, og så forsvinner han». Det er interessant at Markus' bilde tilsynelatende er av en person som virker mindre tilgjengelig («og så forsvinner han»). Samtidig presiserer også Markus at han har møtt mange forskjellige typer prester og sier at det er viktig at det ikke finnes kun én måte å være prest på:

I dag så kan du ikke ha en mal på hvordan du skal operere på ting. Du må finne din egen greie, og du kan ikke fornekte hvem du er. Og hvis du fremmer din tro via den personen du er, så ville nok folk knyttet mye nærmere bånd til deg selv om de ikke kjenner deg. Da ville de føle seg hjemme.

Kari Jordheim (2019b, 16) finner nettopp at det å synliggjøre mangfoldet av prestetyper og at det å velge kirkelig utdanning ikke er forbeholdt de med en spesifikk bakgrunn, er en viktig motivasjonsfaktor for at unge skal søke kirkelig utdanning.

Informantene har altså også positive assosiasjoner til presten. Dette kommer frem når informantene beskriver prestens typiske egenskaper og væremåte. For Andreas er den typiske presten «nokså rolig, men distre» i væremåte. Kristian er enig i at presten er en rolig type og er gjerne «veldig inkluderende, reflektert ... Ja, sterk i troen. (...) Han er jo på en måte en flink talsperson for kristendommen, og har mange vise eller gode ord om tro og sånt».

Ingrid mener at en prest må være en som «klarer å se det litt det store bildet i ting. En som klarer å ta imot alle, og føle at alle blir sett og hørt, og klarer å nå frem til ganske mange også». Hun legger vekt på hvilke egenskaper en prest burde ha. Thea opplever prester som «folk som er glad i [å] snakke om livet».

Karoline peker på at prestene «med tanke på de arbeidsoppgavene de har, at de skal være flinke til å lytte». Kristoffer beskriver den typiske presten som «en litt eldre mann som er litt vag. (...) Jeg tror han vil være snill, og han vil være veldig imøtekommende. Ja, jeg tror han vil være inkluderende – så inkluderende som mulig.» Emilie legger til at den typiske presten er en «litt sånn behagelig, trygg person», og gjerne har «masse humor og sjøllironi» og «er skikkelig reflektert». Emilie legger dessuten til at presten nok er ganske trygg fordi det å bli prest er et stort valg som innebærer at en er i en synlig posisjon, og dette krever at en er trygg.

De fleste informantene mener at prester nyter respekt og har et godt omdømme, selv om prestens status nok har endret seg noe over tid og er noe lavere nå enn den var tidligere. Karoline beskriver prestens status som at: «Jeg tror på en måte ikke det – både i mitt miljø og i samfunnet – så tror jeg ikke det er lav status, det vil jeg ikke si.» Hun reflekterer videre:

For det er jo veldig mange som møter prester og diakoner i faser av livet, enten det er begravelse eller dåp eller konfirmasjon eller at man gifter seg, som er store hendelser. Så jeg tror at man er veldig takknemlig for prester, og mange vet at de gjør en viktig – har en viktig oppgave. Og de fyller jo på en måte den norske samfunnsarven, og vi er et kristent land. Så jeg vil ikke si at de har en lav posisjon. Og mange har veldig ydmyk – eller jeg kan huske da jeg gikk på barneskolen når jeg fortalte at pappa er prest, og den gutten fikk så respekt for meg etter det, for han ble sånn: 'Oi! Nei, men oi – ja, det var veldig ..'. Nesten påtagende. Jeg var helt sånn: 'Tuller du nå?' Bare sånn: 'Nei, det – å, han er jo prest, det er jo kjempekult!' Så jeg vil ikke si at det har en lav status. Men kanskje at det er litt mer for spesielt interesserte. Og jeg tror veldig mange har veldig tiltro til en prest. Man ser jo i amerikanske filmer så er det jo katolske prester som sitter der [henviser til skriftemål] (...). Så det tror jeg mange har litt sånn tiltro og føler at det er en god samtalepartner og sånn. Så jeg vil si både i vennegjengen min og i samfunnet, at det ikke har lav status, men jeg tror kanskje det er litt mer sånn statusløst, for det er jo ikke – Hvis man regner høystatusyrker som leger og ingeniører, så vil jeg jo kanskje ikke si at prestene er helt der oppe. Men hvis man ser det på et sånn menneskelig plan da – hvis du kunne velge å snakke med en prest eller en ... – Jeg tror at hvis man sier at man er prest, så blir man liksom: 'Å, du er et godt menneske! Du er etisk og moralsk god', og vet hvordan man skal handle, og ikke kommer i konflikter og sånn.

Forestillinger om diakonen blant informantene

Flere av informantene har ikke et klart bilde av diakonen, fordi de ikke har kjennskap til profesjonen. Mange har dessuten hatt begrenset kontakt med en diakon. Et betegnende eksempel er Julies utsagn «Hva er en diakon igjen?» når vi spør om hvordan hun vil beskrive den typiske diakonen. Karoline er en av de få som kjenner godt til diakonyrket fordi hun har en diakon i nær familie, men forstår godt at andre synes det er vanskelig å vite konkret hva en diakon gjør:

(...) De har jo veldig mange blandede arbeidsoppgaver, så skjønner også at det er [vanskelig] å forklare hva det er. Eller det finnes jo noen skolebokeksempler på det, men allikevel så er det litt sånn – i realiteten tror jeg at man nesten er som en potet. Men jeg tror – når mange hører det – med en gang tenker de sånn: 'Å, det er sikkert en assistent. De jobber på kontoret, de, kanskje?'

Selv om flere av informantene er noe usikre på hva diakonen faktisk gjør, beskrives diakonen ofte som en kvinne. Noen ser diakonen også – i likhet med bildet av presten – som en eldre person.

Andreas' bilde av en diakon er at denne er litt folkelig og kan «prate med folk om – ja, tro og liv og det som ligger dem på hjertet. Og Gud og – ja...». Egenskaper som beskriver diakonen er ellers at hun eller han er en hyggelig person, «veldig livlig og søt» og «en skrulle dame som løper rundt her og bare er kjempeblid». Ifølge Ingrid bør en diakon være i stand til å «kunne lytte til folk og prate med folk og være støttende, delta».

Kristian trekker fram at diakonen har en litt lavere status enn presten, «at det er sett på som litt mer stas å for eksempel snakke med en prest, mens å snakke med en diakon er litt mer sånn uformelt.» Det er både en fordel og ulempe at diakonen har en annen posisjon enn presten, mener Kristian, fordi det også bidrar til at førstnevnte er mer tilgjengelig for en prat enn det presten er. Flere av informantene istemmer det at diakonen og kateketen har en lavere status enn presten.

Forestillinger om kateketen blant informantene

Informantene har noe ulike forestillinger om kateketen, basert på egne erfaringer med kateketen i deres lokalmennighet. Flere trekker fram sosiale og relasjonelle egenskaper i sine beskrivelser av

kateketen. Kateketen ses på som «veldig sosiale, troende folk som engasjerer ungdommen, [er] initiativtagere», som Julie sier. Ut fra Markus' erfaring «så brenner alle kateketene jeg har møtt for ungdommen, og for å få dem inn i det kristne miljøet. Og lære dem om det. Og de brenner veldig for faget sitt». Emilie forbinder kateketen med en «trygg og snill person», som representerer «trygghet». Egenskaper som «varm», «koselig», «leken», «kunnskapsrik» og «kreativ» kommer også opp. Både Ingrid og Karoline fremhever kateketens evne til å kunne lære bort og forklare på en lettfattelig måte. Sistnevnte beskriver også kateketen som lærere i kirken.

Det at en kateket gjerne er oppdatert på hva som rører seg blant ungdom, kommer også opp, men blir ulikt vurdert av informantene. Kristian er positiv til dette:

En typisk kateket vil jeg vel si er mye mer moderne da, kan man si. Eller følger veldig med på det som skjer i samfunnet, spesielt blant de unge. Er litt oppdatert på trender og slik, og ... også er en del mer inkluderende og passer – Ja, er litt mer – enda mer åpen for samtaler da.

Også Kristoffer vektlegger at kateketen gjerne har en moderne tilnærming til hvordan ting gjøres, men vurderer dette som ikke alltid like heldig:

Den typiske [kateketen] – i hvert fall det inntrykket jeg har her – [er at det er en] litt yngre, og så litt mer... Ja, de er ikke så veldig glade i den klassiske gudstjenesten. De vil helst finne på et eller annet moderne greier som stort sett ikke funker da (ler litt). (...) Nei, jeg har et inntrykk av at mange av de tenker at å synge gamle klassiske salmer eller ha sånn typisk liturgi – de mener nok at det ikke trekker nok ungdommer og unge folk. Noe som jeg mener feil da. Og derfor tror jeg heller ikke det funker så veldig bra. Og det gjør også at flere gamle ikke kjenner igjen kirka si. Så jeg tror det er typisk at de bytter ut mye av musikken – og liturgien er mer alternativ – med andre alternativer da.

Ut fra Thomas' erfaring er derimot kateketen en eldre person «som ikke har så veldig god kontakt med de aldersgruppene som de skal jobbe med», noe han ser på som problematisk.

Forestillinger om kantoren blant informantene

Kantoren er den stillingen som informantene har minst direkte erfaring med og ikke alle kjenner til stillingsbetegnelsen heller (men skjønner hva vi spør om når vi utdyper og sier at vi sikter til kirkemusikeren eller organisten). Samtidig anerkjenner og setter informantene stor pris på det å ha «proffe musikere i kirka», som Karoline sier det. Karoline har imidlertid ikke et bestemt bilde av kantoren:

Jeg vet at det finnes både kvinner og menn og eldre og yngre og ... De er litt mer utenom de tradisjonelle liksom stereotype oppfatningene. Så de tror jeg er mer sånn blanda drops, at de kan være litt alt mulig.

Et gjennomgående trekk som informantene tar opp er at kantoren er musikalsk og opptatt av musikk, ikke overraskende tatt i betraktning det yrket kantoren har valgt. Ellers har informantene noe varierte beskrivelser av kantoren, basert på deres egne erfaringer. Andreas beskriver for eksempel kantoren som «glad i øl og røyk og spiller orgel». Andreas påpeker videre at mens noen kantorer nok er «veldig folkelige og [så er det] andre som ikke er det. Men fellesnevneren er jo det at de har musikk som interesse». Julie hadde et veldig godt inntrykk av organisten i sin menighet, og beskriver kantoren som en varm, snill, engasjert person som «du kan stole på». Kristians bilde av kantoren er derimot «en person som ikke sier så mye». Ellers er Kristians inntrykk at kantoren for det meste forbereder seg til gudstjenester, vielser og lignende, men ikke er så veldig involvert i det øvrige arbeidet og særlig ikke i

ungdomsarbeidet. I tråd med dette påpeker Markus at kantoren er en «som bare forsvinner til slutt. Han gjemmer seg bak orgelet, og så ser du han ikke». Ifølge Kristoffer er det ikke nødvendig slik at organisten er troende

men at det er en som er veldig god på musikk, og har veldig sans for den klassiske orgelmusikken (...) og kan gjerne synge, ofte. Bryr seg veldig mye om musikken i gudstjenesten da, og kanskje også av og til at det kan gå litt på bekostning av menighetens preferanser. Så jeg ser ofte for meg at det kan være en konflikt mellom kantoren og kateketen da.

Kristoffer mener videre at kantoren gjerne har en høy status både i kirken og i samfunnet for øvrig fordi hun eller han er en «kulturbærer».

7.7 HVA KAN ØKE UNGES MOTIVASJON TIL Å SØKE PÅ KIRKELIG UTDANNING?

I intervjuene spurte vi informantene om hva de mener kan øke unges motivasjon til å søke på kirkelig utdanning og stillinger. Det å informere de som allerede er involvert i ungdomsarbeidet i Den norske kirke er en gjennomgående kommentar fra informantene. «Folk må vite hva faktisk det handler om», som Markus sier. For mange handler det altså om å synliggjøre og bevisstgjøre unge om Den norske kirke som en mulig og attraktiv arbeidsplass og de ulike stillingene som finnes der. Dette viser til at det er mange som ikke tenker på kirkens som et potensielt arbeidssted. Som Sandsmark (2019, 48) skriver i sin studie av kateketers rekrutteringspraksis virker det ikke til at unge har kirkelige profesjonsstillinger på sitt «yrkeskart».

Kristians egen opplevelse av rekrutteringsarbeidet i hans menighet var at de ansatte var gode på å engasjere unge til å bli med på minilederkurs og bli konfirmasjonsleder, men etter det var det lite oppmuntring til å ta en kirkelig utdanning. Noe lignende forteller Markus om sin menighet i Østlandsområdet som ellers beskrives som veldig gode på ungdomsarbeid. Også Ingrid forteller at det generelt sett var lite prat i kirken om det å ta en kirkelig utdanning og det å jobbe i kirken. Hun kan heller ikke huske at det (religion) har vært et tema på skolen, selv om de gjennomførte flere tester for å kartlegge utdanningsvalg.

Karoline fremhever viktigheten av å informere de som er involvert i kristent ungdomsarbeid i kirken, kristne organisasjoner og kristne folkehøgskoler. Hun mener videre at det er unge folk som bør informere fordi disse kan skape interesse blant målgruppen og gi dem noen å identifisere seg med. «Og det tror jeg er mye lettere med en som er 25–30 år enn en som er 55. Og da er man kanskje litt på samme sted i livet også».

Også Markus fremhever det at Den norske kirke ikke er god nok på å appellere til ungdom. Det er avgjørende å «dyrke kristne hjerter» fra de er barn og ikke minst i ungdomstiden, mener han. «For det er da folk tar et standpunkt på hvor de egentlig ender opp i livet». Markus tror det å bruke humor kan være en god strategi for å appellere til ungdom, å «vise at 'selv om jeg er prest', for eksempel, 'så kan jeg være ganske morsom'».

Julie sier at mange ikke vet at det finnes unge prester eller at Den norske kirke er «en god arbeidsplass»:

Jeg tror ikke folk kjenner til det. Folk ser ikke på det – Folk skjønner ikke hvor mange stillinger som faktisk er da, i Den norske kirke. Jeg tror man tenker at for å jobbe i kirken så må man være prest. Og det er veldig feil.

Hun mener at Den norske kirke må bli flinkere til å reklamere for hvilke stillinger en kan ha i kirken, og bevisstgjøre unge på «hvor mange muligheter det faktisk er». Samtidig er det viktig å treffe de som faktisk er interessert, understreker Julie. I likhet med flere av de andre informantene, opplevde Julie at menigheten der hun har vært aktiv har gitt for lite informasjon om hva det innebærer å jobbe i kirken eller hva som kreves av de ulike profesjonsstillingene. Thea peker på at det også bør finnes informasjon om det å jobbe i kirken i studentkataloger og at kirkelige ansatte bør «komme på stand når andre yrker snakker på videregående skoler.»

Informantene fra Sørlandet peker på det de oppfatter som en liberalisering av Den norske kirke som et hinder til å motivere unge til å jobbe i kirken. Som Thomas sier, «Når kirka er blitt så liberal som den har blitt, så har de mista veldig mye respekt i kristne kretser». Han tror videre at Den norske kirke bør være klarere på «på hva slags type folk man vil ha til å søke». Nå forsøker de å «favne alle», sier han, både folk «som er bevisste kristne og ikke-bevisste kristne, om du kan kalle dem det». Thomas mener at Den norske kirke kan vinne på å velge «en tydelig retning», enten om det å henvende seg til det han ser på som bevisste kristne eller de som ikke er bevisste. Thomas peker for øvrig på at det i hans krets ofte blir tullet med Den norske kirke, at den ofte blir «sett på som den kirka som ... ikke lever etter Guds ord». Andreas tror at Den norske kirke mister unge til frikirker og frimenigheter. I tillegg til å stå i motsetning til liberaliseringen i Den norske kirke, er frikirkene flinkere til å være underholdende, og er mer varierte i det de gjør og ikke så gammeldagse, mener han.

Kristoffer peker på det at kirken endrer på den kristne læren i liberal retning som problematisk for rekrutteringen:

Ja, en ting som jeg opplever ikke hjelper, det er å endre på læren. Sånn at hvis kirka hadde hatt noe fast som den faktisk sto for, og om ikke det var det mest populære, at de faktisk fortsatt sto for det, at det kunne ha vært noe som kunne ordne – eller som kunne tiltrukket flere unge til å søke seg inn der. Ja, at det ikke er så vaklende og... Det er litt vanskelig å søke jobb i ei kirke som – du vet ikke om du jobber i den samme kirka om 50 år, på en måte.

Disse utsagnene minner om det Kari Jordheim (2019b, 19) finner i sin undersøkelse om rekruttering til kirkelige stillinger, at for å motivere unge til å velge kirkelig utdanning må kirkens forkynnelse være «sann og ekte og ikke en tro som 'vender kappen etter vinden'», som en av hennes respondenter uttaler det.

En av informantene vi intervjuet fra Østlandet, Julie, tror derimot at mange unge sitter med et inntrykk av at kirken er for konservativ:

Jeg tror mange blir skremt – hvis de ikke har vært nok der, vært med der før – så tror jeg man har et bilde av at kirken er veldig konservativ og veldig falmet. Mange fordommer til homofile og abort da, for eksempel. Som en får høre om og om igjen. Og det er knyttet til det ryktet da, på en måte.

Det er også enkelte informanter som peker på arbeidsvilkår som en måte å gjøre Den norske kirke et attraktivt sted å jobbe. «Og så må det jo være givende, at de føler at de får noe for den innsatsen de gjør. At de ser fruktene av det», sier Andreas.

Kristian fra Østlandet peker på at «det er nok visse ting som bør moderniseres litt» for å gjøre Den norske kirke mer attraktiv for unge arbeidstakere, slik som bruken av lys og lyd og å oppdatere nettsider. Samtidig understreker han at det også er viktig «å finne den balansen mellom hvilke ting som skal moderniseres, og så er det jo andre ting som også selvfølgelig skal følge tradisjonen tro, holdt jeg på å si».

7.8 OPPSUMMERENDE PUNKTER

- De som ønsker å arbeide i kirken, utmerker seg ved at de i høyere grad ønsker en jobb som er samfunnsnyttig og en jobb som innebærer personlig kontakt med andre mennesker, dessuten at de i mindre grad er opptatt av høy inntekt.
- Det er stor variasjon i hvilken grad respondentene tenker de kjenner til ulike vigslede stillinger. Hele 89 prosent svarer at de vet hva det innebærer å være prest. 51 prosent oppgir det samme for diakon og 36 prosent for kateket. Kun 19 prosent sier de vet hva det innebærer å være en kantor.
- Alle informantene er klar over at Den norske kirke har mange ulike stillinger og at arbeidet byr på flere muligheter. Det er allikevel ikke helt klart for flere hva stillingene i kirken konkret innebærer. Det er derfor vanskelig å forestille seg en jobb i kirken.
- For informantene fra Sørlandet er det å ha et kall et kjent fenomen, mens det for de fra Østlandet oppleves som fremmed.
- Få av informantene mener at det å inneha en profesjonsstilling i kirken innebærer en livslang tjeneste.
- Informantene har noe stereotypiske forestillinger om de som jobber som prest, diakon, kateket og kantor, men en toneangivende beskrivelse er at de er omsorgsfulle mennesker som er gode til å lytte og snakke.
- Unge som allerede er aktive i kirken bør få mer informasjon og kunnskap om arbeidsmulighetene i kirken og hva de ulike stillingene innebærer.
- Det noen oppfatter som en liberalisering av Den norske kirke svekker unges motivasjon til å vurdere den som arbeidsplass, mener informantene fra Sørlandet.

8 KONKLUSJON

Denne rapporten har belyst hva unge med bakgrunn fra kristne miljøer tenker om det å jobbe i Den norske kirke med et fokus på profesjonene diakon, prest, kateket og kantor. Gjennom analyser av en spørreundersøkelse blant bibel- og folkehøgskoleelever og intervjuer med unge med erfaring fra kirkelige aktiviteter og arbeid, har rapporten besvart spørsmålene om hva som motiverer og hva som svekker unges motivasjon til å vurdere kirkelig utdanning og tjeneste. Rapporten har også undersøkt hva som kjennetegner de som har vurdert og de som ikke har vurdert eller ikke ønsker å jobbe i Den norske kirke med tanke på betydningen av religion og tro og kontakt med kirken i oppveksten og i dag. Videre har rapporten undersøkt de unges syn på arbeid, Den norske kirke som arbeidsplass og kirkens rolle i samfunnet. Avslutningsvis så rapporten på hva informantene mener kan bidra til å øke unges motivasjon til å søke kirkelig utdanning og stillinger, og hvilke faktorer de mener virker demotiverende. I dette siste kapittelet vil vi oppsummere svarene på disse spørsmålene.

8.1 HVA MOTIVERER OG HVA HINDRER MOTIVASJON TIL Å TA EN KIRKELIG UTDANNING SOM KVALIFISERER TIL EN VIGSLET STILLING I DEN NORSKE KIRKE?

Det er især begrunnelsene «egen tro» og «et ønske om å jobbe med mennesker» som motiverer bibel- og folkehøgskoleelever til å vurdere jobb i Den norske kirke. En del er også motivert fordi de tror det å jobbe i kirken er en meningsfylt jobb. Som vi skriver i kapittel 6.1 må disse tallene imidlertid tolkes med noe varsomhet, da det i undersøkelsen er ganske få i antall som sier at de har vurdert Den norske kirke som arbeidsplass. Samtidig finner også Jordheim (2019a, 23; 2019b, 14) i sin undersøkelse blant studenter på studier som kvalifiserer til jobb som prest, kateket, diakon eller kirkemusiker, at den viktigste motivasjonsfaktoren for valg av yrke nettopp er ønsket om å arbeide med mennesker. Samsvaret mellom Jordheims undersøkelse og vår tyder med andre ord på at relasjonelle faktorer har betydning for de som vurderer å jobbe i kirken.

Hva hindrer motivasjon til å ta en kirkelig utdanning som kvalifiserer til en vigslet stilling i Den norske kirke?

Den mest sentrale begrunnelsen på hvorfor respondentene ikke vurderer Den norske kirke som arbeidsplass, er at de aldri har vurdert det som et potensielt sted å jobbe. Det at Den norske kirke er for liberal kommer også høyt opp på listen av begrunnelser. Her er det riktignok en forskjell mellom de som er medlem av Den norske kirke, som jo er mer potensielle kandidater for søkning til profesjonsutdanninger og stillinger i Den norske kirke, og de som ikke er medlemmer. Blant respondentene som er medlem av Den norske kirke, er det en langt høyere andel som aldri har vurdert kirken som arbeidsplass enn andelen som synes at kirken er for liberal. Blant de som ikke er medlem av Den norske kirke, er det derimot det at kirken oppfattes som for liberal som er den viktigste grunnen for å ikke vurdere en slik jobb. Denne forskjellen må ses i sammenheng med at disse sannsynligvis har erfaring fra kirkesamfunn med en mer konservativ teologisk profil og som er mer folkekirkekritiske (se kapittel 3.1). Det å fremheve Den norske kirke som for liberal er videre særlig utbredt blant de mannlige respondentene og de som har vokst opp i det såkalte Bibelbeltet. Dette funnet bekreftes også av det kvalitative datamaterialet: De unge mennene fra Sørlandet er av den oppfatning at Den norske kirke har gått i en for liberal retning teologisk sett.

Blant de vi intervjuet var det også et toneangivende svar at de ikke har vurdert å jobbe i Den norske kirke. Hvorfor de ikke har vurdert det, handler for mange om at de har andre faglige interesser og karriereambisjoner og derfor ikke har hatt kirkelige profesjoner på sitt «yrkeskart», for å bruke betegnelsen til Sandsmark (2019, 48). Informantene har ikke nødvendigvis aktivt valgt bort en kirkelig utdanning. De har bare ikke sett på det å bli prest, diakon, kateket eller kantor som reelle yrkesvalg fordi det er andre fagområder og yrker som interesserer dem mer. En undersøkelse som kartlegger unges utdannings- og yrkesvalg (Ipsos 2019, 9, 16–22), viser at over halvparten vil utdanne seg for å oppnå en bestemt karriere. Den viktigste motivasjonen for valg av utdanning er nettopp faglige interesser.

Som nevnt gjør Den norske kirkes teologiske profil det også vanskelig for noen informanter å vurdere kirken som arbeidsplass. Kristoffer valgte å avslutte sin teologiutdanning på grunn av vedtaket om likekjønnet vigsel, det at han er uenig i at kvinner kan jobbe som prester og en generell opplevelse av at de som er konservative blir skjøvet ut av kirken.

I intervjumaterialet finner vi dessuten en tendens blant enkelte informanter at det å jobbe i kirken ikke er for alle. Det ble sagt at det å jobbe i kirken passer best for de som ikke er helt A4, de som er litt annerledes og ikke passer inn andre steder. Karoline siktet til hennes bilde av kirkens ansatte som kunstneriske og kreative, at de «kanskje ikke [er] helt A4». Julie pekte på at kirkens ansatte, ut fra hennes inntrykk, gjerne er personer som ikke har passet inn andre steder. Disse utsagnene vitner om noe ulike forestillinger om kirkens ansatte, men indikerer at det å jobbe i kirken er noe som bryter med ideen om det normale (jf. Karolines utsagn «De er kanskje ikke de som hadde jobbet i en bank eller hadde ... For jeg føler at det å jobbe i kirken ikke er helt en A4-jobb»). Denne tankegangen kom også til syne hos informantene Markus. Han pekte på at det å velge å jobbe i kirken fordrer at en har et spesielt følelsesmessig engasjement, at en har opplevd et kall eller «det at du møter Gud, altså på en helt annen måte enn du kanskje har gjort før». Dette synet antyder at det å velge en kirkelig profesjon som yrkesvei er et større valg enn andre karrierevalg, fordi en må føle det sterkere. Dette kan også ses i sammenheng med at det å velge kirken som arbeidsplass av noen ses på som et sært valg å ta. Noen informanter peker også på at det å velge å jobbe i kirken, kanskje særlig som prest, er et stort valg å ta fordi en da må kunne tåle å representere kirken utad og å gjøre sin kristne identitet offisiell og som del av ens profesjonelle identitet. I og med at informantene opplever at det er en del fordommer mot det å være kristen, er dette et tøft valg å ta.

Det er også verdt å trekke fram enkelte informanternes antagelser om at et valg av kirkelig utdanning vil begrense ens muligheter senere. Å ha en kirkelig profesjonsstilling fremtrer som begrensende med tanke på karrieremuligheter, utvikling og allsidighet i arbeidsoppgaver. Det å velge en utdanning som kvalifiserer til en kirkelig profesjon ses også på som mer bindende enn det andre studier gjør.

Disse funnene bekrefter noe av det Saxegaard (2019) fant i sin studie blant kirkeaktive unge som til tross for positive erfaringer med kirken ikke vurderer kirkelig profesjonsutdanning. Et slikt funn er stigmaet ved det å være troende og kirkelig aktiv, noe som kan gjøre det vanskelig å velge en jobb der troen står i sentrum (jf. Saxegaard 2019, 10–11). Saxegaard fant også at unge anser det å være i kirken først og fremst som en fritidsaktivitet, ikke en jobb. Dette kom ikke eksplisitt til uttrykk i vårt datamateriale, men kan likevel spille en underliggende rolle med tanke på at så mange av de unge i vårt utvalg ikke ser på Den norske kirke som en potensiell arbeidsplass. Flere informanter pekte

nettopp på det at det er lite informasjon om kirken som arbeidsplass og hvilke muligheter kirken tilbyr med tanke på profesjoner.

Våre informanter nevnte ikke kirkens kunnskapstradisjoner i sine begrunnelser for hvorfor de ikke ønsker å jobbe i kirken (jf. Saxagaards funn om at de unge ikke anerkjenner kirkelige ansattes teoretiske profesjonskunnskap). Likevel er det liten tvil om at deres forestillinger om kirkens profesjonskunnskap handler mye om det relasjonelle. Dette kom frem i informantenes ideer om hva som kjennetegner den typiske presten, diakonen, kateketen og kantoren, som vi sier noe mer om under.

8.2 HVA KJENNETEGNER INFORMANTENES OG RESPONDENTENES BAKGRUNN OG ERFARING MED DEN NORSKE KIRKE?

Denne undersøkelsen er basert på to utvalg av unge med noe ulike kristne bakgrunner: Bibel- og folkehøgskoleelevene som har besvart spørreundersøkelsen er medlem av en rekke kirker og organisasjoner. 60 prosent er medlem av Den norske kirke. Alle informantene er medlem av Den norske kirke utenom én som nylig meldte seg ut. Disse forskjellene har betydning for funnene fordi vi med god grunn kan anta at personer som ikke er medlem av Den norske kirke heller ikke vil anse kirken som en potensiell arbeidsplass for dem. Den kvantitative analysen fant også at det er en sterk sammenheng mellom det å være medlem av Den norske kirke og det å vurdere det som en mulig arbeidsplass. Men også mange av Den norske kirke-medlemmene har ingen planer om å jobbe i kirken.

De som vurderer Den norske kirke som arbeidsplass skiller seg særlig ut fra de andre ved at de har familie som har jobbet i kirken, de har deltatt på trosopplæringstiltak og har arbeidet frivillig i Den norske kirke. De har dessuten i større grad enn de øvrige et sosialt liv som er knyttet til menighet og Den norske kirke, og synes i noe større grad at det er naturlig å snakke om kristen tro med andre.

Denne rapporten har imidlertid også vist at unge som har tilbrakt mye tid i Den norske kirke, både som deltaker og som frivillig, ikke nødvendigvis vurderer eller ønsker å jobbe i kirken. For respondentene dette gjelder har religion og religiøs praksis vært og er fortsatt viktig for en del av dem. Flere av dem går jevnlig på gudstjenester og hovedvekten ser på seg selv som kristne. De som ikke har vurdert Den norske kirke som arbeidsplass synes imidlertid i noe høyere grad at det er unaturlig å snakke med folk de ikke kjenner så godt om tro. De har også i mindre grad et sosialt liv knyttet til kirken og menighet.

De unge vi har intervjuet har varierte erfaringer med tro og Den norske kirke. Men for flesteparten av dem har religion vært viktig i oppveksten. Den norske kirke fikk en særlig betydning i ungdomstiden da informantene bidro i det frivillige arbeidet. Forskjellen mellom informantene handler deriblant om hvorvidt de har vært del av et stort ungdomsmiljø i sin lokale kirke eller om det så å si ikke har vært snakk om et ungdomsmiljø. Sosiale relasjoner og et godt nettverk trenger imidlertid ikke være avgjørende for å vurdere Den norske kirke som arbeidsplass, som våre funn viser. To av informantene som vokste opp på steder der det var få kristne, ønsket likevel å bli prest en periode i livene sine.

Det er videre en forskjell mellom informantene med tanke på hvilken type kristne miljøer de har vært med i. For informantene fra Sørlandet har gjerne andre kirkesamfunn og organisasjoner vært viktige fordi disse gjerne hadde et ungdomsmiljø å tilby. For noen informanter ble disse andre kristne impulsene viktige for deres teologiske forståelse.

Informantene fikk hovedsakelig et godt inntrykk av og gode relasjoner med kirkens ansatte. Det er likevel flere som sier at de aldri har blitt oppmuntret til å ta en kirkelig utdanning eller hatt en samtale om dette med en av de ansatte i kirken. Seks forteller at de har blitt oppmuntret. For noen av informantene som ikke har hatt denne samtalen tror de dette handler om at det var allment kjent at de hadde andre karriereplaner. Noen tror også at de ansatte ikke vil være for påtrengende. Tidligere forskning viser at gode relasjoner er viktig for at kirkens ansatte skal føle seg komfortable med å utfordre eller oppmuntre unge til kirkelig tjeneste (Kessel 2019; Sandsmark 2019). Visse arenaer passer bedre for rekrutteringssamtaler enn andre (Kessel 2019). En av prestene Kessel intervjuet i sin studie om presters rekrutteringspraksis, forteller dessuten at når de engasjerer unge til å bidra i gudstjenesten handler dette først og fremst om at de skal få en tilhørighet og eierskap til kirken (2019, 33–34).

8.3 HVA ER INFORMANTENES OG RESPONDENTENES SYN PÅ TRO, TILHØRIGHET, KIRKELIG ARBEID, STUDIER OG JOBB?

Funnene fra spørreundersøkelsen viser at de som vurderer å jobbe i Den norske kirke i større grad beskriver seg selv som bekjennende kristen enn det som er tilfelle blant de som ikke vurderer kirken som arbeidsplass. Førstnevnte er dessuten mer opptatt av å ha en jobb der de kan hjelpe andre, som er samfunnsnyttig og som innebærer personlig kontakt med andre mennesker.

Også alle informantene ser på seg selv som kristne, men har i ulik grad kontakt med kirken og kristne organisasjoner i dag. Flere har et mer perifert forhold til Den norske kirke, enten fordi de har flyttet hjemmefra og er opptatt med studier, eller fordi de er mer aktive i andre kirkesamfunn eller organisasjoner. Noen informanter fremhever religionens betydning i deres hverdagsliv i dag. Andre informanter opplever at deres forhold til religion og tro først og fremst kommer opp i kristne sammenhenger.

Informantene peker på at Den norske kirkes status og rolle har endret seg. Nå har kirken først og fremst en symbolsk rolle ved å representere den kristne kulturarven og ved å tilby overgangsritualer. Det at kirken først og fremst brukes som tilbyder av overgangsritualer ses ulikt på av informantene: for noen er dette positivt (for da blir kirken brukt), for andre er dette et tegn på at kirken ikke lenger er for de kristne, eller nærmere bestemt de «bevisste kristne». Flere informanter mener at unge generelt i dag ikke ser på kirken viktig, og at det å gå i kirken anses som rart. Informantene opplever også en del fordommer fordi de er kristne.

Det er presten som fremtrer som referanseyrket i kirken (jf. Saxegaard 2019; Sandsmark 2019). Mange har mindre kunnskap om de andre yrkene. Blant respondentene er det særlig lite kjennskap til hva kantoren gjør, men også en del vet lite om kateketen. Lite kunnskap om profesjonene kan være et hinder til rekruttering til kirkelig tjeneste. Kateketene Sandsmark (2019, 46–48) intervjuet pekte på at unge ikke nødvendigvis ser på det å være en kateket som en seriøs yrkesgruppe, som «et ordentlig yrke».

Informantene i vår studie har møtt mange kirkelige ansatte og viser til et mangfold av type mennesker når vi spør dem om hva de mener kjennetegner den typiske presten, kateketen, diakonen og kantoren. Generelt sett preges informantenes beskrivelser av at de som innehar profesjonene har mye relasjonell kompetanse og medmenneskelige egenskaper. Likevel er det noen seiggrødde forestillinger om

profesjonene. Presten beskrives for eksempel gjennomgående som en eldre mann. Stereotypiske forestillinger om hvordan en typisk kateket eller prest er kan bidra til at enkelte ikke føler at en vil passe inn i stillingen. Jordheim (2019b, 16) peker på at det er viktig å synliggjøre ulike prestetyper, ulike katekettyper etc. En slik synliggjøring av mangfold vil også kunne bidra til å bryte ned forestillingen enkelte informanter har om at det å jobbe i kirken er for litt spesielle mennesker.

Det å ha et kall til kirkelig tjeneste er ikke nødvendig for å jobbe i kirken, mener de fleste informantene. Kall kommer dessuten langt ned på listen over hva som motiverer respondentene som vurderer Den norske kirke som arbeidsplass. Blant informantene er det likevel en forskjell i hvordan de ser på det med kall: For flere av informantene fra Østlandet oppleves det å ha et kall som fremmed. Informantene fra Sørlandet er imidlertid mer vant til begrepsbruken og kan også snakke om dette med venner.

De fleste informantene er uenig i påstanden om at det å ha en vigslet profesjonsstilling i kirken innebærer at en må ha det yrket hele livet. Flere er skeptiske fordi det bryter med ideen om hvordan unge mennesker i dag tenker om jobb og karriere, hvor det er vanlig – til og med foretrukket – å gjøre ulike ting i løpet av livet. Noen informanter peker imidlertid på at det å være prest er en livsstil, og at hvis en er utdannet prest er det begrenset med andre ting en er kvalifisert til å gjøre (jf. Markus' utsagn om «skal en plutselig begynne å jobbe på Rimi da liksom?», se kapittel 7.4).

Generelt finner vi et skille mellom informantene som snakker positivt om kirkens takhøyde, en kirke som er åpen for alle og som representerer trygghet, og informantene som mener at kirken favner for bredt når det kommer til medlemmenes grad av religiøsitet, at den er for liberal og at kirkens rolle begrenser seg til å være et sted for høytid og overgangsritualer. Hvordan rekruttere arbeidstakere til en kirke som blir sett på så forskjellig, men der likevel ingen av gruppene anser den som et reelt og aktuelt arbeidssted for dem? For de konservative blir det vanskelig å jobbe i og å representere en kirke de ikke er enig med teologisk sett. For de andre blir kirken potensielt mer sett på som et trygt sted å være når en trenger det (forslagsvis som del av ens fritid (jf. Saxegaard 2019)), men ikke et sted man vil vie karrieren sin til.

8.4 HVA KAN ØKE MOTIVASJONEN TIL Å SØKE PÅ KIRKELIG UTDANNING OG VIDERE KIRKELIGE STILLINGER, OG HVILKE FAKTORER VIRKER EVENTUELT DEMOTIVERENDE?

En gjennomgående kommentar fra informantene om hva som kan øke unges motivasjon til å søke kirkelig utdanning og stillinger, er å informere og å øke kunnskapen om arbeidsmulighetene i kirken til de som allerede er engasjert i kirkens aktiviteter. Til tross for all den tiden de unge i undersøkelsen har tilbrakt i kirken, er det fortsatt flere som peker på at det er uklart hva de ulike stillingene i kirken egentlig innebærer. Funnet om at unge kristne ikke vurderer Den norske kirke som en arbeidsplass tyder på at det er et forbedringspotensial når det kommer til synliggjøring og bevisstgjøring om arbeidsmulighetene i kirken og å det sette de kirkelige profesjonene «på ungdommenes yrkeskart» (Sandsmark 2019, 48). Som Sandsmark og Saxegaard (2019, 2) skriver i sine råd til kirken, basert på funn fra SPOR-prosjektet, er det en utfordring at unge ser på kirken som noe ved siden av alt annet, men som de liker å være del av, «men det er noe helt annet å skulle representere kirken på heltid og bruke yrkeslivet sitt på den».

For å oppsummere våre funn om hvilke faktorer som svekker unges motivasjon til å søke kirkelig utdanning og tjeneste, er det, blant annet, følgende aspekter som gjør seg gjeldende:

Et aspekt handler om syn på kirken som arbeidsplass og kirkens arbeidsforhold. Noen, særlig informantene fra Østlandet, anser kirken til å være begrensende med tanke på arbeidsmuligheter, type yrker en kan ha, utviklingsmuligheter og variasjon i arbeidsoppgaver. Hvis en først har valgt en kirkelig utdanning som kvalifiserer til en profesjonsstilling i Den norske kirke, anses det som vanskelig å bytte beite fordi en kirkelig profesjonsstilling er så spesialisert (her er det særlig pretestillingen informantene har i tankene).

Et annet aspekt handler om syn på kirkens teologiske profil. For informantene fra Sørlandet er det vanskelig å se for seg en jobb i Den norske kirke fordi de oppfatter den til å være for liberal teologisk sett.

Et tredje aspekt handler om det å representere kirken og det å ha en kristen profesjonell identitet. For sørlendingene er det vanskelig å representere kirken fordi de ikke kan stå inne for dens teologiske lære. Noen av østlendingene ønsker ikke å ha en kristen profesjonell identitet eller å vie sitt yrkesliv til tro, deriblant på grunn av fordommer mot det å være kristen i Norge i dag.

Disse aspektene peker både på at det er Den norske kirke og yrkene som Den norske kirke tilbyr som ikke frister unge til å vurdere en jobb i kirken.

LITTERATURLISTE

- Bakken, Anders. 2013. *Ungdata. Nasjonale resultater 2013*. NOVA Rapport 10/14. Oslo: NOVA
- Bakken, Anders. 2014. *Ungdata. Nasjonale resultater 2014*. NOVA Rapport 7/15. Oslo: NOVA
- Bakken, Anders. 2016. *Ungdata. Nasjonale resultater 2016*. NOVA Rapport 8/16. Oslo: NOVA
- Bakken, Anders. 2017. *Ungdata. Nasjonale resultater 2017*. NOVA Rapport 10/17. Oslo: NOVA.
- Botvar, Pål Ketil, Pål Repstad og Olaf Agedal. 2010. «Regionaliseringen av norsk religiøsitet». I *Religion i dagens Norge. Mellom sekularisering og sakralisering*, redigert av Pål Ketil Botvar og Ulla Schmidt, 44–59. Oslo: Universitetsforlaget.
- Christensen, Solveig. 2013. «Kirkemusiker – kall og profesjon. Om nyutdannede kirkemusikeres profesjonelle livsbetingelser». PhD-avhandling. Norges musikkhøgskole.
- Den norske kirke 2019a. Rekrutteringsprosjektet 2018–2020.
<https://kirken.no/nb-NO/om-kirken/arbeid-og-utdanning/rekrutteringsprosjektet-2018-2020/>
- Den norske kirke. 2019b. Samtalen om abort – et bidrag fra Bispemøtet.
<https://kirken.no/nb-NO/om-kirken/aktuelt/samtalen-om-abort--et-bidrag-fra-bispemotet/>.
- Finholt-Pedersen, Sissel Merete. 2017. «Hva er det å bli prest? Teologistudenter og subjektivitet. En kvalitativ analyse». PhD-avhandling, Roskilde Universitet.
- Gresaker, Ann Kristin. 2009a. *Prestemangel? Rekruttering til menighetspreststillinger i Den norske kirke*. KIFO Notat nr. 4/2009. Oslo: Stiftelsen Kirkeforskning.
- Gresaker, Ann Kristin. 2009b. *I gode og onde dager... Trivsel, belastninger og sluttvurderinger blant menighetsprester i Den norske kirke*. KIFO Notat nr. 6/2009. Oslo: Stiftelsen Kirkeforskning.
- Gresaker, Ann Kristin. 2011. *Tidsbruk, motivasjons- og slitasjefaktorer blant undervisningsansatte i Den norske kirke*. KIFO Notat nr. 2/2011. Oslo: Stiftelsen Kirkeforskning.
- Hansen, Cathrine og Morten Huse. 2001. *Lærdommer utenfra. En studie av prester som ikke er i menighetstjeneste*. KIFO Rapport nr. 13. Oslo: Stiftelsen Kirkeforskning.
- Horsfjord, Helene, Torgeir Sørensen, Gunnar Heiene, Heid Leganger-Krogstad og Morten Holmqvist. 2015. *Kompetanse, utdanning og motivasjon: En kartlegging av undervisningstjenesten i Den norske kirke*. MF-rapport 1:2015. Oslo: Det teologiske menighetsfakultetet.
- Høeg, Ida Marie og Ann Kristin Gresaker. 2009. *Prest i Den norske kirke. En rapport om presters arbeidsforhold*. KIFO Notat nr. 5/2009. Oslo: Stiftelsen Kirkeforskning.
- Høeg, Ida Marie og Ann Kristin Gresaker. 2015. «Når det rokkes ved tradisjon og tilhørighet». Nedgang i oppslutning om dåp i Oslo bispedømme. KIFO Rapport 2015: 2. Oslo: KIFO, Institutt for kirke-, religions- og livssynsforskning.
- Høeg, Ida Marie og Bernd Krupka. 2014. «Skummer kirken fløten? Ungdom i kirkelige ungdomsmiljø». *Prismet* 65 (4): 191–208.
- Ipsos. 2015. Nasjonal kartlegging av unges utdannings- og yrkesvalg. Utarbeidet for senter for ict i utdanningen.
https://utdanning.no/sites/default/files/endelig_rapport_unges_utd_og_yrkesvalg_etter_presemtasjon020216.pdf
- Ipsos. 2019. Nasjonal kartlegging av unges utdannings- og yrkesvalg. Utarbeidet for Avdeling for karriereveiledning i Utdanningsdirektoratet.
https://utdanning.no/sites/default/files/kartlegging_av_unges_utdannings-og_yrkesvalg_2019.pdf
- Jordheim, Kari. 2019a. «'Vis at det er kult både å være og å arbeide i kirken'. Hva motiverer ungdom til å velge kirkelige studier?» *Tidsskrift for praktisk teologi* 1: 17–28.
- Jordheim, Kari. 2019b. *Rekruttering til kirkelige stillinger – en undersøkelse blant studenter på studier*

- som kvalifiserer til jobb som prest, kateket, diakon eller kirkemusiker. VID Rapport 2019/6. Oslo: VID vitenskapelige høyskole.
- Kirkelig Arbeidsgiverorganisasjon (KA). 2014. *Rapport fra det partssammensatte rekrutteringsutvalget*. Oslo: KA.
- Kessel, Terese Bue. 2019. «Rekruttering – prestens ansvar? Refleksjoner om samhandling med ungdom i prestedtjenesten». *Tidsskrift for praktisk teologi* 1: 29–39.
- Kirkerådet (KR). 2016. *Årsrapport 2015*. Oslo: Kirkerådet.
- Kirkerådet (KR). 2019. *Årsrapport 2018*. Oslo: Kirkerådet.
- Lorentzen, Claudia Madeleine Baksa. 2014. «En jobb med høyere mening? Religion som faktor i ungdoms utdannings- og yrkesvalg.» Masteroppgave, Universitetet i Oslo.
- Morvik, Eigil. 2001. «'...men arbeiderne er få'. Stillingsutvikling og rekrutteringsbehov i lys av opptrappingsplan for kirkelig bemanning». I *Møteplass for presteforskning. Presten i norsk kirke- og samfunnsliv*, redigert av Morten Huse og Cathrine Hansen. KIFO Rapport nr. 22. Trondheim: Tapir akademiske forlag.
- Nord, Mette og May-Britt Sundal. 2019. Den norske kirke lider av inngrodd hegemoni. *Vårt Land*, 9. desember.
- Opinion. 2007. Undersøkelse om unge og utdannings- og yrkesvalg. https://utdanning.no/sites/default/files/rapport_opinion2007.pdf
- Opinion. 2009. Ungdomsundersøkelse: Utdannelses- og yrkesvalg. https://utdanning.no/sites/default/files/utdannings_og_yrkesvalg_2008_rapport.pdf
- Opinion. 2010. Ungdomsundersøkelse: Utdannelses- og yrkesvalg. https://utdanning.no/sites/default/files/opinionen_2009.pdf.
- Opinion Perduco. 2013. Nasjonal kartlegging av unges utdannings- og yrkesvalg. https://utdanning.no/sites/default/files/ferdig_rapport_versjon5.pdf
- PiA-Stiftelsen. 1999. *Menighetsprestens levekår*. Oslo: PiA-Stiftelsen.
- Paulsen, Alfred Maudal. 2012. «Forståelse av kall med utgangspunkt i Det nye testamentet». Masteroppgave. Misjonshøgskolen.
- Reisel, Liza, Øyvind Søråas Skorge og Stian Uvaag. 2019. *Kjønnsdelte utdannings- og yrkesvalg. En kunnskapsoppsummering*. Rapport 2019: 6. Oslo: Institutt for samfunnsforskning.
- Sandberg, Magne og Pål E. Torkildsen. 2002: «Prester på rømmen? Hvor mange menighetsprester slutter – og hvorfor slutter de?» I *Møteplass for presteforskning. Presten i norsk kirke- og samfunnsliv*, redigert av Morten Huse Cathrine Hansen, Cathrine. KIFO Rapport nr. 22. Trondheim: Tapir Akademiske Forlag
- Sandsmark, Astrid og Fredrik Saxegaard. 2019. Leder. *Tidsskrift for praktisk teologi* 1: 1–2
- Sandsmark, Astrid. 2019. «'Går litt for meg selv og rekrutterer...' Kateketers rekrutterende praksis». *Tidsskrift for praktisk teologi* 1: 40–50.
- Saxegaard, Fredrik. 2019. «Den fantastiske jobben som ikke frister. Kirkeaktive ungdommers ambivalente forhold til kirkelige profesjoner.» *Tidsskrift for praktisk teologi* 1: 4–16.
- Stokke, Margreta Vik. 2016. «Hvordan motivere kirkelige ansatte «headhunted» av Gud og hvordan ønsker de å bli ledet? En kvantitativ oppgave om motivasjon, kall og ledelse hos kirkelige ansatte i Stavanger Bispedømme». Masteroppgave. Oslo: VID vitenskapelig høyskole.
- Tjentland, Anne Beate. 2019. *Hva gjorde at du sluttet – hva kunne fått deg til å bli?* Oslo: Presteforeningen.
- Ungdommens kirkemøte (UKM). 2011. «Rekruttering til kirkelig tjeneste». UKM 08/11. https://kirken.no/globalassets/kirken.no/migrering/ukm_2011_08_saksdokument.pdf

- Ungdommens kirkemøte (UKM). 2015. «Kalt til å kalle». UKM 04/15.
https://kirken.no/globalassets/kirken.no/om-kirken/slik-styres-kirken/ungdommens-kirkemote/2015/dokumenter/ukm_2015_04_kalt_til_aa_kalle.pdf
- Ungdommens kirkemøte (UKM). 2018. «Forslag til tema til fokussak til UKM 2019». UKM 09/18.
<https://kirken.no/globalassets/kirken.no/om-kirken/slik-styres-kirken/ungdommens-kirkemote/2018/ukm-09-forslag-til-tema-til-fokussak-2018.pdf>
- Ungdommens kirkemøte (UKM). 2019a. «Rekruttering». UKM sak 04/19.
https://kirken.no/globalassets/kirken.no/om-kirken/slik-styres-kirken/ungdommens-kirkemote/2019/ukm_04_19_rekruttering.pdf
- Ungdommens kirkemøte (UKM) 2019b. «Vedlegg til sak UKM 04/19 Rekruttering: Innspill til fokussak på UKM 2019 fra organisasjoner og bispedømmeråd».
https://kirken.no/globalassets/kirken.no/om-kirken/slik-styres-kirken/ungdommens-kirkemote/2019/ukm_04_19_vedlegg_innspill.pdf
- Ungdommens kirkemøte (UKM) 2019c. «Ungdommens kirkemøte 2019 sak 04/19 Rekruttering. Vedtak».
<https://kirken.no/globalassets/kirken.no/om-kirken/slik-styres-kirken/ungdommens-kirkemote/2019/ukm%2004-19%20rekrutering.pdf>
- Vad Nilsen, Ingrid. 2019. Alle ansatte i kirken er på A-laget. *Vårt Land*, 13. desember 2019.
<https://www.vl.no/verdidebatt/alle-ansatte-i-kirken-er-pa-a-laget-1.1631583>
- Vårt Land. 2019a. Må bruke de prestene som finnes. 14. november.
<https://www.vl.no/nyhet/ma-bruke-de-prestene-som-finnes-1.1618155>. Lest 18. november 2019.
- Vårt Land. 2019b. – Å være prest satte spikeren i kista for troen min. 14. november.
<https://reportasje.vl.no/artikkel/1171-a-vaere-prest-satte-spikeren-i-kista-for-troa-mi>. Lest 14. november 2019.
- Vårt Land. 2019c. Nekter å gi opp prestedrømmen. 15. november 2019.
<https://reportasje.vl.no/artikkel/1172-nekter-a-gi-opp-prestedrommen>. Lest 18. november 2019.
- Vårt Land. 2019d. Byttet ut prekestol med hengekøye. 16. november 2019.
<https://reportasje.vl.no/artikkel/1173-friluftsbiskopen>. Lest 18. november 2019.
- Vårt Land. 2019e. Skepsis til mykere prestekrav: – Jeg er bekymret. 3. oktober.
https://www.vl.no/nyhet/skepsis-til-mykere-prestekrav-jeg-er-bekymret-1.1595470?utm_source=Nyhetsbrev+VL.NO&utm_campaign=4a8ce07d4c-EMAIL_CAMPAIGN_2019_10_03_11_57_COPY_01&utm_medium=email&utm_term=0_6f4d3cde0a-4a8ce07d4c-136715165. Lest 7. oktober 2019.
- Vårt Land. 2019f. Mannefall i diakonien. 13. november 2019.
<https://www.vl.no/verdidebatt/mannefall-i-diakonien-1.1616819> Lest 8. desember 2019.
- Vårt Land. 2019g. 'Diskusjonen gikk helt av skafet'.
<https://www.vl.no/kultur/diskusjonen-gikk-helt-av-skaftet-1.1568061?paywall=true> Lest 8. desember 2019.
- Aagedal, Olaf, Elisabeth Haakedal og Frode Kinserdal. 2014. *Profesjonalisering og frivillighet. Trosopplæringsreformen og samarbeid mellom Den norske kirke og de kristne organisasjonene*. KIFO Rapport 2014: 1. Oslo: KIFO, Institutt for kirke-, religions- og livssynsforskning.

Agedal, Olaf, Ånund Brottveit og Tore Witsø Rafoss. 2019. *Då barna opna nattverden. Ein studie av barnenattverd i Den norske kyrkja*. KIFO Rapport 2019: 1. Oslo: KIFO, Institutt for kirke-, religions- og livssynsforskning.

SPØRRESKJEMA

1) Hva studerte du på videregående skole?

- Studiespesialisering allmennfag
- Idrettsfag
- Musikk, dans og drama
- Bygg- og anleggsteknikk
- Design og håndverk
- Elektrofag
- Helse- og sosialfag
- Medier og kommunikasjon
- Naturbruk
- Restaurant- og matfag
- Service og samferdsel
- Teknikk og industriell produksjon
- Har ikke fullført videregående utdanning
- Annet
- Vet ikke

2) Vurderer du å søke høyere utdanning?

- Ja
- Nei
- Vet ikke

3) Vurderer du å søke høyere utdanning? HVIS 2 = Ja

- Pedagogikk
- Teologi, religionsfag
- Samfunnsfag
- Helse- og sosialfag
- Realfag / tekniske fag
- Media, kommunikasjon, informasjon
- Kunst, kultur, musikk
- Økonomi, administrasjon, ledelse
- Annet
- Vet ikke

4) Sett kryss i én rute for hvert av utsagnene nedenfor for å vise hvor enig eller uenig du er i utsagnet, med tanke på arbeid i sin alminnelighet

Svært enig Enig Verken eller Uenig Sterkt uenig Vet ikke

- En jobb er bare en måte å tjene penger på, ikke noe mer
- Jeg ville likt å ha en jobb, selv om jeg ikke trengte pengene

5) Sett kryss i én rute for hver av tingene på listen nedenfor for å vise hvor viktig du selv synes det er når du skal vurdere en jobb

Svært viktig Viktig Verken eller Ikke viktig Ikke viktig i det hele tatt Vet ikke

- En sikker jobb
- Høy inntekt
- Gode muligheter for å avansere
- En interessant jobb
- En jobb der man kan arbeide selvstendig
- En jobb der man kan hjelpe andre
- En jobb som er samfunnsnyttig
- En jobb med fleksibel arbeidstid
- En jobb som innebærer personlig kontakt med andre mennesker

6) Nedenfor ser du ulike typer stillinger i Den norske kirke. I hvilken grad tenker du at du har kjennskap til hva disse yrkene innebærer?

I stor grad I noe grad I liten grad I svært liten grad Ikke i det hele tatt

- Prest
- Diakon
- Kateket
- Kantor

7) Har du noen gang vurdert Den norske kirke som en aktuell arbeidsplass for deg?

- Ja
- Nei
- Nei, men jeg har vurdert å jobbe innenfor et annet kirkesamfunn eller en kristen organisasjon
- Vet ikke

8) Hva motiverer deg til å vurdere en stilling innenfor Den norske kirke? (flere valg mulig) HVIS 7 = JA

- Jeg mener kirken og kirkelige ansatte bidrar til samfunnet
- Ønsker å jobbe med mennesker
- Vil ha en variert jobb

- Føler en tilhørighet til Den norske kirke
- Tror det er en meningsfylt jobb
- Ønsker å jobbe sammen med andre som har en kristen tro
- Har et kall
- Ønsker å forkynne det kristne budskapet
- Ble utfordret av prest/person i kirken
- Vet ikke, har ikke tenkt så mye over det
- Annet

9) Nedenfor ser du en liste over typer stillinger innenfor Den norske kirke. Kryss av hvis du har vurdert om noen av disse kan være aktuelle for deg (flere valg mulig) HVIS 7 = JA

- Prest
- Kateket eller menighetspedagog (som underviser i menigheten)
- Kirkemusiker (slik som kantor og organist)
- Diakon (som driver kirkens omsorgsarbeid)
- Administrativ eller rådgivende stilling
- Kirketjener (som har hovedansvaret for kirkebygget i en menighet)
- Barne- og ungdomsmedarbeider eller trosopplæringsmedarbeider
- Annet
- Vet ikke

10) Har noen av følgende snakket med deg om muligheten for å jobbe i kirken? (flere svar mulig) HVIS 7 = JA

- Prest
- Trosopplærer
- Diakon
- Kirkeverge
- Kantor/organist
- Familie
- Venner
- Ingen har snakket om det
- Annet
- Vet ikke

11) Hvorfor har du ikke vurdert arbeid innenfor Den norske kirke? (fleres svar mulig) HVIS 7 = NEI, eller NEI, MEN....

- Jeg har aldri vurdert det som en mulig arbeidsplass
- For dårlig lønn
- Ønsker ikke å måtte flytte
- Jeg synes Den norske kirke er for liberal
- Jeg synes Den norske kirke er for konservativ
- Jeg er ikke kristen

- Lav status å jobbe i kirken
- Virker som en kjedelig jobb
- Jeg vil jobbe med mennesker som ikke bare er kristne
- Jeg vet ikke hvordan man går frem for å få slike jobber
- Det krever for lang utdanning
- Annet
- Vet ikke

12) Er du medlem av noen av disse kirkene og organisasjonene? (flere valg mulig)

- Den norske Kirke
- Norsk Luthersk Misjonssamband
- Indremisjonsforbundet/Indremisjonsforbundet Ung
- Det norske Baptistsamfunn
- Pinsebevegelsen
- Den Evangelisk Lutherske frikirke (Frikirken)
- Misjonsforbundet
- Normisjon/Acta
- Det norske Misjonsselskap
- Norges KFUK-KFUM
- Den romersk-katolske kirke
- Annet

13) I hvor stor grad er ditt sosiale liv knyttet til din menighet og Den norske kirke? HVIS 12 = DEN NORSKE KIRKE

- I svært stor grad
- I stor grad
- I ganske stor grad
- I liten grad
- Nesten ikke i det hele tatt
- Ikke i det det hele tatt
- Vet ikke

14) Er du konfirmert?

- Ja, jeg er konfirmert i Den norske kirke
- Ja, jeg er konfirmert i et annet kirkesamfunn enn Den norske kirke
- Ja, jeg er borgerlig/humanistisk konfirmert
- Nei, jeg er ikke konfirmert
- Annet
- Vet ikke

15) I hvilken grad mener du at religion har vært viktig i den oppdragelsen du har fått?

- Svært viktig
- Viktig
- Verken viktig eller uviktig
- Uviktig
- Ikke viktig i det hele tatt
- Vet ikke

16) Har noen i din familie noen gang jobbet i Den norske kirke?

- Ja
- Nei
- Vet ikke

17) Da du var barn eller ungdom, deltok du i noe av det følgende i regi av en menighet eller en kristen organisasjon? (Flere svar mulig.)

- Søndagsskole
- Kor
- Trosopplæringstiltak (for eksempel Tårnagent, Lys våken, utdeling av 4-årsbok)
- Idrett i kristen regi (slik som KRIK Kristen Idrettskontakt)
- Kristen elev- eller studentorganisasjon
- Kristen forening eller klubb
- Var med på annen kristen aktivitet
- Deltok ikke
- Annet
- Vet ikke

18) Har du bidratt som frivillig eller hatt arbeidsoppgaver i Den norske kirke?

- Ja
- Nei
- Vet ikke

19) Hva slags frivillig arbeid eller arbeidsoppgaver har du hatt? (Flere svar mulig.) HVIS 18 = JA

- Konfirmasjonsleder eller annet konfirmasjonsarbeid
- Speiding
- Barne- og ungdomsarbeid
- Dugnad, språkkafé eller leksehjelp
- Søndagsskole
- Kor
- Trosopplæringstiltak (for eksempel Tårnagent, Lys våken, utdeling av 4-årsbok)

- Idrett i kristen regi (slik som KRIK Kristen Idrettskontakt)
- Bidratt ved gudstjenester
- Bidratt i kristen forening eller klubb
- Annet
- Vet ikke

20) Hvor ofte utførte du slike oppgaver da du var mest aktiv? HVIS 18 = JA

- Sjeldnere enn én gang per år
- Omtrent én til to ganger i året
- Flere ganger i løpet av et år
- Omtrent én gang i måneden
- To til tre ganger i måneden
- Nesten hver uke
- Hver uke
- Flere ganger i uken
- Annet
- Vet ikke

21) Hvor ofte er du til stede ved gudstjenester eller andre religiøse møter? Regn ikke med bryllup, begravelse, dåp eller lignende.

- Aldri
- Sjeldnere enn en gang i året
- Omtrent en til to ganger i året
- Flere ganger i året
- Omtrent en gang i måneden
- To-tre ganger i måneden
- Nesten hver uke
- Flere ganger i uken
- Vet ikke/husker ikke

22) Hvilket utsagn opplever du som mest dekkende for deg selv?

- Jeg regner meg som bekjennende kristen
- Jeg regner meg som kristen, men ikke bekjennende kristen
- Jeg har en tro, men regner meg ikke som kristen
- Jeg tilhører en annen religion enn kristendommen
- Jeg har ingen religiøs tro
- Vet ikke

23) Føles det naturlig for deg å snakke om din kristne tro med folk du ikke kjenner så godt? HVIS 22 = KRISTEN ELLER BEKJENNENDE KRISTEN

- Det føles alltid naturlig
- Det føles som regel naturlig
- Det føles ofte naturlig
- Det føles ofte litt unaturlig
- Det føles som regel unaturlig
- Det føles alltid unaturlig
- Vet ikke

24) Er du ...?

- Mann
- Kvinne
- Annet

25) Hvor gammel er du?

26) Hvor vokste du opp? (Hvis du har bodd flere steder, så velg det stedet du bodde lengst.)

- Oslo
- By med mer enn 50.000 innbyggere
- By med mellom 5.000 og 50.000 innbyggere
- By/tettsted (2.000 til 4.999 innbyggere)
- Landsbygda (mindre enn 2 000 innbyggere)
- Annet
- Vet ikke

27) I hvilket fylke vokste du opp?

- Østfold
- Akershus
- Oslo
- Hedmark
- Oppland
- Buskerud
- Vestfold
- Telemark
- Aust-Agder
- Vest-Agder
- Rogaland

- Hordaland
- Sogn og Fjordane
- Møre og Romsdal
- Sør-Trøndelag
- Nord-Trøndelag
- Nordland
- Troms
- Finnmark
- Svalbard
- Annet

28) Dersom du har noen generelle kommentarer til undersøkelsen, må du gjerne skrive dem her:

Bakgrunn

- Alder?
- Hvor har du vokst opp?
- Hvor bor du nå?
- Hva driver du med nå? Jobb, studier? Tidligere studier? Hvis studier ved kristen folkehøgskole, bibelskole; hva fikk deg til å søke hit?
- Medlem av Den norske kirke? Andre kristne/religiøse organisasjoner du er medlem av?

Barndom- og ungdomstid

- Hva kjennetegner din barndom og ungdomstid når det kommer til kontakt med Den norske kirke?
 - o Deltok du i noen form for religiøse aktiviteter, enten i kirken eller i regi av kristne organisasjoner eller annet? (søndagsskole, speider, lag, klubb, kor, idrett, annet?). Jobbet frivillig? Fortell. Omfang, hyppighet, type aktiviteter.
 - o Hva likte du, hva likte du ikke? Hvorfor?
- Pleide foreldrene dine å være i kirken? Snakket du med familien om religion og tro?
- Hadde du venner som var kristne og deltok på gudstjenester og aktiviteter i kirken?
- Er du konfirmert? Husker du hvilke vurderinger og refleksjoner du gjorde deg i forbindelse med valget om å konfirmere deg eller ikke?
- Sånn generelt sett: Hvordan vil du beskrive ditt forhold til religion, tro/religiøsitet i barne- og ungdomstiden?
- Var du opptatt av religiøse spørsmål?
- Snakket du om religion og det å tro med venner eller jevnaldrende, familien, på skolen?
- Hva var/representerte kirken for deg?
 - o Hvorfor valgte du å delta på aktiviteter/gudstjenester i kirken?
 - o Hadde du et fellesskap eller miljø i kirken? Kan du beskrive det evt.?
- Har du hatt noen sterke positive opplevelser i en kirkelig sammenheng?
- Hva med negative opplevelser?
- Hvilket inntrykk hadde du av de som jobbet i kirken?
- Fikk du noen gode relasjoner med de som jobbet i kirken eller de frivillige?
- Hadde du noen gode forbilder i kirken?
- Følte du at du ble sett av de som jobbet i kirken?
- Ble du av prest eller en annen ansatt i kirken invitert med til å bidra for eksempel i gudstjenesten, på aktiviteter eller andre oppgaver?
- Kan du huske en episode der noen av de ansatte i kirken oppmuntret deg til å jobbe innenfor kirken?
- Gjorde du deg opp noen tanker om hva du hadde lyst til å bli når du ble stor? Fortell. Hva, når, noen spesiell grunn, inspirasjon til valg av utdanning/yrke?
- Kan du huske en episode der du har snakket med venner eller kjente på din alder om å jobbe i kirken? Snakket med andre, familien, på skolen etc.?

Den norske kirke som arbeidsplass

- Har du tenkt å studere? Hva evt.?
- Har du vurdert å søke utdanning som gir deg en stilling innenfor Den norske kirke?
 - o Hvis nei: Hvorfor ikke? Spesielle grunner eller erfaringer?
 - o Hvis ja: Hva slags utdanning? Hvorfor ønsker du å gjøre det? Hva har inspirert deg til å ønske den utdanningen?
- Hva tenker du om arbeidsmulighetene innenfor Den norske kirke?
- Hva slags type menneske ser du for deg når du tenker på en som jobber som prest i kirken? (Egenskaper, væremåte, bakgrunn, tro etc.)
- Hva slags type menneske ser du for deg når du tenker på en som jobber som diakon?
- Hva med den typiske kateketen (eller en som jobber med barn og unge i Dnk)?
- ...typiske kantor/kirkemusiker?
- Hva tenker du om det å ha et personlig kall til kirkelig tjeneste?
- Hva tenker du om påstanden om at det å jobbe som for eksempel prest eller diakon er en livslang tjeneste?
- Hva mener du kan øke unges motivasjon til å søke på kirkelig utdanning og videre kirkelige stillinger? Hva mener du skal til for at kirken blir ansett som et attraktivt sted å jobbe?
- Hvilke grunner tror du er viktig for at unge ikke ønsker å jobbe innenfor kirken?
- Hva tenker du om statusen til en prest, diakon, kateket, kantor? Både i ditt miljø, og generelt i samfunnet?
- Hva tenker du om Den norske kirkes rolle og status i dagens samfunn?

Kontakt med Den norske kirke og kristendom i dag og fremover

- Hvordan vil du beskrive deg selv med tanke på tro, religiøs selvbetegnelse idag?
- Hva slags relasjon og kontakt har du med Den norske kirke idag? Deltar du på aktiviteter, gudstjenester etc.? Føler du at du er del av et kristent fellesskap?
- Deltar du og/eller er medlem av annen kristen organisasjon/trossamfunn?
- Hvordan vil du beskrive betydningen av religion i livet ditt?
- Har du venner og/eller familie som er kristne/religiøse?
- Hvordan er det å (eventuelt) ha en kristen tro i et land hvor mange ikke tror og mange tror på andre religioner?
- Føles det naturlig å snakke om egen tro/religiøsitet med folk du ikke kjenner så godt, eller er det noe du holder tilbake?
- Hvordan tror du din relasjon til Den norske kirke er om 10 år?

Til slutt

- Er det noe du har lyst til å legge til?
- Forslag til andre vi kan snakke med?

Denne rapporten undersøker hva unge med bakgrunn fra kristne miljøer tenker om det å jobbe i Den norske kirke. Undersøkelsen er basert på en kvantitativ undersøkelse blant 106 bibel- og folkehøgskoleelever og intervjuer med ti unge personer med tilknytning til Den norske kirke. Rapporten belyser hva som motiverer og særlig hva som hindrer motivasjon til å ta utdanninger som kvalifiserer til de vigslede stillingene diakon, kateket, kantor og prest. Den beskriver hva som kjennetegner de som har vurdert Den norske kirke som arbeidsplass og også hva som kjennetegner de som ikke har vurdert eller ikke ønsker å jobbe i kirken. Rapporten ser på betydningen av religion, tro og kirken i oppveksten og hvordan de unge i utvalget forholder seg til det å være kristen og til kirken i dag. Den belyser også de unges holdninger til Den norske kirke og syn på kirken som arbeidsplass. Videre gir rapporten svar på hva unge med kirkelig erfaring mener kan gjøre at flere ønsker en kirkelig profesjonsutdanning og stilling i Den norske kirke, og hva som svekker motivasjonen til et slikt valg. Samlet gir rapporten en god forståelse av hvordan unge tenker rundt det å arbeide i Den norske kirke, og den danner et kunnskapsgrunnlag for videre forskning og tiltak knyttet til denne tematikken.

KIFO Rapport 2019: 2

Rapporten er utgitt av:

KIFO, Institutt for kirke-, religions- og livssynsforskning
Øvre Slottsgate 2B, 0157 Oslo

www.kifo.no
kifo@kifo.no

© KIFO, Institutt for kirke-, religions- og livssynsforskning, 2019
ISBN 978-82-92972-52-6
ISSN 0807-7517